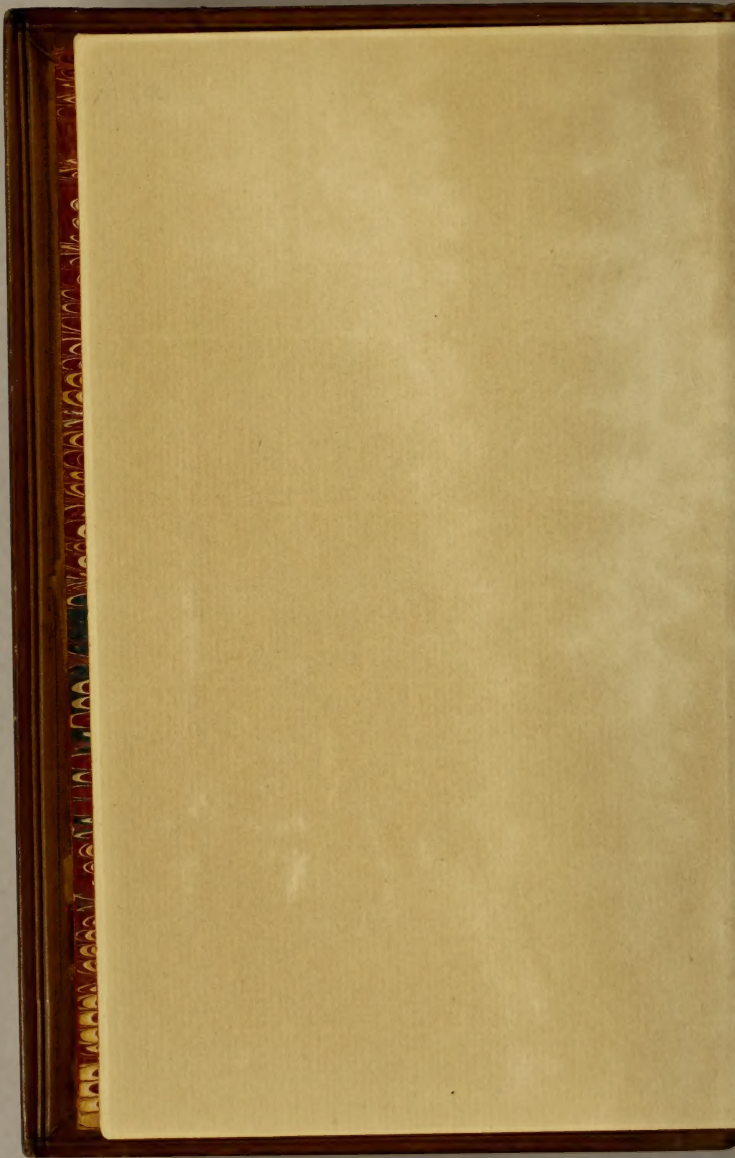
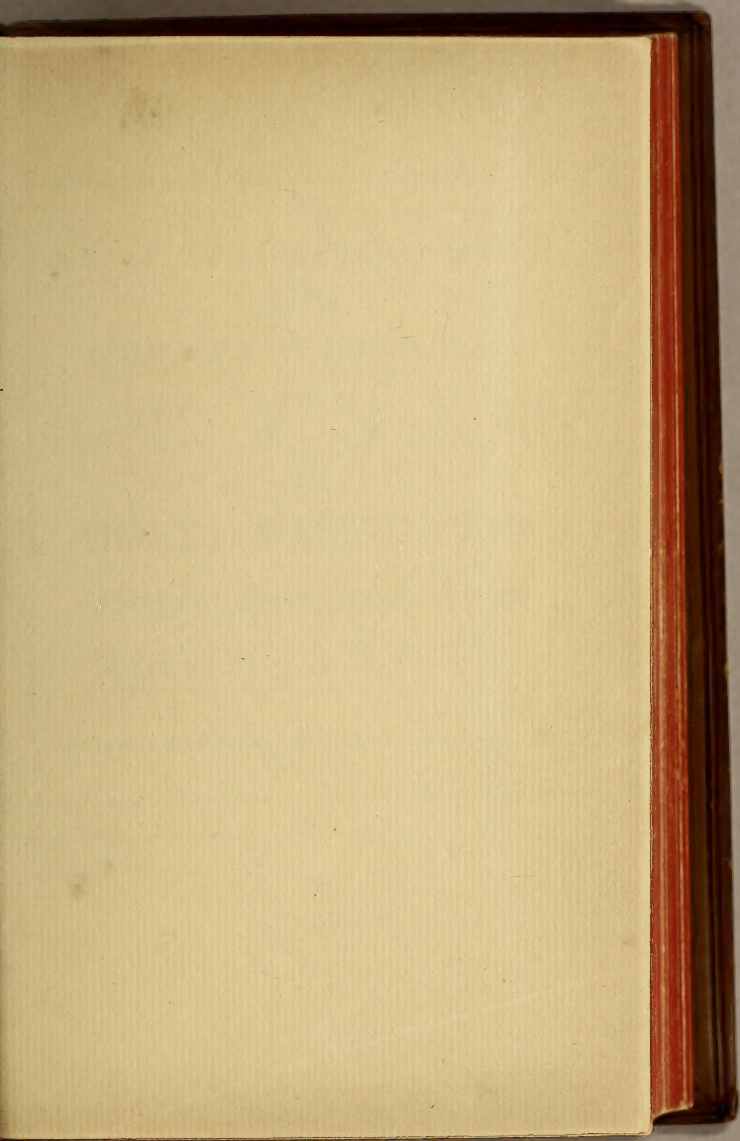




*John Carter Brown.*

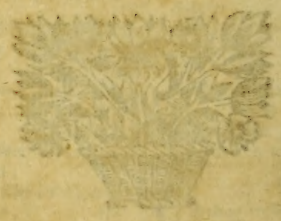






REGISTERED  
with the Great Seal of the United States  
under Act of Congress, March 3, 1879.  
Copyright, 1880, by  
J. B. Lippincott & Co., Philadelphia, Pa.

E Y N D E



Copyright

# GEDENKWAARDIGE SCHEEPS-TOGTEN

na

## RIO DE LA PLATA,

in 't Zuyderdeel van America, en verscheydene andere voorname  
Americaansche Landschappen, verrigt onder den  
Spaanschen Admiraal

## PEDRO DE MENDOSA,

*Anno 1535, en de volgende Jaren.*

Bevattende ongemeene Bysonderheden van Landen, Volkeren,  
en voorgekomene wonderlijke Gevallen.

*Beschreven door*

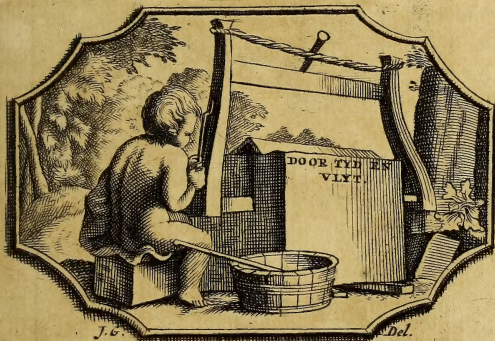
### ULRICH SCHMIDT

*van Straubingen :*

Die alles in eygener persoon heeft bygewoond en waargenomen.

*Nu aldereerst wyt 't Hoogduytsch vertaald.*

Met schoone kopere Platen, en een volkomen Register.



TE LEYDEN,  
By PIETER VANDER AA, Boekverkoper, 1706.

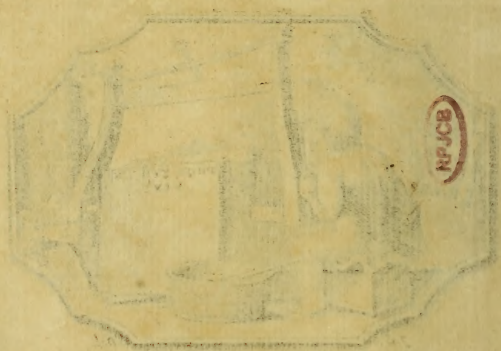
Met Privilegie.

GERBEN WARRIDGE  
SCHEFFS TOGTEH

RIO DE LA PLATA

PEDRO DE MENDOZA

LAWRENCE SCHMIDT



THE LETTER  
SIXTH PART OF A...



ENKWAARDIGE

RPJCB



Uyterveerd to LEYDEN door PIETER VANDER AA met Privilegie.

Vriech Schmidt.

GEDENKWAARDIGE  
SCHEEPS-TOGTEN

na en in

RIO DE LA PLATA,

in 't Zuyderdeel van AMERICA,

Beschreven door

ULRICH SCHMIDT

van Straubingen.



An Antwerpen begaf ik my An-  
no 1535 na Spaanse, en quam/  
na verloop van veerthien da-  
gen / te Cadix aan / gerekend  
op vier honderd Mylen wegs.  
Dooz de genoemde Stad sag  
ik een Walvis / lang 35 schree-  
den / van welke men dertig  
Tonnen Spek bequam.

Vertrek van  
Antwerpen  
na Cadix.

Te Cadix lagen veerthien groote Scheepen / van  
alles wel voorsien / en toegerust om te varen na Rio  
de la Plata. 't Getal der geene / welke sig t'scheep  
begaben / bestond in 2500 Spaanjaarden, 150 Hoog-  
duytschen, Nederlanders, en Saxen. Onser aller Op-  
per-hoofdman was Pedro de Mendoza.

Benaming  
der Schee-  
pen na Rio  
de la Plata.

Een onder deese veerthien Scheepen behoorde de  
Heeren Sebastiaan Neidhart en Jacob Welsler, te  
Neurenberg; welke haren Factoor Henrik Paine af-  
vaardigden na Rio de la Plata, met Hoopmans-  
waren. In dit Schip begaf ik my / nebens an-  
dere / soo Duytschen als Nederlanders, ontrent 80  
stiek / wel toegerust met noodig Geweer.

Twee Duyt-  
sche eyge-  
naars van  
een deser  
Scheepen.

Dit ons Schip / met de dertien andere / onder  
den gemelden Opper-hoofdman voer af op S. Bar-  
tholomæi dag des genoemden Jaars van Sevilla, en  
quam aan de Spaansche Stad S. Lucas, 20 My-  
len

Afvaart van  
Sevilla na  
S. Lucas.

Ulrich Schmidt.

A

len van Sevilla; daar wy moesten blijven leggen / wegens d'onstuytmige Winden / tot op den 1 September.

't Eyland  
Palma, en  
andere.

Van hier afgebaren sijnde / quamen wy by drie Eplanden / dicht by malkander gelegen / Teneriffa, Gomera, en Palma; ontrent 20 mijlen van S. Lucas. Behooren aan sijne Keyserlijke Majesteit ( Carel de V. ). Worden bewoond van enkele Spaanjaarden, met hare Vrouwen en Kinderen. Hier werd veel Sijpker bereyd. Wy met ons Schip / nebens twee andere / quamen aan Palma; en lagen hier vier weken / om ons van Proviande te voorzien.

De Neef des  
Opper-  
Hoofd-  
mans van  
de Vloot  
schaakt een  
Burgers  
Dochter  
van Palma,

Den Opper-hoofdman Pedro de Mendoza, die 8 of 9 mijlen wegs van ons lag / gaf bevel / ons gereed te maken tot afbaren. Sijnen Neef / Georg de Mendoza, die op ons Schip was / was verliefd geworden op een Borgers Dochter te Palma. Doe wy nu 's morgens souden afbaren / ging Georg 's nagts ten twaalf upren met 12 sijner Vertrouwelingen aan Land; nam de gedagte Dochter / met hare Dienstvaagd / kleederen / geld / en kleennedien / met sig / en bragt haar t'scheep; doch soo heimlyk / dat onsen Hoofdman / de gemelde Factoor, noch pemand anders / yets daar van wist / behalven dat den geenen / die op de Wagte stond / haar gesien had.

en brengt  
haar heym-  
lijk in 't  
Schip.

Doe wy nu 's morgens afvoeren / en nautolijks twee of drie mijlen gevoorderd waren / ontstond een hevige Stormwind / soo dat wy weer te rugge moesten keeren na de Haven / uyt welke wy ons begeven hadden. 't Anker uytgeworpen sijnde / voer onsen Factoor Henrik Paine in een Boot na Land. Doe hy wou uyt treden / stonden aan den Oever ober de dertig wel gewapende Mannen / om hem gebangen te nemen; dog ter nauwer nood ontquam hy noch hare handen / dooz sig te begeven in een ander Schipje / dicht aan 't Land leggende. Terstond wierd 't gantsche Epland en de Stad Palma in Oproer gebragt / en uyt twee groote Stukken Canon op ons los gedonderd. Met d'eerste schoot wierd getroffen onse groote Warden Pot / staande agter

Gevaarlijk  
ken Oproer  
hier over  
omstaan.

op

op ons Schip / met een goed deel versch Water ;  
welke in stukken vloog. De tweede verbrak d'ag-  
terste Mast. De derde maakte een groot gat mid-  
den in 't Schip / en doodde eenen der onse. De vier-  
de miste.

Ter zijden van ons lag 't Schip van eenen ande-  
ren Hoofdman / die na Nova Hispania wou varen.  
Deesen was op 't Land met honderd en vijftig  
Mannen : en hy / deesen handel vernomen hebben-  
de / bemoepte sig / om tusschen die van Palma en  
ons vrede te maken : welke hy ook uytwerkte ; on-  
der voo?waarde / dat men Georg Mendoza , nevens  
de Burgers Dochter en hare Dienstvaagd / in ha-  
re handen sou leveren.

Ondertusschen quam de Gouverneur en Regter /  
nevens onsen Hoofdman (Factor) , en den ge-  
melden anderen Kapitein , in ons Schip ; om Men-  
doza en de Burgers Dochter gevangen te neemen.  
Doch hy seyde : datse sijn' echte Vrouw was ;  
en sy voerde een deselve taal. Daar op wierden se  
daadlyk t'samen getrouwd. De Vader toonde sig  
seer treurig : ons Schip was doo? d'ontfangene  
schooten qualijk gesteld. Georg-Mendoza en sijne  
Huy?vrouw wierden aan Land gelaten / wyl on-  
sen Hoofdman hem niet in 't Schip wou dulden.

Hier nabereydden wy ons weer ter afvaard / en  
zeplden na S. Jago , een Epland en Stad / behoo-  
rende onder de Kroon Portugal , gelegen ontrent  
300 mijlen van 't Epland Palma. Hier bleven wy  
vijf dagen stil leggen ; voo?siende ons Schip van  
Brod / Vleesch / Water / en andere Proviande.  
Hier was de gantsche Vloot / bestaande uyt veer-  
thien Scheepen / hy malkaander ; welke sig weer op  
Zee begaf. Twee maanden lang voeren wy gedu-  
rig voort ; en quamen doe hy een Epland / waar  
in niet anders dan Vogelen gevonden wierden ; wel-  
ke sig met Stokken lieten doodslaan. Voorts is 't  
gantsch volkloos. Bevat ontrent ses mijlen wegs.  
Legt van S. Jago ( of S. Augo ) 1500 mijlen. Hier  
bleven wy drie dagen leggen.

In dese Zee sijn vliegende / en andere wonder-  
Sonderlin-  
lyke

Des Reyfi-  
gers Schip  
daar door  
vry bescha-  
digd.

Alles door  
een Houw-  
lijk gesteld ;  
doch de  
Schaker  
moest aan  
Land blij-  
ven.

Afvaart van  
Palma.

S. Jago.

Volkloos  
Eyland, vol  
Vogelen.

ge soorten  
van Vif-  
fchen.

lijke Diffehen; Ook Balenen, of Walviffchen; een ander flag heeft op den rugg' een Mes van Diffehen / in 't Spaansch geheeten Pefchespate. Wederom een andere foort voerd op den rugg' een Zaag / desgelijks van Diffe-been; van de Spaanjaarden genoemd Pefche de ferra. Deelerley andere Diffe-foorten fijn'er / welke gefalte en grootte ik vooz dit maal niet befchrijven kan.

Rio de  
Janciro.

Van dit Epland voeren wy na een ander / genoemd Rio Genero ( Rio de Janciro ), ontrent 500 mijlen van daar / behoorende den Koning van Portugal. D'Indianen noemden Toppis. Hier lagen wy by de 14 dagen ftel. Doe beval Pedro de Mendoza, Opper-hoofdman / vernits hy gedurigh siekelyk en lam was / dat Hans Offorig ( Juan d'Offera ) in fijne plaats fou commanderen. Doch haafi daar na wierd deesen valschlyk by Mendoza befchuldigd / dat hy 't Volk tegens hem oproerig fozt te maken; derhalven hy vier andere Kapitainen, Johannes Eyolas ( d' Ayolas ) Johan Zalazar, &c., beval / den gemelden Offera om 't leven te brengen; en opentlyk hem te laten leggen / als een Verrader. Deed ook wytroepen / dat de geene / die fign den gedoodden fouden willen aannemen / eben 't felve fou weerbaren. Ondertuffchen weet d'alnagtige God / dat hem onrecht is gefchied; want hy was een vroom / opregt / en dapper Krijgsmann.

Hans Offi-  
rig ( Juan  
d'Offera )  
door den  
Admiraal  
Mendoza  
onfchuldig  
doen om 't  
leven  
brengen.

Rivier Pa-  
ranau  
Waffu.

Van Rio de Janciro voeren wy voozt na Rio de la Plata, en geraakten op een foete Rivier / genoemd Paranau Waffu. Heeft de breedte van 24 mijlen. Legt van Rio de Janciro 500 mijlen. Hier quamen wy by de Haven S. Gabriel; en lieten onse Ankers vallen in de gemelde Rivier.

Haven S.  
Gabaal.

Dog vernits de grootte Scheepen een Musquetfchoot wegs van Land moesten blijven / soo ordonneerde den Admiraal Pedro Mendoza, datmen 't volk met de Boots aan Land fou brengen.

Rio de la  
Plata.

Dus fijn wy met de hulp des Alnagtigen te Rio de la Plata aangekomen / Anno 1535. Hier vonden wy een Indiaanfch Vlek / en daar in ontrent 2000 Mangperfoonen. Noemden haar Zechurias. Heb-  
ben

't Vlek Ze-

ben niets anders t'eeeten dan Vifch en Vleefch. Op churias.  
 onse aankoomft verlietense haar Vlek / en verkoo-  
 fen de vlugt / met Vrouwen en Kinderen; foo dat  
 wy'er geen Mensch vonden. Sp gaan naakt en Inwooners.  
 bloot; doch de Vrouwenfperfoonen hebben de  
 Schaamte bedekt met een Cottoene doekjen / van  
 de Nabel af tot op de knie.

Op bevel van den Admiraal de Mendoza begaben Buenos Aires ge-  
 bouwd.  
 wy ons weer t'scheep / en voeren na d'andere zijde  
 der Rivier Paranaou Waffu, hier niet breeder dan 8 mij-  
 len; en bouwden hier een Stad / geheeten Buenos  
 Aires; in onse taal foo veel als Goede Wind. Op  
 onse veerthien Scheepen hadden wy in Spaanje 72  
 Paarden ingenomen / foo Hengften als Merren; Op  
 welke ter deefer Plaats te Lande gefet wierden.

Wy vonden hier een Vlek / bevolkt van een In- 't Vlek der  
 Cheran-  
 dies;  
 diaanfche Natic, genoemd Carendies (Cherandies),  
 fterk ontrent 3000 Mannen / met hare Vrouwen  
 en Kinderen. Gaan naakt / gelijck de Zechurias,  
 behalven de Vrouwenfperfoonen / welke van de Na-  
 bel tot de knien fig dekken. Sp bragten ons Vifch  
 en Vleefch t'eeeten. Sp hebben geen vafte Woon-  
 plaats. Trekken dooz 't Land / gelijck wy ons de en aan-  
 merklijk-  
 heyd ont-  
 trent de-  
 feive.  
 foo genoemde Heyens (Heydenen). Op hare Cog-  
 ren in de Somertijd gaanse dikmaal over de dertig  
 Mylen wegs op droog Land / fonder een dzuppel  
 water ten dzank te vinden.

Indienfe by gebal een Hart / of ander wild Ge- Beesten-  
 bloed ge-  
 dronken  
 voor den  
 dorft.  
 dierte bekomen / foo dzinkenfe der felber Bloed. Ook  
 vindense een Dozfel / genoemd Cardes, welkief  
 vooz den dozft knauwen. Dit Bloeddzinken gefchied  
 dooz gebrek van Water: anders foudense veelligt  
 van dozft moeten fterven.

Deefe Cherandies bragten ons / wel veerthien Van de  
 Spaanjaar-  
 den be-  
 fprongen;  
 en waarom  
 dagen lang / hare Armoede / te weeten / vleefch en  
 vifch. Eens blebense maar eenen dag agter / fonder  
 ons van hare Spijs meede te deelen. Terfcond fonde  
 den Admiraal Mendoza eenen Oberften / fijnde ee-  
 nen fiegter / genoemd Johan Pabon, en twee Man-  
 nen met hem / na de Cherandies, fig bevindende  
 bier Mylen van ons Leeger; om haar met geweld Verveeren  
 fig dapper,  
 en verilaan  
 t' hare

een deel  
Spaanfche

't hare te benemen: doch wierden soodanig ontfangen / datse / wel dapper afgeroft / weer by ons quamen. Ons Opper-hoofd Mendoza, hier van dooz den Kiegter berigt geworpen sijnde / sond sonder uytstel sijnen eygenen Broeder Diego de Mendoza met 300 Soldaten en 30 wel toegerustede Paarden ( ik selfs was onder dit getal ) derwaarts / met bevel / dat wy al de gemeelde Indiaanfche Cherandies souden doodslaan / of gevangen meede voeren / en haer Vlek innemen.

daar onder  
ook den  
Broeder des  
Admiraals  
de Men-  
dosa.

Doe wy tot haer genaarderd waren / bebonden wy haer wel 4000 Mannen sterk / vernitsse hare vzienden t'haren bystand hadden geroepen. En doe wy haer wilden aangrijpen / steldense sig soodanig ter weer / dat wy dien dag genoeg met haer te doen hadden. Selfs ook sneubelde hier aan onse zijde onsen Hoofdman Diego de Mendoza, nebens seben Edele Lieden. In alles bleven van d'onse te Paard en te voet over de twintig dood; van hare kant verlooren by de duysend 't leven. Dus droegen se sig tegens ons soo dapper / dat wy 't / tot ons leedwesen / wel gewaar wierden.

Hare Wa-  
penen.

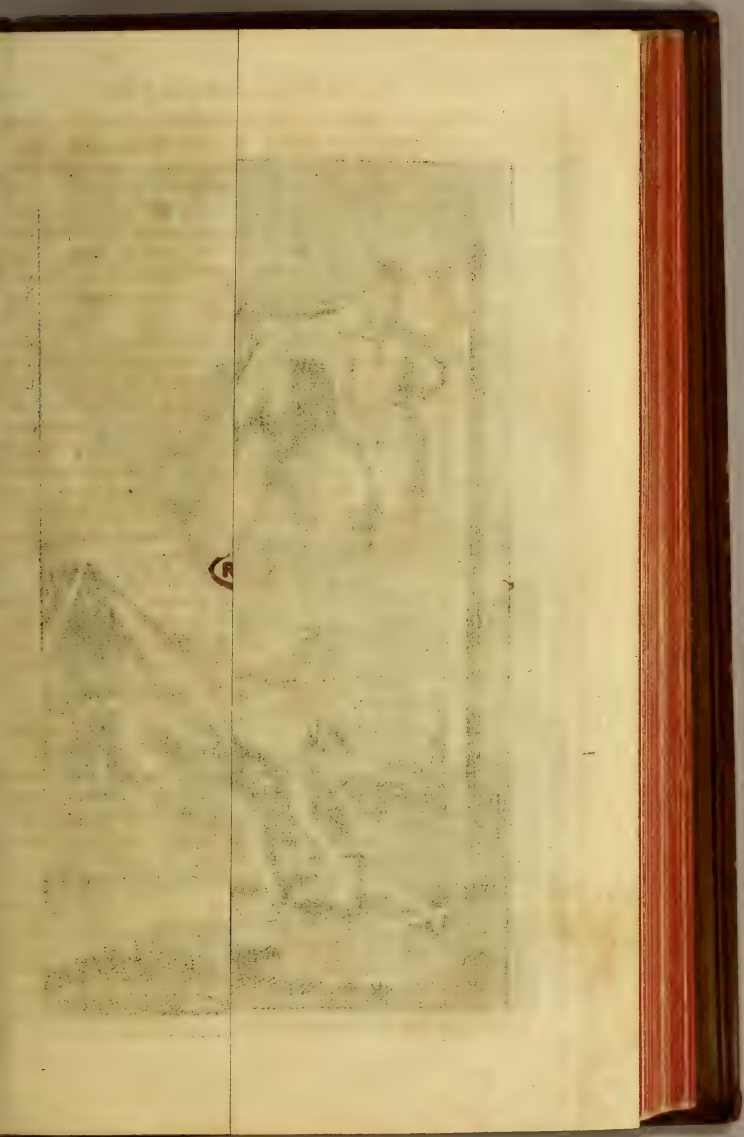
Deese Cherandies, of Carendies, waren gewa- pend met Handboogen / en Tardes, van gestalte als halve Pieken / voor aan boorsten / in plaats van een pier / met een scharpe Oppersteen. Van nog hebben se steene kogelen / en daar aan een lang Snoer / waar meede sy seer wel weeten te treffen. Ook werpen se deselve een Paard ( desgelijks een Hart / of ander Dier ) om de voeten; waar dooz 't genoodsaakt is te vallen. Dooz deese kogelen wierden onsen Hoofdman Mendoza en de gedagte Edele om 't leven gebragt; gelijk mijn eygene oogen aanschouwde hebben. De Doetkneghten sneubelden dooz de Tardes.

Sonderlin-  
ge Steene  
Kogelen.

't Vlek der  
Inwooner  
ingenom-  
men;

Dus behielden wy wel de Zeege / en namen 't Vlek der Cherandies in / doch konden niemand der Indianen gevangen bekomen; ook hadden se / eerfe van ons aangegreepen wierden / hare Vrouwen en kinderen weg gesonden. In haer Vlek vonden wy niets met allen / als alleenlijk eenig Veltwerk van







van Warden / of Otters. Ook veel Wifch / Wifch-meel / en Wifch-smout. Dze dagen bleven wy hier ; en begaben ons doe weer na ons Leeger / latende 100 Mannen van d'onse in 't Vlek / om met der Indianen Petten te viffchen tot onderhouding onses volks / wyl de Wateren daar genoegzaam van Wifch vooffien fin.

Ondertuffchen gafmen elk perfoon niet meer dan ses Lood Hoop-meel daaglyks ; en om den derdeu dag een Wifch. Deefe Wiffcherp duurde twee Maanden lang. Indien iemand anders een Wis wou eeten / die moest vier mylen wegs daar om gaan.

Doe wy weer in ons Leeger waren gekomen / deeldemen 't volk van malkander. Die bequaam waren tot den Oorlog / of den Arbeid / wierden daar toe gefchuypt. Men bouwde hier een Stad / met een Warden Wal / ontrent een halve Spies hoog ; en daar binnen een fterk Huys vooz ons Opper-hoofd. De Wal was drie voeten breed ; doch al watmen heeden bouwde / was 's morgens weer ter neer gebalken. Want 't volk was magtloos ; had niet r'eeften ; leed d'uyterfte armoede / en fterf van honger. Spndlyk quam 't daar toe / dat de Paarden niet langer toe reynen magten. Dellende des hongerejdens wierd soo groot / dat allerley Ongedierte gegeten wierd ; noch fatten / nog Wiffchen / nog Slangen meer voorhanden waren / om de Maag te fillen. 't Leer van Schoenen en andere dingen / wierd gegeten.

't Gebeurde / dat drie Spaanjaarden een Paard faalen / en fig heymlyk van desfelven vleesch berfadigden. Doch als deefe faak bekend wierd / en 't bermoeden op haar viel / soo nam men haar gebaangen / en men pijnigde haar fwaarlyk. Na gedane belijdens wierdenfe ter Galg veroordeeld / en alie drie gehangen.

De volgende nagt begaben drie andere Spaanjaarden fig na de Galg ; hieutwen de gehangene de beenen af / en fneeden stukken vleesch uut derfelver tighamen ; welke na huys droegen / om hare hongrige wyken daar meede te vullen.

maar weynig daar in gevonden.

Sobere portie van Spijs.

Nieuwe Stad gebouwd.

Ellendige Hongerlijding.

Onnatuerlijke dingen gegeten.

Drie Spaanjaarden gehangen ; en waarom.

Drie andere verfadigen fig van derfelver vleesch.

Eenen eet  
fijnen Broe-  
der.

Schuyten  
toegerust  
om Eetwa-  
ren te gaan  
soeken.

Ten dien  
cynde uyt-  
gesonden;  
doch te ver-  
geefs; en  
de helft van  
't volk op  
deese reys  
gestorven.

Langdue-  
righeyd

van de hon-  
geis-nood.

Aanval der  
Indianen op

Eenen anderen Spaanjaard at sijnen eygenen Broe-  
der / die in de Stad Bueros Aires gestorven was.  
Ellendige uytwerkiselen des hongers.

Vermits nu onsen Opper-hoofdman Pedro de  
Mendoza sag / dat hy sijn volk hier niet langer kon  
onderhouden / soo beval hy / nevens d'andere Hoofd-  
lieden / datmen met alle spoed sou toerusten vier klep-  
ne Scheepjens / genoeynd Parchkadienes , welke  
voort geroeyd moesten worden / en peder veertig  
Mannen souden voeren ; en dan noch drie andere  
klepner / geheeten Boots.

Als nu deese alle seben verbaardigd waren / deed  
Pedro de Mendoza 't volk hy een roepen / en sond  
Georg Lauchstein met drie honderd vijftig gewapen-  
de Mannen uyt , om de Rivier Paranaou opwaarts te  
voeren / en Indianen op te zoeken / tot bekoming  
van Proviande. Doch als de Inwooners der Dlek-  
ken ons gewaar wierden / stakense de selve in brand/  
vernielden al den voorraad dooz 't Oper / en vlooden  
van daar weg. Grooter verdriet kondense ons niet  
aandoen ; want hier dooz bonden wy niets met al-  
len t'eeten ; en van onse Proviande kreegen wy peder  
niet meer dan anderhalf Once brood daaglijks. Ter  
dier oorzaak stierf de helft van ons volk op deese  
reys dooz onlijdlijken honger. Derhalven moesten  
wy wederom keeren na 't gemelde Dlek / en ons  
Opperhoofst : die van Georg Lauchsteyn begeerde  
te weeten / hoe 't op de reys was toegegaan / en  
waarom hy / maar vijf Maanden uytgeweest sijn-  
de / soo weynig volk weer te rugz' bragt. De ge-  
noemde onsen Hoofdman gaf hem tot antwoord /  
dat 't volk dooz onuytspreeklijken honger was ge-  
storven ; vermits d'Indianen al haven Voorraad van  
Eet-waren verbrand hadden / en weg geblooden  
waren / gelijk alreeds hier boven gehoord is.

Na deese weerkoomst der uytgesondene bleven wy  
noch een Maand lang hy mallander in de Stad  
Buenos Aires , in ellendige armoede en nood / tot  
datmen de Scheepen seu toegerust hebben.

Ter deeser tijd quamen d'Indianen met een seer  
grootte Magt aan tegens ons en onse Stad Buenos  
Aires ,

Aires, meer dan 23000 in getale. Onder deselve de Spaan-  
 waren vier Patien / genoemd Cherandies, Zechu- jaarden in  
 ries, Zechues, en Tiembus. Deeser aller meening Baenos  
 was / ons al t'samen t'omringen / en om 't leven te Aires;  
 brengen. Doch den Almachtigen heeft noch 't groot-  
 ste deel van de onse behouden / waar booz wy hem  
 eeuwiglijk te danken hebben. Want van onse zijde  
 sijn niet meer dan ontrent dertig Mannen gebleven/  
 waar onder eenige Kapitainen en een Vaandrig.

Doese eerst booz onse Stad Buenos Aires quamen/welke Stad  
 om ons aan te tasten / liepen eenige aan ten Storm. tot de  
 Andere schooten byerige Pijlen van binnen op onse grond toe  
 Hupfen / welke met Stroo gedekt waren ; waer verbrand  
 door dan de gemelde onse Stad tot de grond toe af- wierd.  
 brandde / behalven 't Hups van ons Opperhoofd /  
 't welk een Dak van Cigchelen had. Hare Pijlen  
 sijn gemaakt van Fied / en deselve steekense booz aan  
 in brand.

Ook hebbense een seker soort van Hout / waar Brand-  
 van sy desgelijks Pijlen maken / welke aangestoken pijlen.  
 en uytgeschooten sijnde / niet gebluscht konnen  
 worden / maar alle met Stroo gedekte Hupfen in  
 't Oyer stellen.

Daarenboven verbrandense noch vier onser groo- D'India-  
 te Scheepen / ontrent een half Mijl wegs van ons nen ver-  
 af in 't water leggende. Het daar op sijnde volk branden  
 geen Geschut hebbende / en vernemende den gewel- nog twee  
 digen Tumult der Indianen, was uyt de gedaagte Scheepen  
 vier Scheepen gebloeden in drie andere / welke der Spaan-  
 niet verr' van haar af / en met Canon boozsien jaarden,  
 waren. Deese / den brand der vier Scheepen aanschou-  
 wende / stelden sig ter weer / en lieten haar Geschut  
 op d'Indianen los gaan ; welke terstond sig van daar  
 weg maakten / en de Christenen boozts in rust lieten.  
 Dit alles geschiedde op S. Jans dag Anno 1535.

Hier op moest al 't volk in de Scheepen Van 2500  
 gaan / en ons Opperhoofd Pedro de Mendoza gaf Mannen  
 't Commando ober aan Johan Eyolas ( Juan d'Ayo. niet meer  
 las ) om in sijne plaats ober ons 't bestier te hebben. overig dan  
 Als nu deesen den gantschen hoop monsterde / be- 60.  
 vond hy van de 2500 Mannen niet meer levendige

overig te sijn dan 560. D'andere waren de dood in de haken gevallen / soo dooz siekte als dooz honger.

Waar van  
160 werden  
gelaten

tot bewa-  
ring der  
vier Schee-  
pen.

Verbolgens liet ons nieuw Opperhoofd toerusten agt klepne Scheepjens (of Schuyten) genoemd Parchkadienes, en Bodelles, of Boots / en nam doe van de 560 koppen 400 tot sig; d'overige 160 liet hy tot bewaring der vier groote Scheepen; stielende tot haren Hoofdman Johan Romero, dien hy versorgde van Proviande vooz een jaar; sulker wijs / dat peder Soldaat op elken dag sou konnen genie- ten agt lood Brood / of Weel. Men yemand meer eeten / soo moest hy 't gaan soeken.

D'Overige  
waren de  
Rivier op.

Dit dus geordonneert sijde / voer Ayolas in: t de 400 tot sig genomene in de Parchkadienes en Podellen (Schuyten en Boots) de Rivier Paranaou op / Pedro Mendoza ook onder deese sijde. Na twee Maanden quamen wy tot d'Indianen, genoemd Tyembus. Deese dragen op bejde de zijden van den Neus een kleyn Starcken / gemaakt van witte en blauwe Steentjens. Sijn van een groote Ligchaams-gestalte / en gaan regt op haar lijf. Doch de Vrouwspersonen sijn seer wanstallig; jonge en oude in 't aangesigt bekrabt / en alrijd bloedig. Dit volk eet niet anders dan vis en vleesch. Genie- ten ook in haar gantsche leven geen andere Spijs. Men begroot 't getal deeser Natic op 15000 Man- nen / of noch meer.

Komen by  
de Tyem-  
bus, en  
derseiver  
gestalte;

Hare Can-  
oes, of  
lange  
Schuyten.

Als wy tot op vier Mylen na by dit volk geko- men waren / namense ons waar / en voeren ons / met teekenen van Bredde / te ontmoet / in meer dan 400 Canoes, of lange Schuyten / hebbende peder sefshien Mannen in. Deese Canoes sijn gemaakt elk uyt eenen Boom / ontrent 80 voeten lang / en 3 breed. Moeten niet kriemen vooztgeroepd wer- den. De kriemen sijn met pser beslagen.

Hoese van  
den Over-  
sten deeser  
Natie ont-  
fangen  
wierden,

Doe wy op 't Water by een gekonnen waren / be- schonk onsen Hoofdman Johan Ayolas den Opper- sten der Indiaanische Tyembus, Schera Wallu, een Heind / een roode Mutz / een Haak / en meer an- dere klemgheden. Daar op voerde de gemelde Schera Wallu ons in sijn Diek / en gaf ons over- bloedig

bloedigh genoeg visch en vleesch t'eten.

Indien onse gedagte **Cogt** noch thien dagen langer had geduurd / soo moesten wy al t'samen van honger gestorven hebben. Alreeds waren op deese Reys van de 400 Mannen 50 de dood ten deel geworden. Doch in deese nood quam de Heere onse God ons genaadiglyk te hulp.

In dit **Dlek** bleven wy vier jaren lang. Doch onser aller **Opper-hoofdman** Pedro de Mendoza, die vol gebrekkigheden was; noch handen noch voeten kon beweegen / en op desen **Cogt** veertig duysend Ducaten aan gereed geld had verteerd / wou hier niet langer by ons vertoeven / maar voer met twee kleyne **Parchkadienes** na Buenos Aires tot de vier grootte Scheepen. Van deselve nam hy twee der grootste / nebens vyftig Mannen / en voer daar mede na Spaanje. Doch ontrent ter halver weg gekomen sijnde / stierf hy seer ellendig.

Ter hy nog van ons vertrok / ordonneerde hy / by Testament, dat indien hy onderweegen mocht komen t'oberlyden / en de twee van hem mede genomen Scheepen in Spaanje aanquamen / dat dan twee andere Scheepen na Rio de la Plata souden afgevaardigd worden. Dit is ook getrouwlyk agtervolgd. Want soo haast de gedagte twee Scheepen in Spaanje waren aangeland / en de **Keiserlyke Raaden** hier van kennis gegeven wierd / hebben deselve terstond / in den Naam sijner **Keiserlyke Majesteit** / twee andere Scheepen / voorzien met volk / **Proviande**, en **Koopmans Waren** / na Rio de la Plata afgesonden.

Den **Hoofdman** deeser Scheepen was **Alvanzo** (Alphonzo) Gabret. Hy bragt met sig 200 Spaanjaarden, en levens-voorraad voor twee jaren. Anno 1539 quam hy te Buenos Aires aan (daar de twee andere Scheepen gebleven waren) met 160 Mannen.

Als nu den gemelden **Hoofdman** Gabret na't **Cpland Tyembus** gevaren / en by onsen **Hoofdman** Juan d'Ayolas gekomen was / soo gavense terstond ordje aan een der Scheepen / weer na Spaanje te keeren /

en dus de dood door honger ontquamen.

Ellendige dood van 't Opperhoofd Pedro de Mendoza, op sijn reys na Spaanje.

Twee Scheepen uyt Spaanje na Rio de la Plata gesonden.

en daar aangekomen.

Monstering des volks;

keeren / om / volgens 't bevel van zijne Keizerlijke  
Majesteits Raden / haar berigt te geven / hoeda-  
nig het hier in 't Land gesteld was.

een deel by  
de Tyembus  
gebleven ;

Hier na hield onsen Opper-hoofdman Juan  
d'Ayolas raad met Alvanzo (Alphonso) Gabret,  
en Martin Domingo d'Ayolas, nevens andere zijner  
Hoofdlieden / in welken beslooten wierd 't volk te  
monsteren. Men bevond ons / met de geene die  
nieuwlijsk uit Spaanje waren gekomen / t'samen  
550 in getal. Hier van namense 400 Mannen tot  
sig ; d'overige 150 lietense in Tyembus, vermits  
men niet Scheepen genoeg had / om haar in te la-  
den. Over deese wierd ten Kapitein en Gouverneur  
gesteld Carel Doberim, vooz deesen geweest zijne  
Keizerlijke Majesteits Kamer-liegt.

d'overige  
voeren

de Rivier  
Parana op.

Deese vier honderd Mannen boeren in agt Parch-  
kadiesen, of Scheepjens / de Rivier Parana op / om  
te zoeken een andere / genoemd Perabor, aan wel-  
ke de Carios woonen. By deese vindmen Turksch  
Kroon / nevens de Wortel Mandeocha, en andere /  
als / Mandeocha Parpie, Mandeocha Mandapore,  
&c. De Mandeocha Parpie heeft een smaak als de  
Castanien. Uit de Mandapore maken d'Indianen  
haren Wijn. Deese Carios hebben tot spijs vleesch  
en visch. Hare Schaven sijn soo groot / als by ons  
de Muyl-Ezelen. Men vind hier ook wilde Dar-  
kens / Struiffen / en ander wild Gedierte. Daaren-  
boven seer veel Hoenderen / en Gansen.

De Natie  
Carios.

Seer groot  
Schapen.

De Natie  
Curandas:

Dus trokken wy van de Haven Bon-Esperance  
met de gemelde agt Scheepjens / en quamen den  
eersten dag vier mijlen wegg tot de Natie Curanda.  
Deese onderhouden haar leven met vleesch en visch.  
Sijn sterk over de 12000 Man / alle bequaam om  
ten Oorlogh te gebruiken. Sy sijn de Natie der  
Carios gelyk. Hebben eben als de Tyembus, Star-  
retjens van Steentjens aan de zijden der Neus;  
sijn ook recht en rad van Ligezaam : de Wyden des-  
gelyks leelijc ; jonge en oude in 't aangezigt bekrabt/  
en altijd bloedig : op dezelfde wy'e bekleed als de  
Tyembus ; te wecten / van den Navel tot de knie  
gedekt met een Cottaene doekje ; anders naakt.

Gestalte.  
Kleeding.

Deese



Deese Indianen hebben veele Pelterpen van Ot- Peltwerk.  
ters; ook veele Canoes. Sy gaben ons Bleeſch /  
Dis / en Peltwerk: wy daar tegens bereerden haar.  
Glaſen-Paternoſters, Spiegeltjes / Hammen / Mes-  
ſen / en Diſch-angels. Twee dagen bleven wy by  
haar. Doe gabenſe ons twee Carios, hare gevan-  
gene geweest / om ons te dienen tot Wegwijfers /  
en Colken. Dus trokken wy weer voort / tot een De Natic  
Natic, genoemd Gulgaifen, by de 40000 ſtrijdbare Gulgaifen.  
Mannen ſterk. Leven al mede van viſch en bleeſch.  
Hebben ook twee Starretjens aan de Neus. Leg-  
gen 30 mijlen wegs van de Curandas af. Hare  
Spzaak is even gelijk die van de Curandas en Tyem-  
bus. Woonen in een Meir / lang 6, breed 4 mijlen-  
gelegen aan de linker-zijde der Paranau. Wy bleven  
vier dagen by haar. Sy deelden ons mede van hare  
leeftogt: waar tegens wy haar ook eenige vereerin-  
gen deeden van geringe waarde.

Van hier voeren wy agt dagen voort / ſonder ee-  
nig volk meer te binden. Doe quamen wy by een  
Eibier / loopende binnenwaarts in 't Land. Hier  
ſagen wy veele Menſchen by malkander. Hebben  
niet anders t'eten dan viſch en een weynig bleeſch.  
Deese Natic word genoemd Machkuerendas. Mo-  
gen ontrent 18000 weerbare Mannen ſterk ſijn.  
Men vind by haar veel Canoes. Sy ontfingen ons  
ſeer wel op hare manier / ons mededeelende van 't  
geenſe hadden. Woonen op d'andere zijde der Para-  
nau, te weeten / op de rechterhand. Hebben een an-  
dere Spzaak / maar ook twee Starretjens aan de  
Neus. Sijn welgeſteld van Ligchaam / doch de  
Dzoutwen aſſchouwelijk / gelijk hier boven van die  
der andere Natien geſegd is. Woonen 67 mijlen  
van de Gulgaifen.

Als wy vier dagen by haar waren geweest / von-  
den wy bukten op 't Land een geweldige onguur-  
grootte Slang / lang vijftwintig voeten / en ſoo  
dik als een Man. De couleur was ſwart en geel  
geſprenkeld. Wy ſchooten dit Monſter dood. D'In-  
dianen verwonderden ſich niet weynigh ober dit  
Schrikdier / wylſe noopt een van ſulk een grootte  
geſien

Machkue-  
rendas, een  
Natic.

Slang van  
vijf en  
twintig voe-  
ten lengte  
dood ge-  
ſchooren.

Hoe hy de  
Menschen  
verflond.

gezien hadden. Getuygden ook / datse haar groote schade had veroorzaakt. Want alsse in 't Water gingen / om te baden / begaf de Slang sig ook daar in; soeg haren Staart om eenen uyt de haren / en trok hem dus onder; daar na hem verflindende; soo dat d'andere Indianen dikmaals niet wisten / wat hem overkomen / of waar hy gebleven mogt sijn. Ik selfs heb deese Slang voorbedaghtlyk gemeten; hare lengte en dikte opgetekend.

Van d'In-  
dianen ge-  
zeeten.

Zchemias  
Salnaische,  
een Natic,  
gaan  
gantsch  
naakt.

D'Indianen namen deese Slang na sig / hoohtense en vriedense in hare Hurten / en atense met goede smaak. Van hier trokken wy weer vier daagen de Rivier Paranaou op / en quamen by de Natic Zchemias Salnaische. Deese sijn korte en dikke Lieden: Hebben niet anders t'eten dan Wiscj en Honig. Al t'samen / Man en Vrouw / jong en oud / gaanse naakt / gelykse op de Weereld sijn gekomen. Niet een eenigen draad hebbense om haar Ligchaam / tot bedekking haer Schaamte. Voeren Oorlog met de Machkuriendas. 't Vleesch / 't wellise nuttigen / is van Harten / wilde Swijnen / Strupffen / en Konijnen / van gestalte als de Katten / doch sonder Staart. Deese Kersj leydden wy af in vier dagen. Wy bleven alleentlyk eene nagt by haar / wylse selfs niet t'eten hadden. 't Is een Volk gelyk by ons de Strupkrobers. Woonen ontrent 20 mijlen van de Rivier / om van hare vanden dies te minder overballen te worden. Sijn ontrent 2000 Mannen sterk. Waren vijf dagen door ons by dit Water gekomen / om te vissen / en de Machkuriendas te beoorlogen.

Mapennis,  
een Natic.

Van daar quamen wy by de Natic Mapennis, over de 10000 Mannen sterk; woonen allerwegen in 't Land / 't welk by de 40 mijlen lang en breed is. Kommen in twee dagen tyds op 't Water of op 't Land al t'samen by een komen. Hebben meer Canoes als enige der andere Natien, die wy tot noch toe gezien hadden. Jeder Canoe kan ontrent 20 personen voeren. Die volk ontfing ons op de Rivier Oorlogs wijs / met 500 Canoes; dog konden weinig op ons winnen; waar tegens wy veele der hare dood schooten. Hoyt haddense Musquetten / of

Werden van  
deselve  
vyandlijk  
ontfangen;  
en wat lig  
daar by

Dyer-

Dietroers / of eenig Christen Mensch gesien. Maar toedroeg.  
doe wy by hare Hupfen quamen / konden wy geen  
voordeel op haar bekomen / vermits om haar Diek  
een diep Water ging. Ondertusschen eventwel ver-  
brandden en verwoesteden wy 250 harer Canocs. Wy  
derfden echter ons niet verr' van onse Scheepjens  
hegeven / upt vrees / datse op d'eene of d'andere zij-  
de deselbe mochten aanballen. Keerden derhalven  
weer derwaarts. Hare Oorzogen voerense alleenlijk  
op 't Water. Van de voorsz. gemelde Natie tot de Ma-  
pennis sijn 95 mijlen wegs.

Van hier voeren wy agt dagen / en quamen tot  
de Stroom Parabor ; welke wy op voeren. Vonden  
daar veel volk / genoemd Cucremagbas, Hebben niet  
andere t'eten dan Blesch / Visc / en S. Jans-brood /  
waar van sy ook Wijn bereyden. Deese Natie toon-  
de sig vriendlijk tegens ons / en gaven ons t'eten  
van 't geense hadden. Mannen en Vrouwen sijn  
wy lang. De Mannen hebben een gaatje in den  
Neus / waar in sy / tot cieraad / een Papegays-  
beertje dragen. De Vrouwen personen tekenen haar  
aangesigt met lange blauwe strocken / welke stand  
houden soo lang als se leven. Hare Schaamte bedek-  
kensse van de Nabel tot aan de knyen met een Cot-  
toene Doekje. Deese woonen 40 mijlen van de Ma-  
pennis.

Verders quamen wy by een andere Natie, 35  
mijlen van de laatsgemelde / geheeten AYGais. Heb-  
ben ook blesch en visch. Sijn lang en wel gesteld  
van Ligchaam ; de Vrouwen personen schoon / be-  
schilderd / aan de Schaamte gedekt. Doe wy by  
haar quamen / seldense sig te weer / en wilden te-  
gens ons Oorzogen / om ons 't passeren te verhin-  
deren. Doe wy dit vernamen / en geen ander mid-  
del upt te binden was / bevalen wy ons aan God /  
te gelijk ons in ordie stellende te Water en te Land ;  
bogten tegens haar / en bragten'er veel om 't leven ;  
waar tegens wy 15 der onse verlooren. Deese AYGais  
sijn de beste Krijgslieden te Water ; doch niet  
te Lande. Dooz 't Gevegt haddense hare Vrouwen  
en Kinderen weggesonden ; hare Spissen en andere  
dingen

Cucremag-  
bas, een  
Natie.

Gefalte, en  
leelijk-  
mooy.

De Natie  
AYGais.

Gevegt met  
deselvr.

Rivier  
Jepedi.

dingen verborren: soo dat wy niets met allen vonden. Hoe 't haar naderhand vergaan is / sal den Leefer hier na horen. Haar Vlek staat by een vlietend Water / genoemd Jepedi. Ligt op d'andere zijde der Parabor. Ontspringd in de Sebergten van Peru. Tusschen de Wooningen der Cucremagbas en d'Aygais sijn 35 mijlen wegs.

De Natie  
Carios.

Wy moesten dan deese Natie verlaten / en quamen by een andere / geheeten Carios, 50 mijlen van d'Aygais. De Heer onse God begunstigde ons / dat wy hier bonden Mais, of Turksche Weyt / en Mandeocha, Pataten, Mandeocha-Parpij, Mandeocha, Mandepore, Wacheku, &c. Ook Viscij en Vleesch; Harten / wilde Swijnen / Struyffen / Indiaansche Schapen / Conijnen / Hoenderen / en Gansen. Daarenboven heeftmen hier boven maten veel Honig / daar d'Indianen Wijn van makten. Seer veel Cottoen is in dit Land der Carios, 't welk by de 300 mijlen in sig bevat. Sijn korte en dikke Liederen. Konnen / hoven andere / veel verdragen.

Vrugten.

Grootte  
van haar  
Land.

Lelijk  
Cieraad.

De Manspersoonen hebben in de lippen een kleyn gaatje / waar in sy geel Chyristal steken / in hare Spraak gesegt Parabor, twee spannen lang / en soo dik als een Ganseschacht.

De Vaders  
verkoopen  
hare Doch-  
ters, de  
Mannen  
hare Wij-  
ven, en  
waar voor.

Mans en Vrouwspersoonen / jong en oud / gaan soo naakt / alsie geboren sijn. Onder deese Indianen verkoopt de Vader sijne Dogters / den Man sijn Wif / wanneer hy geen welgeballen aan haar heeft. Ook verkoopt of verruyld de Broeder wel sijn Suster. De Pijns van een Vrouwspersoon is een Hembd / of een Brood-mes / of pet diergelijks van geringe waarde.

Eeten  
Menschen-  
vleesch, en  
andere son-  
derlinghe-  
den.

De gedagte Carios eeten ook Menschen-vleesch waanneer 't bekomen konnen / te weeten / waanneerse Oorlog voeren / en eenige vyanden gevangen bekomen; Man of Vrouw / jong of oud. De se mestense / gelijkenen by ons de Darkens doet; slagtense daar na / en ectense. Indien een Gevangen Vrouwspersoon jong en schoon is / soo behouden geenen / die haar bekomen heeft / haar een jaar of langer. Indien hy haar moede word / of darsie niet leeft

leest na sijn welgevallen / soo staat hy haar dood /  
en hond met haar vleesch een groote Gasterij. Oude  
perfoonen laten se arbeijden / tot dat se sterben.

Deese Natic Carios doen verdere reysen dan eenige Sijn goede Soldaten.  
andere Natien in 't gantsche Land van Rio de la Pla-  
ta. Sijn treetsjke Kringslieden te Land. Hare Vlek-  
ken leggen op hoog Land aan de Rivier Parabor.

Hare Stad was gesterkt met Pallissaden van hout. Hare son- derlinge list, tor versterking harer Stad Lambere.  
Ontrent vijftien schreeden van de Stads-muur  
haddense gemaakt diepe Groeven / wel van 18 voe-  
ten diepte. Deese sijn gedekt met Stroo / en dun  
Rijs; een weynig Harde en Glas-sooden daar ober  
gedaan. Indien wy nu de Carios hadden willen  
na lopen / of hare Stad bestoornen / soo waren wy  
onbereijndlijck in deese Groeven gevallen: 't welck  
haar eyndlijck selfs te beurt viel.

Want als onsen Opper-hoofdman Juan d'Ayolas Aanbieding der Carios aan de Spaanjaarden verworpen:  
ook ons volck ( behalven 60 Mannen / tot bewa-  
ring onser Parckkadienes gelaten ) in ordre had ge-  
feld / trokken wy op hare Stad / genoemd Lam-  
bere, aan. Sy verwagteden ons / sterck 40000, ge-  
wapend met Flits-boogen. Lieten ons weeten /  
dat wy weer na onse Schreepen souden keeren / soo  
wildense ons boosjen van alle noodige Proviande;  
dies dat wy dan vreedsaam van daar weg souden  
baren. Indien niet / soo wildense onse vpauden  
sijn. Doch noch onsen Hoofdman noch wy wa-  
ren genegen / om dit te doen / vernits dit Land /  
en de daar in sijnde Leef-togt ons seer wel behaagde;  
insonderhepd / wyl wy nu in vier jaren tijds niet een-  
nen beet brood geproefd; ons enkelijck met vleesch  
en visch beholpen hadden. Wilden derhalven in  
dit Gewest blijven.

Daar op ontvingen de Carios ons met 't affschieten Gevegt tusschen deese bey- de.  
hater Boogen. Wy echter beantwoorde den haar  
niet met ons Geweer / maar lieten haar ten derden-  
maal aansseggen / sy souden vreedde houden / soo wil-  
den wy hare vrienden sijn; doch sy lupsterden hier  
na niet / vernitsse de kragt van ons Geschut nog  
niet vernomen hadden. Doe wy nu na hy haar  
waren gekomen / schooten wy onse Opperoers los.

Verwondering, en groote schrik der Carios over 't lossen der Vyerroers.

Onderwerpen sig de Spaanjaarden, nemen deselve in, en versorgen haar van onderhoud.

Deese Plaats genoemd Nuestra Sennora d'Assumcion.

Verlies der Spaanjaarden.

Voorgenomen Oorlog

tegens

Sy hoorden dit haar onbekend geklyd; sagen veele der hare plotselyk ter aarden vallen / sonder Pyl of Kogel / dan alleen een gat in 't Ligchaam te sien. Dit verwonderde en verschrikte haar foodanig / datse in aller haast hals ober hoofd de vlugt namen; en over malikander heenen tynnelde als Honden. Dus ydelse na hare Stad ( of Dlekt ); doch onder deese verbaafdhelyd vielen ontrent 200 der Carios selfs in de van haar gemaakte Groeven.

Dit verrigt sijnde / rukten de Christenen na derselver Dlekt/ en greepen 't aan. Sy verweerden sig drie dagen lang na alle vermoogen. Doch als sy 't niet langer sagen te houden; ook bekommerd waren booz hare Vrouwen en Kinderen / welkese noch by haar hadden / soo versogtense genade / en levens-behouding; met belofte van in alles onsen wil te sulen doen. Ook bragtense onsen Hoofdman d'Ayolas ses Vrouwenpersoonen / d'oudste van agttchien jaren. Gaven hem ook ses Harten / en ander Wildbzaad. Baaden ons / dat wy by haar wilden blyben; en gaven peder van ons twee Vrouwenpersoonen / om t'onse dienst te sijn in 't wasschen / koken / &c. Derzorgden ons desgelijks van noodig onderhoud.

Dus was dan de vrede tusschen ons en onse vyanden de Carios gemaakt. Hier na moestense ons een groot Huys bouwen van Steen / Arde / en Hout / op dat wy / in geval sy oproerig mogten werden / een Vastigheyd hadden / waar in wy ons verdeedigen konden. De Verovering deeser Plaats geschiedde op den dag van onser Lieve Vrouwen Hemelvaart, Anno 1539; werd derhalven noch heden genoemd Nuestra Sennora de Assumcion.

In deesen Schermutsel waren aan onse zijde gesneubeld 16 Mannen. Wy bleven hier twee maanden lang. Van d'Aygais tot deese Carios sijn 30 mijlen; en van 't Eyland Bona Speransa, daar de Tyembus woonen / 355 mijlen wegs. Wy maachten een Verdrag met de Carios, waar by sy beloofden / ons in den voorgenomen Oorlog tegens d'Aygais te sulen bystaan met 8000 der hare.

Doe dit nu by onsen Opper-hoof diman dus beslooten

flooten was / nam hy tot sig 300 Spaanjaarden, en <sup>d'Aygais,</sup>  
 de gemelde 8000 Carios. Doer de Rivier af waarts / <sup>met hulp</sup>  
 en trok vervolgens de 30 mijlen / welke tusschen <sup>der Carios.</sup>  
 d'Aygais en Carios waren / te Land. Van d'Ay-  
 gais, en hoedanig sy ons tracteerden / hebben wy hier  
 boven gehandelt.

Wy vonden haar aan hare vorige Plaats / daar <sup>Welke al</sup>  
 wy haar gelaten hadden / en overvielen haar onver- <sup>t'samen</sup>  
 wagt in hare Huysen 's morgens vroeg / terwijlse <sup>dood</sup>  
 nog sliepen / tusschen 3 en 4 upren ; waar toe de <sup>geslagen</sup>  
 Carios onse Bespieders geweest waren. Doe sloe- <sup>worden ;</sup>  
 gen wy al de Menschen / jong en oud / dood. Want  
 der Carios gewoonte is / alsse in den Oorlog over-  
 winners blijven / alles om 't leven te brengen / son-  
 der eenige ontferming.

Doorts namen wy 500 harer Canoes, verbrand- <sup>met</sup>  
 den al de Vlekken / welke ons boozquamen / en <sup>verbran-</sup>  
 deeden seer groote schade. Vier maanden daar na <sup>ding harer</sup>  
 vertoonden sig een deel der Aygais, welke verr' af / <sup>Vlekken.</sup>  
 en niet in den Schermutsel geweest waren / versoe-  
 kende genade ; welke onsen Obersten haar moest  
 vergunnen / volgens 't bevel van sijne heysertijcke  
 Majesteit / datmen al d'Indianen tot drie malen toe  
 sou pardonneeren ; maar dan weer vrede-brenkig  
 werdende / soudense vooz al haar leven Slaven sijn.  
 Hier na bleven wy nog ses maanden lang in de  
 Stad / nu geheeten Nueltra Sennora d'Assumcion.

Onsen Hoofdman Juan d'Ayolas vraagde de Ca- <sup>Berigt van</sup>  
 rios na sekere Natie / geheeten Peijembas ; waar op <sup>de Natie</sup>  
 hy tot antwoord kreeg / datse honderd mijlen wegs <sup>Peijembas,</sup>  
 van Assumcion woonden / de Rivier Parabor (som- <sup>100 mijlen</sup>  
 tijds gespeld Paraboë) opwaarts haarende. Wy <sup>van de Ca-</sup>  
 ders vraagde hy / of de Peijembas ook van Provian- <sup>rios ;</sup>  
 de vooz sien waren ; waar van sy sig onderhielden ;  
 wat het vooz een volk was ? Ec. Hier op gabense  
 tot berigt / dat al haren Voozraad van Spijs be-  
 stond in vleesch en visch / nebens Algorobo, of S. Jans-  
 brood ; waar van sy Meel maken / om te eeten tot  
 hare visch. Ook berepdense daar van een Wijn / soo  
 soet als in Duytschland en anderwegen de Meede.

Onsen Obersten Juan d'Ayolas dit berigt ontfaan- <sup>derwaarts</sup>

den Spaan-  
fchen Over-  
ften Juan  
d'Ayolas

gen hebbende / beval de Carios, datse vijf Scheepen  
fouden bezagten met Turkfch Koozn en andere  
Proviande, welke dit Land kon uytleveren. Sulks  
moest binnen twee maanden in 't weck gefeld fijn.  
Ondertuffchen fou hy fig met de fime tot den Togt  
toeruffen / om eerst na de Peijembas, vervolgens  
na de Natie Karchkaraizo te trekken.

fig wou  
begeven.

De Carios toonden fig bereydwilling en gehooz-  
faam tot de beveelen des Hoofdman's; die ook de  
Schiplieden beval / alles gereed te maken tot de vol-  
brznging deefer Reys.

Afvaart  
van Nue-  
fra Sennora  
d'Assum-  
cion.

Alles verbaardigd / en de Scheepen geprovian-  
deerd zijnde / deed den Overften 't volk by een roe-  
pen / en nam ynt de 400 Mannen 300 wel toegeru-  
fede; d'andere 100 liet hy in de gemelde Stad Var-  
dalleffe, of Nuefra Sennora d'Assumcion, waar in  
de Carios woonden. Dus voer hy de Rivier op-  
waarts / en wy met hem. Wy vonden op elkie  
vijf mijlen wegs een Vlek van de Carios, woonende  
aan de Rivier Parabor (Paraboe), welke ons de  
noodige Proviande van Vleesch / Vifch / Voende-  
ren / Gansen / Indiaanfche Schaven / en Druyff-  
fen toezagten. Doe wy nu eyndelijk quamen by  
't Vlek der Carios, genoemd Weybing, 80 mijlen  
van Nuefra Sennora d'Assumcion, namen wy van  
haar Proviande in / nevens andere ons noodige  
dingen.

Komen by  
de Natie  
Peijembas.

Van hier naarderden wy een Berg / genoemd S.  
Fernando, daar wy de voorgezagte Peijembas von-  
den / ontrent 12 mijlen wegs van Weybing. Sy  
quamen ons breedszaam te ontmoet / en ontfingen  
ons vriendlijk / doch met een valsch Hert; leydden  
ons in hare Huysen; gaven ons Vifch / Vleesch /  
en S. Jans brood, anders ook gefegt Bokshoorntjens.  
Dus bleven wy nog 7 dagen by deefe Peijembas.

Der felfer  
berigt van  
een andere  
Natie,  
genoemd  
Karchka-  
raizo.

Onfen Hoofdman deed haren Overften vragen /  
of hy ook kennig had van de Natie, geheeten Karch-  
karaizo. Ireeg tot antwoord / datse geen eygent-  
lijk berigt van haar konden geven: alleenlijk had-  
denfe wel gehoozd / datse verr' van haar diep in 't  
Land woonden; datse ook veel Goud en Silber  
had-



hadden; doch hy (de Peijembas) hadden nog nooyt iemand van haar gezien. Ook seydense ons / dat deese Natie blanke Liedden waren / gelijk de Christenen: veel Provisie hadden van Mais, of Turksch Koozn / Mandeocha, Manduis, Paraten. Mandeocha Parpii, Mandeocha de Mandepore, en meer andere Wortelen: vleesch van Indiaansche Schapen / van Amne, &c. Welk laatstgenoemde Dier byna een Ezel gelijk is / doch heeft voeten als een Hoe / en een seer groode Huid. Dan nog Harten / Conijnen / Gansen en Hoenderen in meenigten. Doch niemand der Peijembas had dit gezien / maar alles alleen van hooren seggen. Wy hebben ervaren hoe 't hier gesteld was.

Hier op begerde onsen Hoofdman / dat hem eenige Peijembas souden toegeboegd worden / om met hem te gaan na 't Land der gemelde Natie. Hier toe warense gewillig / en terstond ordonneerde haeren Oversten drie honderd Indianen, die meede trekken / de spijs en andere noodwendigheden draagen souden. Onsen Hoofdman beval haar / sig gereed te houden / vermits hy na vier dagen den Cogt wou aanvangen. Liet van sijne vijf Vaartuygen drie verbreken. Op de twee overige stelde hy vijftig onser Christenen, om deselve in sijn afweesen vijf maanden lang daar te bewaren. En indien 't gebeurde / dat hy ter bestemde tijd niet weer quam / soo souden wy met de twee Scheepen voort varen na de Stad Nuestra Sennora d'Assumcion. Wy bleven dan niet alleen vijf / maar ses maanden lang by de Peijembas. Ondertusschen vernamen wy niets met allen van onsen Hoofdman Juan d'Ayolas. Vermits wy ook geen Proviande meer hadden / moesten wy met onsen bestemden Hoofdman Martino Domingo d'Ayolas weer na de Stad Nuestra Sennora d'Assumcion vertrekken.

Hoe 't Juan Ayolas, onsen Opper-hoofdman geweest / gegaan is / sullen wy nu verhalen.

Doe hy van de Peijembas was vertrokken / quam hy vooz eerst tot een Natie, geheeten Naperis, vrienden van de Peijembas; hebben niet anders dan visch

Derwaarts den Spaanschen Opper-hoofdman besloot te willen trekken; latende 50 Mannen by de Peijembas.

Verhaal, hoe 't

met den Opper-hoofdman

ging.  
Naperis.

en bleefsch tot hare spijs. Zijn meenigbuldig in getal. Van deese Naperis nam Juan d' Ayolas eenige tot sig / om hem te dienen tot Wegwijfers.

Peysfennas.  
Wilde Naticien.

Met groote moepte en veel acnoede / ook met veel tegenstand trokkense dooz de Landen van beelerley Naticien ; op welke Kongs byna de helft der Christenen sijn gestorven. Doo hy nu gekomen was tot de Natic, geheeten Peysfennas, kon hy niet verder voort geraken / maar moest met sijn hem nog overgebleven volk ( behalven die sieke Spaanjaarden, welke hy by de Peysfennas liet ) weer te rugg' trekken.

Moet weer te rugg' keeren, na de Naperis.

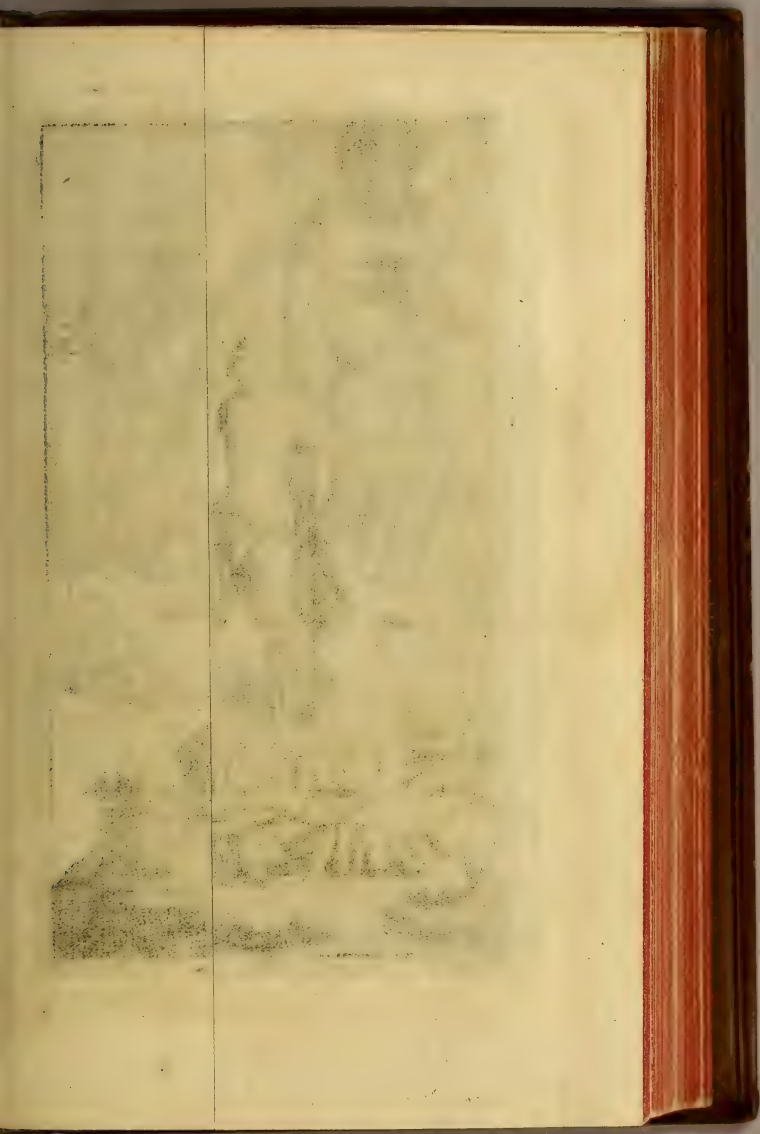
Dus quam hy / voor sijn persoon gesond / weer tot de Naperis, daar hy bleef tot op den derden dag / wyl de hy hem sijnde seer moede en swak waren. Daarenboven haddense geen Ammunitie, of voorraad van Kruid enlood meer. Om dier oorzaak namen de Naperii met de Peijembas een besluyt / en verbonden sig met malkander / datse den Opper-Hoofdman Juan d' Ayolas, nebens al de sijne / souden om 't leven brengen ; welken aanslag sy ook haast daar na in 't werk stelden.

Word met al de sijne van de Naperii jammerlijk vermoord.

Want als nu d' Ayolas met sijne Christenen sig van de Naperis na de Peijembas wou begeben / en ontrent ter halver weg was gekomen / soo wierdense / nergens voor bekommerd sijnde / van beyde deese Naticien / volgens haar genomen besluyt / in een Bosch / dooz 't welk de Christenen hadden voorgenomen te trekken / met een groot getier / onverwagt / als van woedende Honden aangevallen met een groot geweld ; en al t'samen / te gelijk met Juan d' Ayolas, haren Hoofdman / dood geslagen. Op een erbarmlijke wijs ; soo dat niet een eenige 't leven daar van bragt.

Op wat voor een wijs de vijftig overgeblevene Christenen,

Terwijl wy ( de vijftig Mannen / welke Juan d' Ayolas by de Peijembas had gelaten / doch van daar verreyfd waren ) in de Stad Nuetra Sennora d' Assuncion de komst van onsen Opper-hoofdman verwagteden / wierden wy berigt van eenen Indiaan, de Slaaf van d' Ayolas, van de Peysfennas mee geboerd / en die / weegens sijne spraak / de dood was ont-





ontkomen / hoe 't met den Hoofdman en al zijn volk was afgehoopen. Of hy nu wel alles / van 't begin af tot 't epid toe / seer omstandig verhaalde / soo konden wy hem egter geen volkomen geloof geven.

Doe wy nu een jaar lang in de genoemde Stad na de Stad Assumcion hadden vertoefd / Assumcion sonder eenige verdere vertrokken, seekere tijding / boven 't berigt van den Indiaan, dien wy geen geloof gaven / wierd ook van de Carios onsen Hoofdman Martino Domingo d'Ayolas aangezegd / hoe'er een gerugt liep / dat Juan d'Ayolas met al sijne Christenen van de Peijembas om 't leven gebragt was. Hoeh al wilden wy dit niet voor waarhepd aannemen / ten ware dan / dat wy eenen der Peijembas de saak hoorden bevestigen.

't Liep twee maanden aan / eer wy eenige derselbe konden magtig werden. Doe quamen de Carios aan met twee van die Natie, welkese gevangen bekomen hadden; en bragtense voor Martino Domingo d'Ayolas; die haar seer scherp afvraagde / offe de Christenen hadden doodgeslagen? Sy ontkenden deese daad seer sterk; sepden daar tegens / dat den Opper-hoofdman Juan d'Ayolas met zijn volk nog in haar Land sig onthield.

Daar op bragt den Hoofdman Martino d'Ayolas hy den Regter en Provoost te weeg / datmen de twee gevangene Peijembas sou pijnigen / om deeser wijs haar de waarhepd te doen bekennen. 't Wierd gedaan; en sy / de tormenten niet uytstaan konnende / beleeden / waaragtig te sijn / datse den Hoofdman / t'samen met al de Christenen, hadden neergemaakt. Daar op liet Martino d'Ayolas beyde deese Indianen aan een Boom binden; taamlijk verban daar een groot Oper maken / en dus haar langzaam verbranden.

Ondertusschen dagt ons Christenen, al t'samen goed / den meergemelden Martino d'Ayola tot onsen Hoofdman aan te neemen / ter tijd toe dat sijne Keijserlijke Majestejt andere bestelling hier ontrent gedaan sou hebben. Onse genegenthepd t'sijnwaartz sproot daar uyt / dat hy sig tegens 't Krijgsvolk seer wel gedragen had.

Sijnen  
voorgenomenen  
Togt.

Hier op ordonneerde ons nieuwo Opper-hoofd / datmen vier Parchkadienes, of kleine Scheepjens / sou toerusten. Dan 't Krijgsvolk nam hy 150 Mannen; d'overige liet hy in de Stad Nuestra Sennora d'Assumcion; en gaf ons te kennen / dat hy 't ander Volk / by de Tyembus gelaten / nevens de 160 Spaanjaarden, in Buenos Aires gebleven by de twee groote Scheepen / by een brengen wou in de Stad Assumcion. Daar op trok hy in de Parchkadienes afwaarts op de Rivieren Paraboe en Parana, of Parana.

Grouwlijk  
Moord-  
bedrijf der  
Spaansche  
by de  
Tyembus,  
hare wel-  
doeners.

Eer wy nog by de Tyembus waren gekomen / hadden de Christenen, welke ons daar verwagten / te weeten / den Hoofdman Franciscus Rius, Johan Paban, een Dierster / Johan Ernandus, Secretarius, als ondergestelde (gesubstitueerde) Gouverneurs der Christenen, onder malikaander beslooten / datse den Indiaanschen Obersten der Tyembus, en andere Indianen, wilden om 't leven brengen; gelijke dan ook deese grouweldaad uptoerden tegens de geene/welke haar sulke een lange tijd allerley weldaden hadden betoond / vriendlijk hadden ontfangen / en onderhouden. Dit was geschied eer wy met Martino Domingo d'Ayolas daar aanquamen.

Verbaafde-  
heyd des  
nieuwen  
daar aankomenden  
Opper-  
hoofds hier  
over.

Doe nu ons Opperhoofd met ons in de Stad Nuestra Sennora d'Assumcion verscheen by de gemelde Tyembus en Christenen, verschikte hy hevig over de gepleegde Moord / en dat de Tyembus ter dier oorsaak geblooden waren. Ondertusschen was de saak niet te herdoen. In Corporis Christi deed hy Ammunitie en Proviande brengen. Sond ook eir Hoofdman / genoemd Anthony Mendoza, met twintig der onse derwaarts; verbiedende op lijf en levens-straf / d'Indianen op eenigerlen wijs te vertrouwen; daar tegens gebiedende / by dag en nacht goede wacht te houden. Indien 't mogt geberken / datse quamen / om hem (Mendoza) Dreede en Vriendschap aan te bieden / soo sou hy wel vriendlijk met haar handelen / en alle goede genegentheid betoonen; dog ondertusschen sig vlijtig voor haar hoeden / en wel toefien / dat de Christenen geen schade mogt toegevoegd werden.

Hier

Hier na nam d' Ayolas de dize perſoonen / als Au-  
theurs en Veroozſakers deſer Moord / namentlijk /  
Franciſcus Rius (Ruys), de Priester Jan Paban, en  
de Secretarius Ernando, met hem uyt de Stad : en  
alsſe nu gereed waren / om van ons weg te baten /  
quam Zeiche Lyemy, een Overſten der Tyembus,  
als een vriend der Christenen, by haar / ſeggende  
tot d' Ayolas, als uyt een welmeenend / doch valsch  
en bedrieglijk hert / dat hy al de Christenen met hem  
uyt de Stad sou voeren ; want 't gantsche Land  
was met alle magt op de been om haar dood te slaan  
of weg te drijven. Ondertuſſchen was hy / Zeiche,  
ſoo hy vooz gaf / genoodsaakt / wegens ſijne Vrouw/  
Kinderen en Vrienden / by haar te blijven / ver-  
mitsſe anders in 't uytterſte gebaar ſouden ſtaan.

Onſen Opper-hoofdman Martinus d' Ayolas gaf  
hem tot antwoord : Hy ſou haast weer in de Stad  
komen. Sijn volk was ſterk genoeg tegens d' In-  
dianen. Hy / Zeiche, ſou met Vrouw / Kinderen /  
en Vrienden overgaan tot de Christenen ; of ook  
met al ſijn onder ſig hebbende volk. Waar op hy  
ſepde ſulks te willen doen.

Ondertuſſchen boer d' Ayolas de Rivier af waarts /  
en liet ons alleen daar. Ontrent agt dagen daar na  
ſond de gemelde Indiaan Zeiche Lyemy tot ons eenen  
ſijner Zoederen / genoemd Suelaba, verraderlijk  
begeerende van onſen Hoofdman Antonio Mendoza,  
dat hy hem ſou toevoegen ſes Christenen, voozſien  
met Opperoers en andere Wapenen ; ſoo wou hy  
ſijn gantsche Huysgeſin en Vrienden / onder hare  
begeleyding / by ons brengen / en vooztaan by ons  
woonen. Voegde daar by / dat hy vooz de Tyem-  
bus vreesde / en ſig niet ſeekter onder haar bevond ;  
ook ſonder Convoy tot de Christenen niet kon komen.  
Belooſde daarenboven / ons van Proviande en alle  
andere behoeften te ſullen verſorgen.

Daar op ſtand onſen Hoofdman hem niet alleen  
de ſes begeerde gewapende Christenen toe / maar gaf  
hem vijftig wel-toegeruſte Spaanjaarden, tot dieſe te  
meer verſekering ; doch beval haar te gelijk / wel  
toe te ſien / datſe van d' Indianen geen ſchade quamen  
te lijden.

Aanmerk-  
lijk gevolg  
op deelen  
ſnooden  
handel.

Verraderlij-  
ken Schijn-  
vriend.

Vertrek van  
Martinus  
d' Ayolas  
met d' Au-  
theurs der  
Moord uyt  
de Stad  
Aſſumcion.

Vijftig uyt-  
gelondene  
Spaanjaar-  
den

door de list  
des val-  
schen  
Vriend

Dan ons / Christenen, tot deese Tyembus was niet  
boden een halve Mijl wegs. Doe onse vijftig  
Mannen by hare Hutten waren gekomen / soo tra-  
den deselve tot haar / en gaven weder een kus / gelijk  
de Derrader Judas den Heere Christus deed; bragten  
haar ook vleesch en visch t'eeten.

al t'samen  
om t'leven  
gebragt.

Terwylse de Christenen dus onthaalden / vielen  
de valsche vrienden / nebens andere Tyembus, wel-  
ke in de Hutten / en ook op 't Veld verhoogen lagen/  
plotsijk op de Spaansche aan / en zeggenden haar de  
Maaltijd soodanig / dat niet een eenigen der selve  
levendig van daar quam / behalven alleen een Jon-  
gen / genoemd Calderon.

D'andere  
in haar  
Vlek van  
deselve  
belegerd.

Terstond daar na vielen de Tyembus, by de thien  
dupsend sterck / of veelligt noch meer / op ons Vlek  
aan; belegerden ons / en meenden ons te vermee-  
stren; doch de Heere bewaarde ons / onaangefien  
by veertien dagen lang voor ons Vlek lagen / dag  
en nacht 't selve met alle geweld bestormende. Dit-  
maal hadden een deel der Tyembus lange Spiessen /  
welke van de Christenen hadden bekomen; en daar  
meede na ons staken.

Den Hoofd-  
man Men-  
doza van  
haar door-  
stookten.

't Gebeurde op sekeren nacht / in 't laatste der Be-  
legering / dat d'Indianen met alle magt Storm lie-  
pen / en onse Dupsen verbrandden. Ondertusschen  
liep onsen Hoofdman Antony de Mendoza met een  
Slagwaard na d'eene Poort / daar sig eenige der In-  
dianen verhoogen hielden, soo datmen haar niet ge-  
waar kon werden. Deese staken met hare Spies-  
sen hem soodanig in 't Ligchaam / dat hy dood ter  
neer viel / sonder een woord te spreken.

Moeten  
echter  
opbreken.

Daar vermits d'Indianen sig hier niet langer kon-  
den onthouden / wylse niet meer t'eeten hadden / soo  
moestense haar Leger opbreken / en van daar weg  
trekken.

De Christe-  
nen beko-  
men Leef-  
togt,

Hier na quamen tot ons twee Scheepjens / ge-  
noemd Bregantins, van Buenos Aires, herwaarts ge-  
sonden van onsen Hoofdman Martinus Domingo  
d'Ayolas, en bebragt met Proviande, op dat wy ons  
mogten onderhouden tot op sijn aankoomst. Hier  
over waren wy seer verblijd: daar tegens d'aange-  
ho-

en begeven  
sig na



komene ongemeen droevig / wegens d'om 't leven  
 brengen van soo veel Christenen. **H**y vonden wy  
 al t'samen goed / niet langer in Corporis Christi by  
 de Tyembus te blijven / maar voeren gelijktijc 't  
 Water af waarts / en quamen dus te Buenos Aires  
 by onsen Hoofdman d'Ayolas ; die niet wepnig ver-  
 schrikte over 't verlies soo veel Spaanjaarden. **W**ist  
 ook niet / wat hy met ons sou aanvangen. **H**ad-  
 den daarenboven geen Proviande meer.

**A**ls wy nu vijf dagen te Buenos Aires waren ge-  
 weest / quam daar uyt Spaanje aan eene der Schee-  
 pen welke men Caravellen noemd ; ons berigtende /  
 dat te S. Catharina een Schip uyt Spaanje was aan-  
 gekomen / overbrengende 200 Mannen / onder den  
 Kapitein Albernunzo Gabret ( Alvaro Nunnez ). **A**ls  
 onsen Hoofdman d'Ayolas deese nieuwe tijding had  
 gehoord / deed hy van de twee Scheepen 't eene ( een  
 Galioen ) toerusten / en sond het na S. Catharina, ge-  
 legen in Brazil ; daar op ten Hoofdman gesteld heb-  
 bende Gonzalvo Manchoffa ( Mendoza ), om 't  
 Schip te regeren : **B**evelende hem / als hy te S.  
 Catharina sou gekomen sijn by 't Spaansch Schip /  
 dat hy in 't sijne sou laden sijt / Mandeocha, en an-  
 dere Proviande, soo als hem sou goeddunkken.

**H**ier op versagt Gonzalvo aan onsen Opper-  
 hoofdman d'Ayolas, hem ses Soldaten te willen  
 toevoegen / op welke hy sig vertrouwen mogt. **S**ij-  
 ne begeerte wierd hem toegestaan ; en dus nam hy /  
 nevens ses Spaanjaarden, ook my / boven 20 andere  
 personen / soo Soldaten als Scheepsvolk.

**V**an Buenos Aires afgevaen sijnde / quamen wy  
 in een Maand tijds te S. Catharina ; daar wy 't bo-  
 vengedagte uyt Spaanje gekomene Schip vonden /  
 met den Hoofdman Albernunzo Gabreto, en al sijn  
 volk. **W**y waren ten hoogsten verheugd / bleven  
 daar twee maanden / en bebragten ons Schip met  
 sijt / Mandeocha, en Turksch kroon / soo veel /  
 dat'er niet meer in kon.

**D**aar op sijn wy / met Gabreto en al sijn volk / van  
 S. Catharina af gevaen na Buenos Aires, en qua-  
 men tot op 20 mijlen van de rivier Parana ( Parana )  
 Wastu.

Buenos  
Aires.

Bekomen  
uyt Spaanje  
Proviande.

Een ander  
Schip uyt  
Spaanje, te  
S. Catharina  
gekomen.

derwaarts  
een Schip  
van Buenos  
Aires

wierd  
gefounden  
om Provi-  
ande te  
halen.

Bejde dese  
Scheepen

Wassu. Den mond der selve is wijsd 40 mijlen / en deese breedte duurd de lengte van 80 mijlen / tot dat men koomd aan de Haven S. Gabriel ; daar dit Water de breedte van 8 mijlen heeft.

varen in  
Compagnie  
van S.  
Catharina

't Was op Allerheyligen avond , als wy ons 20 mijlen van de gemelde Rivier Paranau bebonden. 's Nagts quamen de twee Scheepen t'samen / en die op 't eene vragden 't andere / offe op de Rivier Paranau waren ? Onse Schipper gaf tot antwoord / dat wy ons op deselve bebonden. Maar den anderen Scheeps-patroon sepde tot sijnen Hoofdman / dat men'er noch 20 mijlen van daan was.

na Buenos  
Aires.

't Is op Zee de gewoonte / als twee / drie / of meer Scheepen met malkander in Compagnie varen / datse tegens Sonnen-ondergang sig by een voegen / vragende d'een d'andere / na deese en geene omstandigheden harer vaart / wat hen bejegend is / &c.

't Schip,  
waar op  
onse Schip-  
per was,

Hier na vragde onse Schipper den anderen / of hy hem volgen wou ? Die daar op antwoorde / 't was alreeds nacht ; wou derhalven op Zee blijven / tot den volgenden morgen : hy wou niet tegens 't Land aansfooten. En deesen was wijser dan den onsen ; gelijk wy haast hooren sullen.

lijd een  
ellendige  
Shipbreuk.

Terwijl nu ons Schip voort voer / en 't andere verliet / kregen wy dien nacht een grooten Storm op Zee ; waar door wy tusschen twaalf en een uyr Land sagen / sonder ons Anker tijdig genoeg te konnen uytwerpen. Vermits nu ons Schip begon aan te stooten ; den Geber echter noch een goede mijl wegs van ons af lag / soo wisten wy geenen anderen raad / dan den Almachtigen te bidden / ons genadig te willen sijn. In deselve uyr brak ons Schip in veele duysend stukken / en daar verdronken vijftien Mannen. Eenige begaven sig op groote stukken hout / en wierden dus behouden. Ik en vijf andere reddeden ons op de Mast / welke met ons aan 't Strand wierd geworpen. Van de verdronkene konden wy niemand gewaar werden.

Hy , op de  
Mast sig  
begeven  
hebbende,  
komt te  
Land.

Moet hon-  
derd mijlen

In moesten wy honderd mijlen wegs te voet gaan. Hadden al onse Kleedren / nevens Spys en andere

andere noodwendigheden / verlooren. Moesten ons te voet  
derhalven behelpen met de Woxtelen en Dugten / gaat in  
welke wy in 't Veld konden binden / tot dat wy qua- groot  
men aan de Haven S. Gabriel, daar wy 't boorhee- gebrek.  
nen gemelde Schip vonden met desfelven Hoofd-  
man; die dertig dagen voor ons daar aangekomen  
was.

Doe onsen Opper-hoofdman Martino Domingo Komen  
d'Ayolas van onse Schipbreuk kennis bequam / weer  
was hy onsenhalven sonderling droevig; wijlmen  
meende / dat wy al t'samen verdronken waren.  
Selfs hadmen eenige Missen voor onse Zielen laten  
verrigten.

Doe wy nu te Buenos Aires aanquamen / deed te Buenos  
den Opper-hoofdman onsen Hoofdman en Stier- Aires.  
man voor hem roepen; welken laatsten byten  
twijffel sou moeten hangen hebben / indien niet ster-  
ke Doorzbeeden voor hem gedaan waren geworden.  
Nu moest hy vier jaren lang opeen Brigantin sijn.

Als nu al 't volk te Buenos Aires by malkander Vertrecken  
was gekomen / gebood ons Opperhoofd / de Bri- na Nuestra  
gantins gereed te maken; deed ons al t'samen daar Sennora  
in gaan / en verbandde de groote Scheepen. Dus d'Assum-  
boeren wy de Rivier Paranau opwaarts / en quamen cion.  
tot de dikmaal gemelde Stad Nuestra Sennora d'As-  
sumcion; daar wy twee jaren lang bleven / verwag-  
tende nieuwe ordze van den Keeser.

Ondertusschen quam een Oberste Hoofdman / Aankoomst  
genoemd Albernunzo Cabessa (Alvaro Nunnez Ca- van Alber-  
bessa) de Bacha, uyt Spaanje. De Keeserlyke Ma- nunzo  
festept had hem afgevaardigd met 400 Mannen en Cabessa te  
30 Paarden in vier Scheepen / waar onder twee S. Catha-  
groote / en twee Caravellen waren. Doe hy tot de rina,  
Haven van S. Catharina in Brazil was gekomen /  
wou hy daar Proviande en andere behoeften innemen.  
Om deselve te bekomen / sond hy de twee Caraveelen  
ourent agt mijlen van de gemelde Haven. Onder-  
weegen oberviel haar foodanig een Stormwind /  
datse beyde na den afgrond sonken. Niets is er en voorts  
van gekomen / als alleen het daar in sijnde volk. na Rio de la  
Den Obersten Hoofdman hier van kennis beko- Plata t'As-  
mende / sumcion.

mende / derfde d'andere twee groote Scheepen niet op Zee wagen / wifse by oud waren. Liet derhalven deselve in stukken breeken / en quam over Land na Rio de la Plata by ons in Nueftra Sennora d'Assumcion, aan de Rivier Parabor (Paraboe); van de 400 Mannen niet meer dan 300 met sig brennende. D'andere waren gestorven door honger of siekte.

Volk-  
veelies.

Agt maanden lang was hy onderweegen geweest. Van de Stad Assumcion tot 't Dlek / of de Haven S. Catharina, sijn vijfhonderd mylen wegs.

Cabesse van  
de Keyser  
aangesteld.

Hy bragt / soo hy voor gaf / uit Spaanje met sig sijne Commissie, waar by sijn Keyserlijke Majesteit hem had aangesteld ten Gouverneur. Begeerde ook van Martino Domingo d'Ayolas, tot noch toen onsen Opper-hoofdman / dat hy sijn Gouvernement aan hem overgeven / en 't volk hem onderdanig sijn sou. Soo d'Ayolas als wy waren hier toe gewillig; doch onder voorwaarde / dat hy ons sou tonnen / soodanig een Commissie van den Keyser ontfangen te hebben. Doch wy konden hem hier niet brennen. Evenwel de Priesters / en twee of drie Hoofdlieden maakten / dat den gemelden Albernunzo Cabessa de Bacha tot de Regeering trad. Ho't hem gegaan is / sullen wy hier na hooren.

Ten Gou-  
verneur.

Straks deed hy een Monstering van al 't volk en bevond 't selve 800 in getal. Hy maakte ook te dier tijd met Martino Domingo d'Ayolas Broeder schap / en wierden geswoorne Vrienden; soo da d'Ayolas sig ontrent 't volk droeg als voozheeren.

Hy send  
drie Brigantinen  
uit.

Na gedane Monstering liet Alvaro Nunez Cabessa negen Scheepen (of Brigantinen, toerusten / om daar mede de Rivier Paranau op te varen / soo wy hy sou kommen. Terwijl d'andere vaardig gemaakt wierden / sond hy drie Brigantinen met 115 Mannen voor uit / om sodere' voort te trekken als mogelyk was / en Indianen op te soeken / by welk Mandiocha en Maiz, of Turksch Kroon / te vinden mocht sijn. Twee Hoofdlieden voegde hy hen toe te weten / Antonio Gabreto, en Diego Tabellino.

De Natie

Deese quamen eerst by een Natie, genoemd Surukufes

kufers (Surukufes) welke Turksch Kroom en Manducocnas hadden; ook Mandues, en andere Wortelen / nevens visch en vleesch. Mandues is een Hafselloot gelijk. De Manspersonen dragen in hare lippen een groote blauwe Steen. 't Vrouwlijk Geslacht heeft de Schaamte bedekt.

By deese Indianen lieten wy onse Scheepen / en sommige wyt d'onse by deselve ter bewaring. Vier dagen lang trokken wy Landwaarts in / en bonden een Plek der Carios, ontrent 3000 Mannen sterk. Wy onderzaggden haar na de gelegenheid des Lands / en kreegen goed bescheyd. Keerden doe weer na onse Scheepen / en voeren de Rivier Parabor af waarts. Quamen tot de Natie Achkeres, by welke wy een Brief bonden van onsen Opperhoofdman Alvaro Nunez Cabeça de Bacha, van inhoud / datmen den Oversten der Indianen aldaar / genoemd Achkere, sou hangen. Onsen Hoofdman volboerde terstond dit bevel; doch hier wyt ontstond naderhand een grooten Oorlog / gelijk wy haast sulden hooren.

Da dat deesen Indiaan soodanig een dood had moeten uytstaan / begaben wy ons wat na de Stad Nuestra Sennora d'Assuncion, berigtende ons Opperhoofd / wat wy gesien en verrigt hadden. Daar op begeerde hy van den Oversten der Indianen in dese Stad / dat hy hem 2000 van de sijne sou toevoegen / om met ons de Rivier op te varen.

D'Indianen toonden sig goedwillig en gehoorzaam; doch waarschouwden te gelijk ons Opperhoofd / dat hy sig wel had te bedenken / eer hy deesen Togt ter hand nam; vermits den Carios Dabere met al de Magt des Lands op de been was / om tegens de Christenen op te trekken. Deesen Dabere was de Broeder van den gehangenen Achkere, en poogde des selven dood te wrecken.

Ter dier oorzaak moest onsen Opperhoofdman Alvaro Nunez Cabeça den toelag op schoorten / en sig bereyden / om tegens sijne vbanden te trekken. Beval daar op Martino Domingo d'Ayolas, dat hy tot sig sou nemen 400 Mannen / nevens 2000 In-

Surakufers.

De Natie Achkeres.

Den Indiaanschen Oversten doen hangen.

't Welk Dabere, desselven Broeder,

wou wrecken.

Oorlog hier over ontsaan.

In-

Indianen, om tegens Dabere en de Carios den Ootlog aan te vangen; hem / met al de sijne / te verjagen. Deese last quam d'Ayolas na; trok met al dit volk wt Nuestra Sennora d'Assuncion, en quam tegens den byand aan; dien hy eerst vermaande sijne Keyserlijke Majestejt te gehoojsamen.

In welken  
sijn Vlek

Maar Dabere wou geen agt hier op nemen / noch sig inlaten tot een verdrag. Had veel volk by een gebragt / en sijn Vlek sterk gemaakt / dooz meenigten van Pallissaden; soo dat'er als drie Houtene Muuren om 't Vlek waren / en veele soodanige Groeven / als vooz deesen beschreeven sijn. Doch wy hadden deese hare list bespied.

ingenomen  
wierd van  
de Christi-  
enen,

Wy lagen hier tot op den vierden dag / eer wy d'overwinning konden bekomen; ter welker tijd wy 's nagts in 't Vlek vielen / en alles dood sloegen wat wy daar in vonden. Nammen ook veele Vrouwen gevangen / 't welk ons een groot behulp was.

en alles  
dood ge-  
slagen.

In deesen Schernnutfel bleven sestig Christenen dood; veel andere waren gewond. Ook waren veele van onse Indianen gesneuveld; hier tegens 2000 van d'andere om 't leven gekomen.

Verfoekt  
Genade, en  
bekoomd  
Vrede.

Haast daar na quam Dabere met sijn volk genade verfoeken / en bidden / datmen haar hare Vrouwen en kinderen wou weergeben; soo sou hy / Dabere, met al de sijne ons / Christenen, dienen / en onderdanig sijn. Dit moest onsen Hoofdiman / volgens de Keyserlijke ordze / hem beloven. De vrede dus gemaakt sijnde / voeren wy de Rivier Parabor weer af / en berigteden onsen Opper-hoofdiman Alvaro Nunnez, alles wat sig had toegedragen.

Nieuwe  
Togt van  
't Opper-  
hoofd Al-  
bernunzo  
Cabeffa.

Hier op was hy bedagt / de voorgenomene Keyes voozt te setten / en begeerde van Dabere, nu te vreedden gesteld / 2000 weltoegerustede Indianen, om met hem op te trekken. Sy waren gewillig / en beloofden / te sullen verschijnen. Doozts wou hy / dat de Carios negen sijner Brigantinen souden versorgen van 't noodwendige. Alles gerred sijnde / nam hy van d' 800 Christenen 500 / d'overige 300 liet hy in de Stad Nuestra Sennora d'Assuncion; en stelde Juan Salazar ober haar ten Hoofdiman. Met de

ge-

gemeelde 500 Christenen en 2000 Indianen voer hy de  
Gibier Parabor op,

De Carios hadden 82 Canoes, en wy 9 Briganti- Afvaart.  
nen, in peder derselbe twee Paarden / doch deese  
deedinen honderd mijlen wegs door 't Land gaan.  
Wy voeren op de Gibier / tot een Berg / genoemd  
S. Fernando, daarmen de Paarden weer t'scheep  
bragt. Doo:tbarende / quamen wy tot onse vyan-  
den de Pejembas; doch sy verwagteden ons niet /  
maar blooden met Vrouwen en Kinderen weg / na  
datse hare Hutten in brand gestoken hadden.

Vervolgens trokken wy met malkander honderd De Natie  
Bachereos.  
mijlen wegs / sonder volk te vinden. Eyndlyk qua-  
men wy tot de Natie Bachereos, seer sterk in getal.  
Genieten visch en vleesch. Besitten een wijd-uyt-  
gestrekt Land; en hebben meenigten van Canoes.

De Vrouwen bedekken hare Schaamte. Wilden  
niet met ons spreken / maar namen de vlugt. Van  
hier quamen wy by de Natie Surukufers (Surukufes), Surukufes.  
daar sig de drie voozheenen gemeelde Brigantinen ont-  
sielden. Tusschen deese Surukufes en de Bachereos  
is een wijdte van 90 mijlen. Sy ontfingen ons  
seer vriendelyk. Peder woond op sig selven met  
Vrouwen en Kinderen. De Manspersoonen hebben  
een rond Schijfje van Hout in de lellen harer Ooren  
hangen; de Vrouwen een grauwe Steen van Kri-  
stal uyt de Lippen / soo dik en lang als een vinger. Seldsaam  
cieraad.

Sijn anders schoon / en gaan gantsch naakt. Is  
een groote Natie; hebben ook voozraad genoeg van  
Turksch Koozn / of Maiz, Mandeocha, Manduis,  
Pataden, Visch / Vleesch / &c.

Onsen Hoofdman vzaagde haer na een Natie ge- Carcareis.  
noemd Carcareis, desgelijks ook na de Carios, doch  
sy konden hem geen bericht van de Carcareis geven /  
waar deselbe te vinden mogten sijn; maar seiden /  
dat de Carios noch in hare Hupsen waren. Doch  
wy bevonden anders.

Doozts beval onsen Hoofdman / datmen sig sou Nieuwen  
Togt van  
den Opper-  
hoofdman  
Albernun-  
zo;  
toerusten; want hy wou Landwaarts in trekken  
alleenlyk 150 Mannen daar by de Scheepen laten  
dr. Als hy sig nu met Proviande vooz twee jaren

Vleisch Schmidt.

C

had

had boozien / nam hy tot sig d'overige 350 Christenen , nevens d'agthien Paard. n / en de twee duysend Carios , die van de Stad Nuestra Sennora d'Alfucion met ons waren wygetrokken / en begon sijnen voorgenomenen Tocht ; doch verrigtete in den selven niet veel / wyl hy den Man tot sulke saken niet was. Ook hield hy sig soodanig tegens 't Krijgsvolk / dat Hoofbieden en Soldaten hem al t'samen vrandig waren. Dus trokken wy agthien dagen lang / sonder eenige Carios of andere Menschen te vinden. Ook hadden wy weening Proviande meer.

dog sonder vrugt.

Hy moest derhalven met ons weer te rugk' na de Scheepen keeren. Seecker Spaanjaard , genoemd Franciscus Rieffere ( Rivero of Ribero ) sond hy met andere thien Spaanjaarden van hem / haar bevelende / datse thien dagen lang souden booztrepfen ; en indiese binnen dien tijd geen volk vonden / soo soudense weer na de Scheepen sig begeven / daar wy haver verwagten souden.

Waarom.

Op haren Tocht vondense een Indiaansche Natic , seer sterk in getal / boozien van Turksch Kroom / Mandoeche , en andere Wortelen ; doch de Spaanjaarden dersden sig aan haar niet vertoonen. Keerden derhalven weer tot ons / en gaven den Opperhoofdman berigt hier van. Die nu selfs op reys wou gaan / doch dooz 't Water verhinderd wierd.

Weer uyt-sending van eenige.

Daar op ordonneerde hy tagtig Mannen in een Schip te treeden / en stelde ons ten Hoofdman Ernando Rieffere ( Ribero ) , en sond ons de Rivier Paraboe opwaarts ; met last / om op te soeken seeckere Natic , geheeten Scheruis , of Schervis. Daar souden wy aan Land gaan ; doch niet langer dan twee dagen by haar blyven. En berigt komen geven van 't Land / en de daar in woonende Indianen.

De Natic Sueruekuefis.

Den eersten dag na onse afvaart van hem quam wy / na vier mijlen wegs geboozderd te hebben / tot een Natic , geheeten Sueruekuefis ( Suerukuis , Sueruquefis ) , woonende op een Epland / ombangen van de Rivier Paraboe. 't Heest de grootte van ontrent dertig mijlen. Haar Spijfen bestaau

uyt



mit Mandeocha , Metis , Pataten , Mandepore , Bach-  
keku , en meer andere Wortelen . Hebben ook Vifch  
en Bleeſch .

Wy bleven dien dag by haar / en den volgenden De Natic  
Achkeres.

begaben wy ons weer op reys . Van deeſe Indianen  
hoeren met ons in thien hare Canoes een deel der  
ſelver / om ons te dienen tot Wegwijfers . Dingen  
dagelijks tweemaal Wildbzaad / deſgelijks Viſch /  
welkeſe ons vereerden . Doe quamen wy by een  
Natic , genoemd Achkeres , ſeer veel in getal by mal-  
kander . Sijn onge-  
meen lang. Bepde de Mannen en Vrouwen ſijn van  
ſulke een lengte / dat ik diergelijke in gantsch Rio de  
la Plata niet geſien heb . Hare Leeftogt beſtaat en-  
kelijk in bleeſch en viſch . De Vrouwenſperſoonen be-  
dekken hare Schaamte .

By deeſe Achkeres bleven wy eenen dag . Doe Dienen de  
Spaanjaar-  
den voor  
Wegwijfers. keerden de gedagte Sueruekueſis met hare thien Ca-  
noes weer na haar Vlek . Daar na begeerde ons-  
ſen Hoofdman Ernando Rieffere ( Ribero ) van  
d'Achkeres , datſe ons den weg ſouden wiſſen na de  
Schervis . Hier toe warens e gantsch gewillig / en  
trokken in agt Canoes met ons . Dagelijks bin-  
genſe tweemaal viſch en bleeſch / ſoo dat wy genoeg  
ſ' eeten hadden .

De Paanreden deeſer Natic Achkeres iſ ontſtaan Aanmerk-  
lijkheden  
van de Viſch  
Achkerus. van de Viſch Achkerus , die ſulke een harde Huid  
heeft / datmen deeſelbe niet kan quetsen /  
niet kan quetsen / met geen Mes kan quetsen /  
niet kan quetsen / met geen Indiaanſche Pijl doorſchieten . 't Iſ een  
groote Viſch / die d'andere Viſſchen ſeer ſchaadlijk  
iſ . Haar Eperen leggenſe op 't Land / twee of  
drie ſchpeeden van 't Water af . Iſ ſeer goed van  
ſmaak ; maar de Staart iſ 't beſte . Onthoud ſig  
altijd in de Rivier .

Opndlijk quamen wy tot de Schervis , ſes-en-der- Natic der  
Schervis. tig miſſen van d'Achkeris , welke reys wy in negen  
dagen aſteyden . 't Iſ een volkerijke Natic ; doch  
ſy waren de regte niet / by welke de Koning ſig be-  
vond . Deeſe Schervis dragen Knebel-baarden / en  
hebben elk een Ring van Hout in de ſellen der Ooren  
hangen . 't Oor iſ om den Ring gewikkeld / 't  
welk een wonderlijke aanschouwing geeft . Konſtige  
beſmeering  
harer  
Ligchamen, Ook  
heb=

hebben de Mannen in de lip een breede Steen van blauw Chystal. 't Ligchaam is desgelijks van boven af tot op de knipen blauw beschilderd. De Vrouwenpersoonen beschilderen sig op een andere wijze; ook blauw van de borsten tot op de Schaamte; soo konstig / dat onse Schilders niet ligtlijk het diergelijks souden kunnen verbaardigen. Doermaakt gaanse / en sijn schoon op hare manier.

Gaan  
ganrsch  
naakt.

Andere  
Schervis;  
en derselver  
Koning:

Eenen dag bleven wy by deese Schervis. Drie dagen daar na / in welke wy 14 mijlen af dedden / quamen wy tot een Koning / wiens Land maar vier mijlen groot is. D'Inwooners sijn ook Schervis. Hy heeft een Plek aan de Rivier Paraboe. Twaalf Spaanjaarden lieten wy tot bewaring van ons Schip / en bleven twee dagen in 't gedagte Plek / ons voorszijnde van al 't geen ons noodig was. Trokken doe over 't Water Paraboe, en quamen tot den Koning der Schervis; die ons met 12000 of noch meer Mannen met teekenen van vrede op een Hejde te gemoet quam.

die de  
Christenen  
seer pragtig  
en vriend-  
lijk ont-  
singh.

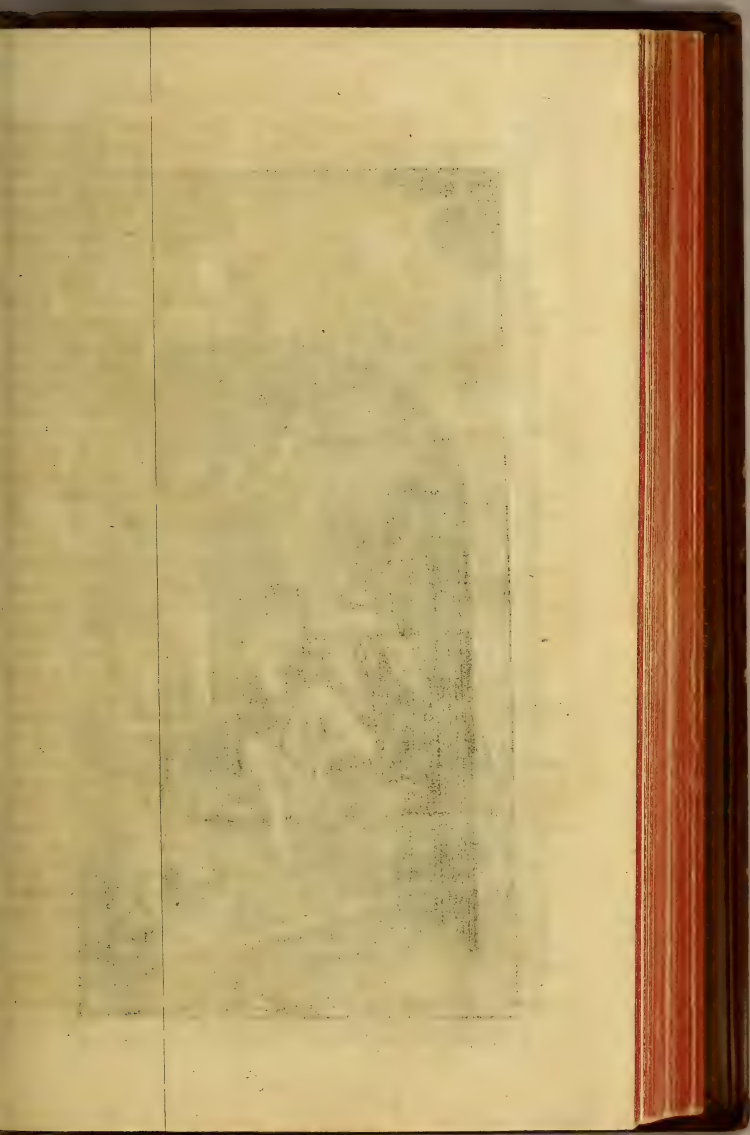
Den weg / op welke gingen / was agt schreedden breed / overstroopt met enkele Bloemen en Groente tot aan 't Plek toe / soo datmen niet een eenig Streentje / Hout / of Strootje sou kunnen vinden hebben. Hy had by sig sijne Musijk-Instrumenten, van gestalte als onse Schalmayen: Ook had hy bevel gegeven / datmen ter weerzijden van sijn Hejz sou Jagen. Op deese Jagt wierden gebangen ontrent dertig Harten / en twintig oude Jardu, of Struiffen. Dit gaf een seer lustige aanschouwing.

Doet haar  
seer wel  
onthalen.

In 't Plek gekomen sijnde / liet de Koning twee en twee Christenen in een Huys fourieren, onse Hoofdman en des selven Dienaren in de Koninglijke Woonning. Ik was niet verr' van deselve geinquartert. Hy beval sijn' Onderdanen / de Christenen wel 'onthalen / en goed Tractement te doen. Dus hield hy / als den grootsten Heer in 't Land / Hof op sijne manier.

Wonderlij-  
ken Dans  
van Mans

Over Tafel moesten sijne Instrument - Muscanten op hare Spectuygen blasen. Wanneer 't hem behaaghd moeten de Mannen en de schoonste Vrouwen





**D**rouwspersoonen voor hem danssen. **D**aanschou- en Vrou-  
wing van deesen **D**ans quam ons Christenen soo wen over  
berwonderlijk voor / dat wy daar over onsen **M**ond Maaltijd,  
bergaten / en versuynden t'eeten. **D**eese Natie is  
even als die der Schervis, van welke hier boven ge-  
sprooken is.

**H**are **D**ijven maken groote **M**antels van Cot- Vrouwen  
toen, of **B**oomwol / seer subtyl, en in deselve wer- maken  
kense veelerey **F**iguere van **H**arten / **S**truyssen / konstige  
Indiaansche **S**chape / **E**c. **I**n sulke **M**antels sla- Mantels; en  
pense / wanneer 't houd is / of sitten'er op; of ge- waar toc.  
vuykense waar toe sy begeeren. **D**eese **D**rouwspersoonen sijn seer schoon; vrendlyk / maar te ge-  
lyk seer geneegen tot 't **V**enus-spel.

**W**y bleven hier vier dagen lang. **O**ndertusschen **G**eschen-  
vraagde de **K**oning onsen **H**oofdman / wat de reeden ken des  
onser koomst / en onse begeerte was? **D**eesen gaf Konings  
hem tot antwoord / dat hy **G**oud en **S**ilber sojt. aan der  
**D**e **K**oning vereerde hem een **S**ilbere kroon / van Christenen  
ontrent anderhalf **M**ark **G**elwigt. **O**ok een **G**ou- Hoofdman.  
den **H**oofd-cieraad / lang anderhalve / breed een  
halve span. **D**aarenboven een **P**russellet, dat is /  
een **H**alf-harnasch / nevens andere dingen van  
**S**ilber; seggende voorts: **H**y had noch **G**oud noch  
**S**ilber meer. 't **G**een hy hem gaf / had hy voor  
deesen in den **O**orlog tegens d'**A**mazonen van haar  
betroverd.

**D**oe hy gewag maakte van d'**A**mazonen, en dat 't Land der  
groote **R**ijkdommen hy haar te binden waren / wier- Amazoo-  
den wy seer vrolijk. **S**traks vraagde onsen **H**oofd- nen, ge-  
man den **K**oning / of wy te **W**ater derwaarts kon- roemd van  
den geraken; en hoe verr' 't **L**and der **A**mazonen groote  
van daar lag. **H**y berigtte hem / dat men'er te Rijkdom.  
**W**ater niet sou konnen komen; maar indien wy  
dien **C**ogt wilden doen / dat wy te **L**and moesten  
trekken / en daar meede den tijd van twee maanden  
door brengen. **D**it onaangefien wierd beslooten /  
deese **L**and-reys aan te vangen.

**D**e meergedagte onsen **H**oofdman **E**rnando **R**ief- Dit maakte  
fere (Ribero) versogt aan den **K**oning der **S**cher- dese Spaan-  
vis, dat hy ons eenige van sijn volk won toevoegen jaarden  
begeertig,  
om

om te Land derwaarts te trekken.

om onse Bagagie te dragen / en ons den weg te wijzen / wijl hy den Tocht na 't Land der Amazonen wou aanvangen. Deese Majesteit toonde sig hier toe gewillig ; maar waarschouwde hem daar nebens / dat de Velden ter dier tijd onder water lagen ; en derhalven de Land-reys na d' Amazonen niet goed sou sijn. Dit wilden wy niet geloben ; maar begeerden de versogte Indianen. Soo gaf hy dan onsen Hoofdman voor sijn persoon twintig Schervis, om sijn Reys-tuyg en Leestogt te dragen. Weder van ons bequam'er vijf / om desgelijks onse Lastdragers te sijn / want wy souden agt dagen lang moeten voort trekken / sonder eenigen Indiaan te vinden.

Togt, gedueing door 't Water, tot de knyen, en middel toe.

Muggenplaag.

De Natie Siberics.

Hier op quamen wy by een Natie, geheeten Siberiis, de Schervis in sterkte en andere dingen gelijkvormig. Deese agt dagen lang gingen wy gedurig in 't Water / dag en nacht / tot de knyen / ja tot ons midden toe / sonder oyt op 't droogte te konnen geraken. Wilden wy Dper hebben / soo moesten wy groote Houten op malckander stapelen / en boven op Dper maken. Dikmaals gebeurden 't / dat de Pot waar in wy onse Spijzen kookten / t'samen met 't Dper in 't Water viel / en wy dus hongerig moesten blijven. Ook wierden wy dag en nacht geplaagd van de Muggen / welke ons den slaap verhinderden.

Wy vragden onse Siberics, of wy voortaan noch meer dooz 't Water te gaan hadden ? Haar antwoord was / dat wy noch vier dagen lang dooz 't selve moesten baden ; daar na noch vijf dagen over Land gaan : dan souden wy komen by de Natie, geheeten Orthusii ( Orthuesses ) ; maar seyden ons ook / dat wy te weynig in getal waren / om ons daar heenen te begeven ; en derhalven weer te rugg' souden trekken. Doch wy begeerden dit niet te doen om der Schervis wil. Ondertusschen waren wy bedagt / deselbe weer te rugg' te senden na haar Vlek ; maar sy wepgerden dit / vermits haren Koning haar bevoolen had / niet van ons te gaan / maar ons op te passen / tot dat wy weer uyt 't Land souden sijn.

De gemelde Siberies voegden ons thien Mannen toe / die ons / t'samen met de Schervis, den weg sou- den wijfen na d'Orthuesses. Dus gingen wy noch seiven dagen lang door 't water / tot aan den Godel / ten minsten tot de knipen / welk water soo warm was / als of 't ober 't Oyer had gehangen. Hier van moesten wy drinken / wijl wy niet anders hadden. Men moet niet denken / dat dit blietende Wateren waren; maar ter dier tijd had het soo geweldig geregend / dat al de Velden oversroomd lagen.

Den negenden dag hier na quamen wy tot 't Dlek der Orthuesses, 's voozumiddags tusschen thien en elf uyren; doch 't was al twaalf uyren / eer wy ons midden in 't Dlek / daar 't Hups van den Obersten stond / bevonden. Even ter dier tijd was onder d'Orthuessen een groote Sterfte ontstaan / enke- lijk uyt Hongersnood / vermitsse niets t'eeten vonden: want de Sprinkhanen hadden nu tweemaal agter een al 't Koozn / en de Boombrugten afgegeten / niets obergig latende.

Als wy Christenen vernomen hadden / hoe de saken hier stonden / verschrikten wy boven maten seer; en konden niet langer in dit Land blijven / vermits wy ook niet veel t'eeten hadden. Onsen Hoofdman vraagde den Obersten na d'Amazonen? die hem berigtete / dat wy noch een Maand lang moesten reysen / eer wy by haar konden sijn / en dat daatenboven 't Land allerweegen vol Water was.

Deesen Obersten der Orthuesses gaf onsen Hoofdman vier Hoofd-cieraden van Goud / en vier Ringen van Silver / of Armbanden / welke d'Indianen hier dragen / gelijk de Heeren by ons goudene Kettingen om den hals. Hier tegens vereerde onsen Hoofdman hem eenige Haken / Messen / Pater-nosters, Scharen / en andere dingen / welke te Neurenbergh gemaakt werden. Geerne hadden wy meer Goud en Silver van hem begeerd / dog dersden 't niet wagen / wijl wy te weynig in getal waren; en derhalven vooz d'Indianen moesten vreesen / die sig seer veel by een bevonden; want in gantsch Indien

Nieuwe  
Togt door  
't water.

De Natic  
Orthuei-  
fes.

Geweldige  
hongers-  
nood; waar  
door ver-  
oorfaakt,

en sterfte  
daar uyt  
ontstaan.

Geschenk-  
ken van den  
Oversten  
der Orthu-  
essers aan  
den Spaan-  
schen  
Hoofdman.

heb ik geen grooter Blek / en meer volk by malkan-  
der gezien. De sterfte en hongersnood onder deese  
Indianen was gewislyk ons geluk/anders waren wy  
veeltyt niet levendig van daar gekomen.

Komen  
weer tot de  
Siberies,  
en Schervis;  
dog wel de  
heeft sick.

Hier na trokken wy weer te rugg' tot de boozge-  
dagte Siberies. Wy waren seer slecht van Proviande  
boozien; hadden niet anders t'eeten / als Palmites,  
Cardes, en wilde Wortelen / welke onder d'Harde  
wassen. Doe wy tot de Schervis quamen / was de  
heeft van ons volk doodlyk sielt / wegens 't baden  
door 't water / en d'ellende / welke wy op de Keps  
hadden geleeden; vermits wy dertig dagen en nag-  
ten agter een door 't water hadden gegaan / en byl  
water moeten drinken.

Werden wel  
verzorgd.

Wy bleven by de Schervis, by welke den Koning  
woonde / vier dagen lang. Wy onthaalde ons seer  
wel / en deed vlytig op ons passen; beveelende sijn  
Onderdanen / ons te verzorgen van alles wat ons  
noodig was.

Op deese Keps had peder van ons booz sijn ge-  
deelte over de 200 Ducaten in waarde bekomen;  
soo aan de boozheenen gedagte Mantels / als aan  
Indiaansch Cottoen, en Silber / 't welk wy heymlyk  
van haar hadden gehandelt booz Messen / Paterno-  
sters, Scharen / en Spiegelz.

Komen  
weer by  
haar Opper-  
hoofd Alva-  
ro Nunnez;

Hier na voeren wy de Rivier weer afwaarts na  
onser aller Opper-hoofdman Albernunzo Cabeca  
de Bacha ( Alvaro Nunnez Cabeça ); die ons beval  
op lijf en levens straf / niet aan Land te komen.  
Dervolgens verscheen hy in engener persoon by ons/  
en liet onsen Hoofdman Ernando Riebero gebangen  
neemen: ook ontham hy ons alles wat wy wyl 't  
Land meede gebragt hadden. Boven dien had hy  
voozgenomen / den Hoofdman aan een Boom te  
doen ophangen: doch wy / noch in de Brigantinen  
sijnde / maakten een grooten Oproer / te gelijk met  
andere goede vrienden / welke wy op 't Land had-  
den / terens Alvaro Nunnez, willende / dat hy on-  
sen Hoofdman Ernando sou los laten; daarenboven  
ons weer ter hand stellen alles wat hy ons ont-  
nomen had; indien niet / soo wilden wy hem wat an-  
ders doen verneemen. Hy

die haar,  
Hoofdman  
wou doen  
hangen, en  
't Volk van  
al haar  
Goederen  
berooftde.



Hy deesen Tumult en onse gramschap fiende / Oproer hiet  
was blijde / dat hy / dooz onsen Hoofdman los te over ont-  
laten / en ons onse Goederen weer te geven / sig red- staan,  
den konde upt 't hem dreygende gebaar. Deedden /  
terstond 't een en 't ander; gevende ons goede wooz-  
op dat wy gerust souden blijven. Doch hoe 't hem  
hier ober gegaan is / wierd hy naderhand gewaar.

Na deesen handel / en als nu alles weer in vzeede dog alles  
weer be-  
vreedigd.  
was / versogt hy van onsen Hoofdman Ernando  
en aan ons / dat wy hem souden doen een net ver-  
haal van de Landen / dooz ons besogt / en hoe 't  
ons op de Keps / met welke wy soo veel tijds had-  
den toegebragt / gegaan was. Wy gaben hem hier  
op soodanig een bericht / dat hy sig te vzeeden hield.

D'oorzaak / waarom hy ons soo qualijk ontving / Oorzaak  
van dit sijn  
bedrijf.  
en ons 't onse had benomen / was enkelijk alleen /  
om dat wy sijn Bevel niet hadden gevolgd / te wee-  
ten / van niet verder te trekken / dan tot de Schervis,  
en van haar verder vier Dagreysen Landwaarts in;  
daar na weer keeren / en hem van alles een eygent-  
lijk bericht geven. Hier tegens waren wy agtthien  
dagen van de gemelde Schervis af in 't Land ge-  
trokken.

Nu wou ons Opper-hoofd Alvaro Nunnez Ca- Onwillig-  
heyd des  
Krijgsvolks  
tegens hem.  
beça de Bacha met al 't volk trekken na de Landen  
daar wy geweest waren; doch wy Krijgslieden be-  
geerden daar in niet te bewilligen; insonderhepd  
niet in deese tijd / vermits al de Landen vol water  
stonden. Daarenboven was 't meeste deel des volks  
seer swak / ja siek. Waar by noch quam / dat hy  
wepnig Kansien / noch minder gunst by 't Krijgs-  
volk had; vermits hy een Man was / die nopt te  
vooren in eenig bewind geweest / en derhalven geen  
erbarenthepd had / om ober andere beschepdentlijk te  
regeeren.

Ons bleven wy twee maanden lang by de gemel- 't Opper-  
hoofd werd  
siek.  
de Siberies. Ondertusschen wierd ons Opperhoofd  
Cabeça seer siek aan een koozts. Wepnig was'er  
aan verlooren geweest / indien hy doemaals gesto-  
ben ware: want waarlijk had hy een geringen lof  
en slegte gunst by ons.

Surukufa,  
een onge-  
fond Ey-  
land.

In 't Land der Surukufiers heb ik geenen Indiaan gezien / die boven de veertig of vijfzig jaren oud was. Ook ben ik van al mijn leven in geen ongefonderd Land geweest. 't Is in dit stuk niet beeter als S. Thomas.

Spaanjaar-  
den der-  
waarts ge-  
fonden,  
om onregt-  
vaardiger  
en ondank-  
barer wijs,

Nu beval ons Opperhoofd Alvaro, gedurende sijne krankhejd / dat 150 der Christenen en 2000 Indiaanſche Carios in vier Brigantins ſouden varen na 't Epland Surukufa, met ordie / van al d' Inwooners dood te ſlaan / of gebangen te neemen; inſonderhejd om 't leven te bzingen alle perſoonen tuſſchen de 40 en 50 jaren. Hoedanig de Surukufers ons vooz deefen onthaauden / hebben wy hier boven aangeweefen. Wat vooz enen loon en dank wy haat daar vooz gaben / ſal nu gehooyd werden; en God weet / dat wy haat onregt deeden.

al de Suru-  
kufers om 't  
leven te  
brengen, of  
gevangen te  
nemen,  
't welk ook  
verrigt  
wierd.

Doe wy by haat Blek quamen / gingen ſy ons uyt hare Hutten met hare Zoogen en Pylen op een vreedſame wijs te ontmoet. Doch terſtond berhief ſig den Alarm tuſſchen de Carios en Surukufers. Daar op lieten wy Christenen onſe Buſſen ook los gaan / en bragten ſeer veele deſer Natie om 't leven; namen over de 200 Mannen / Vrouwenſperſoonen / Jongens en jonge Maagdekens gebangen; verbrandden daar na haat Blek / en namen weg alles watſe hadden. Peder kan ligtlyk bedenken / hoe 't hier toegegaan is. Doe keerden wy weer tot ons Opperhoofd Alvaro Nunnez; die ſig met deefe uytvoering ſeer wel te vreedden hield.

Onwil des  
volks  
tegens 't  
Oppet-  
hoofd,

Dermits nu ons volk niecerendeel ſwak en ſieklyk was / d'oberige onwillig waren / den Overſten Hoofdman te gehoorsamen / ſoo kon hy met haat niets verrigten. Beval derhalven 't Schip toe te ruſten. Dus voeren wy geſaamentlyk de Rivier Paraboef af waarts; en quamen by de Stad Nueſtra Señora d' Aſſumcion, daar wy d' andere Christenen hadden gelaten.

door ſijn  
eigene  
ſchuld.

Hier lag Alvaro ſiek aan de kroozts / en bleef beerthien dagen lang in ſijn Huys; meer uyt ſchallthejd en hovaardy / dan uyt ſwakhejd; ſoo dat hy 't volk met aanspraak / gelyk hy ook te voren ſig ſeer onbe-

onbehoorlijk tegens 't selve had gedragen. In alles wou hy sijn trotsje en hoogmoedige kop volgen.

Hier op wierd van Edele en Oneedele een algemeenen Raad gehouden / en beslooten / datmen den Opper-Kapitain Albernunzo ( Alvaro Nunnez ) Cabeça de Bacha sou gebangen neemen ; Keeser Carel de V. toesenden / en deese Majesteit berigten sijne schoone hoedanigheden ; wat voor een Regeering hy voerde / en hoe hy sig tegens ons had gedragen / &c.

Dolgens dit verdrag maakten sig op de Heeren gevangen genomen. Rentmeesters / Tollenaars / en Secretarius , van de Keeser aangesteld. Der selver Naam waren Albernunzo ( Alvaro Nunnez ) Gabreto ; Don Francisco Manchossa ( Mendocça ), Garzias Hannego , Philippo de Castra , &c. , namen tot haar 200 Soldaten ; en tasteden Cabesca ( Cabeça ) aan / die hier op en na Spaanje tot Keyser Carel gefonden. niet 't minste bedagt was / op S. Marcus dag Anno 1543 , en hielden hem een gantsch jaar gebangen / tot datmen een Schip / genoemd Caraveel , had toegerust met Proviande , Scheepsvolk / en alles wat tot de Kees van nooden was ; waar in men den meer gemelden Opper-hoofdman / nevens twee andere Heeren / na Spaanje sond.

Du moesten wy een ander Opperhoofd verkiezen / om 't Land en ons te regeeren / tot dat de Keeser selfs eenen tot dit Ampt sou geordonneert hebben. Met gemeen goedvinden wierd hier toe verkooren Martino Domingo d'Ayolas , voortijds ook Regent des Lands geweest. 't Krijgsvolk was hem seer toegeneegen / en wel met hem te vreedden. Echter waren eenige vrienden van den gemelden Opper-hoofdman Alvaro Nunnez Cabeça seer hier tegens / doch wy drongen de saak door.

Ter deeser tijd was ik seer siek en swak door de Watersnugt / welke ik / nevens mijne Medgesellen / had bekomen / doe wy soo lang door 't Water hadden gegaan / gelijk hier boven gehoord is ; en soo veel armoede hadden geleden. Dit brak ons nu hier op ; want hy de tagtig der onse waren krank ; en niet meer dan dertig sijn'er met 't leven afgekomen.

Siekte des Schrijvers , en veeler andere.

Twist en  
vegtereyn  
onder de  
Christenen  
selfs, twee  
jaren lang.

**Doe** nu Alvaro Nunnez Cabeça na Spaanje was  
versonden / wierden wy Christenen onder malkan-  
der selfs oneenig / sulker wijs dat d'eene den ande-  
ren niets goeds gunde ; malkander dag en magt sloe-  
gen ; soo dat niemand onder ons sijnz levens seker  
was. Deesen twist / ontstaan wegens den dikmaal  
genoemden Cabeça, duurde twee jaren lang / onder  
welke tijd de boose Geest dapper onder ons re-  
geerde.

De Carios  
maken ter  
dier oor-  
zaak een  
Aanslag  
regens  
haar ;

**Als** nu de Carios onse oneenighepd onder malkan-  
der bemerkten / en dat de Christenen selfs d'een d'an-  
dere om 't leven bragten / soo dagten sy / die te vo-  
ren onse vrienden geweest waren / gelegenhepd te  
hebben bekomen / om sig van ons t'ontsaan.  
Maakten derhalven onder malkander een Verbond/  
om ons al t'samen te vermoorden / of uyt 't Land  
te drijven. Doch de Heere liet deese Carios niet toe /  
haren Aanslag uyt te voeren.

'r welk haar  
tot vreedde  
onder mal-  
kander  
doet tree-  
den ; ook  
mer twee  
andere  
Naticn,  
Jeperies,  
en Bacha-  
chei.

**Ondertusschen** evenwel was 't geheele Land der  
Carios, nevens meer andere Naticn, ook die der  
Agayis tegens ons / Christenen, op de been. Wy/  
dit verneemende / moesten nu vreedde onder ons ma-  
ken ; te gelijk traden wy in verbond van vriendschap  
met twee andere Naticn, d'eene genoemd Jeperi (Je-  
peries), d'andere Bachacheis. Deese beyde waren  
sterk ontrent 5000 Mannen. Hebben tot hare Syjs  
niet anders dan visch en vleesch. Sijn dappere Lie-  
den / om te Water en te Land te vegten ; doch meest  
te Lande. Hare Wapenen bestaan in Tardes, soo  
lang als halve Picken / doch niet soo dik / en aan 't  
eend' eynd voorszien met een scharp-gemaakte Dper-  
sien. Ook dragense Knodsen aan den Gozdel / vier  
Spannen lang / vooz aan met een Kolf.

Hare Wa-  
penu.

**Vaarenboven** had peder deeser Indianen thien of  
twaalf / of meer Houtjens / elk een goede Span  
lang / hebbende aan 't eene eynd een vreedde lange  
Tand van sekerer Dirsch / by de Spaanjaarden genoemd  
Palmede. Deese Tand sijnz als een Scheermes.  
Hoese deselve gebruiken / sullen wy straks hooren.

Hoese  
strijden ;

**Dooz** eerst strijdense met de voozgemelde Tardes.  
Als se dan op hare vyanden voozdeel bekomen heb-  
ben /

ben / en deselve sig ter vlugt willen snellen / soo verlatense de Tardes, loopen de bliedende na / en werpen hare Knodsen tegens d'andere haare boeten / soo datse ter aarden moeten vallen. Terstond sijns daar by; neemen agt / of den gevallenen noch half levendig / of geheel dood is: snijden hem 't hoofd af met de gemelde Biscch-tand / soo geswind / datmen sig daar over te verwonderen heeft; in minder tijds / als yemand sijn Ligchaam op 't snelste sou konnen omkeeren.

en d'overwonne  
vyanden 't  
hoofd afsnijden.

Na 't eyndigen van 't Geveghyt beurense deese Menschen-hoofden op; trekken de Huid met 't haar over d'Ooren af. Neemen dan deselve / vullense op / en latense droog werden. Stellense daar na op Stokken ten toon / ter gedagtenis. Deese Krijgslieden van de Natie der Jeperies en Bachacheis quamen met ontrent 1000 Mannen by ons / waar over wy seer wel te vreedden waren. Trokken dus wpt de Stad Nuestra Sennora d'Assumcion met ons Opperhoofd Martino Domingo d'Ayolas, sterk 350 Christenen, en 1000 deeser Indianen; soo dat yeder Christen drie der selve by hem had / om op hem te passen. Dit had ons Opperhoofd dus geordonneert.

De Christenen krijgen  
1000 der hare te hulp.

Wy quamen tot op drie mijlen na by de Plaats / daar onse vbanden te Veld lagen / sterk by de 15000 Mannen / in seer goede ordre: Op een halve mijl wegs na deese Carios genaderd sijnde / wilden wy haar op dien dag niet aangrijpen / vermits wy seer moede waren / en dat het ook regende. Onthielden ons derhalven in 't Bosch / daar wy den voorigen nacht geleegeen hadden / en trokken 's anderen daags boort; bebonden ons ten ses upren by haar / en vogten tegens haar tot thien upren toe. De bloedense na een ander Vlek / vier mijlen van daar / genoemd Froemiliere. Den Oersten deeser Indianen was geheeten Machkaria.

Optogt regens de Carios.

In deesen Strijd bleven op de zijde der Carios dood ontrent 2000 Koppen. Al der selver Hoofden wierden / op de gehoorde wijs / van de Jeperies weg gedragen. Van onse Christenen waren 10 Mannen gesneubeld; behalven de gequetste / welke wy weer

Gevegt met deselve, en overwinning der Christenen.

Weerlijds verlies.

na

na de Stad Nuestra Sennora d'Assumcion fonden. Overige joegen onse byanden na tot aan 't gemelde Vlek Froemiliere, daar Machkaria, den Oversten der Carios, sig beboond; die deese Plaats gefortificeert hadden met Pallissaden van Hout / op de wijze van een Muur. Ook haddense Groeven gemaakt / en in peder der selve in d'aarde geslagen vijf of ses kleyne Thuynstaken / boven aan soo scherp als een Naald / op dat de daar in vallende ellendig verfeerd mogten werden.

Eerste

en tweede  
Vlek der  
Carios  
veroverd.

Dit haar Vlek was seer sterck / en boozien met veele strijdbare Mannen; derhalven lagen wy drie dagen daar booz / sonder pets op 't selve te kunnen winnen. Ter dier oorsaak maakten wy groote Schilden (Pabessen) van Harten Huiden; ook van 't Dier Amida, soo groot als een goeden Mupl-Ezel; grauw van hay; met voeten als die van een hie / anders ovetal een Ezel gelijkvormig; is goet om t'eeten; en heeft een Huid / soo dik als de hest van een vinger. Meenigten van dit slag sin'er in 't Land. Neder Indiaan van de Natie der Jeperies gaven wy eene deeser Pabessen, tot 400 in getal. Elk der andere Indianen kreeg een goeden Haak. Twee en twee der selve voegden wy een Musquetier toe.

Meenigten  
van de  
Carios om  
't leven  
gebragt.

Dus greepen wy 't Vlek der byanden op drie Oorden aan / en sloegen'er seer veele dood / soo Mannen als Vrouwen en kinderen: want binnen drie wyren tijds waren wy meester van de Pallissaden geworden / en met al ons volk tot 't Vlek gekomen. De meeste der Carios echter waren gedooden na een ander Vlek / 20 mijlen van Froemiliere, genaemd Karicba. 't Selve maaktense ook sterck / en hier was een goede meenigte volk by een van de Carios. Ook lag deese Plaats aan een groot Woud / op dat se / indien de Christenen hier ook overwinners wierden / 't Bosch tot haar boozdeel en toevlugt mogten hebben.

Beleegering van 't  
Vlek Karicba.

Wy beleegerden dan dit Vlek; doch vermits wy veele der Jeperies en Bachacheis, nevens een goed deel Christenen, daar booz verlooren / of gequerst

bequamen / soo trokken ons upt de Stad Nuestra Sennora d'Assumcion 300 Christenen en 500 Indianen van de twee genoemde Natien te hulp; soo dat wy ons nu sterk bevonden 450 Christenen en 1300 der andere.

De Kariabas hadden groote Afere Platen bereyd / toegertigt als Matte-ballen / vry veel in getal. Indien deselve hare werking hadden verrigt / volgens hare meening / soo had peder der selve twintig of dertig der onse konnen verslaan; doch God bewaarde ons vooz dit onheyl. Vier dagen lagen wy vooz dit Blek Kariaba; en souden'er noch soo ligt geen meester van gewoorden sijn / indien verraderij ons niet geholpen had. Eenem Oversten der Carios, dien dit Blek toebehoorde / quam hy nacht tot onsen Opper-hoofdsman Martino Domingo d'Ayolas, hiddende / dat wy 't gedagte sijn Blek niet wilden verwoesten; soo wou hy ons aandwiffen / hoe wy 't selve konden winnen. D'Ayolas besloofde hem dit / en daar op toonde hy ons tweederley Weegen in 't Bosch / dooz welke wy konden daar binnen komen. Ondertusschen sou hy een Oyer in 't Blek aansteken / om onsen intogt te bevoorzeren.

Dit wierd dus verrigt; waar op een groot deel der Carios dooz de Christenen wierden omgebragt. Die de vlugt namen / vielen in de handen harer vyanden de Jeperics, en verlooren meerendeel 't leven. Hare Vrouwen en Kinderen haddense te boren van haar weggesonden in een groot Woud / vier mijlen wegs van daar.

Die 't noch ontkomen waren van deese Carios, blooden na eenen bysonderen Oversten der Indianen, genoemd Thabere, en sijn Blek Jubericha Sabaija, 140 mijlen van 't Blek Kariaba. Verwaarts konden wy haar niet volgen / vermits onderweegen alles verwoest was / op dat wy niets tot onderhoud mogten vinden. Weerthien dagen lang bleven wy in 't Blek Kariaba, soo om te rusten / als om onse gequetsten te doen geneesen. Daar na begaven wy ons weer in onse Stad Nuestra Sennora d'Assumcion; in vooz neemen van 't gemelde Blek Jubericha Sabaija te Waeter op te gaan soeken.

Groote Vallen van Yser.

Bekoomen deese Plaats door verraderij van den Oversten der Carios daar binnen.

Nieuwe Moord onder d'Indianen.

Thabere, Oversten van 't Vlek Jubericha Sabaija;

Wa

derwaarts  
de Spaan-  
jaarden

Wy rusteden dan ons 14 dagen lang toe tot deese Rups; ons versorgende van noodige Ammunitie en Proviande. Onsen Hoofdinan nam ook batsch volk tot sig / soo Christenen als Indianen, wyl van d'andere veele gewond / en siek waren.

sig ook  
begaven

Met neegen Scheepen / genoemd Brigantinen, boeren wy de Rivier Paraboe opwaarts / noch by ons neemende 200 Canoes. 't Getal der Indianen was 1500. Onderweegen quam by ons den gemelden Oversten der Carios in 't Delt Kariaba, die 't selve aan ons verraden had / met sig brengende 1000 Carios, om ons te helpen tegens Thabera in 't Delt Jubericha Sabaija; daar wy eyndlijk op twee mijlen na by quamen.

Watse  
d'Inwoon-  
ners dedden  
weeten.

Doe sond ons Opperhoofd d'Ayolas twee Indianen tot Thabere en de Carios, om haar aan te seggen / dat de daar gekomene Christenen haar vermaanden / datse weer na haar Land tot hare Vrouwen en kinderen souden keeren; de gemelde Christenen weer onderdanig sijn / en deselve dienen / gelijk booz desen. Indien niet / soo wildense haar al t'samen weg drijven.

Trotse  
antwoord.

Den Oversten Thabere gaf haar tot antwoord: Sy souden de geene / die haar uytgesonden hadden / aankondigen / datse noch de Christenen noch haren Hoofdinan kenden. Sy souden maar aankomen / soo wildense haar met Beenderen dood werpen. Sloegen ook de twee Indianen met Stokken bont en blauw; haar beveelende / sig terstond na haar Leger te pakken / indiense niet voortz geheel dood geslagen begeerden te sijn.

De Rivier  
Schuesia.

Onsen Hoofdinan d'Ayolas dit gehoord hebbende / trok terstond met ons op tegens Thabere en de Carios, Quamen by de Rivier Schuesia, soo breed als den Donauw in Europa, en een halve Mans lengte diep / aan sommige Plaatsen dieper. Doch op sekerre tijd des jaars sweldse seer op / en doet groote schade in 't Land.

De Spaan-  
jaarden  
vermeeste-

Doe wy deese Rivier passeren moesten / stonden onse vbanden op d'andere zijde des Waters met haar Leger / doende ons groote tegenstand en schnaede



In 't overtrekken. Indien wy geen Opperoers had-  
den gehad / ik geloof / dat niet eenen der onse le-  
vendig daar van gekomen sou hebben. Spydlyk ge-  
raakten wy over 't Water ; waar op de wyanden  
terstond de vlugt na haar Vlek namen. Wy snel-  
den haar na / en quamen soo haast by 't selve / als  
sy : Wy omcingelden 't / soo dat'er niemand uyt  
noch in kon. Niet langer dan van 's morgens tot  
's avonds lagen wy'er voor ; ter welker tyd wy 't  
overweldigden / en veele deeser Indi-  
nen dood.

Ger wy haar aangreepen / had ons Opperhoofd  
d'Ayolas beboolen / noch Vrouwen noch Kinderen  
om 't leven te brengen / maar gevangen te neemen ;  
't welk ook gedaan wierd. Maar al de Mannen /  
welke wy bekomen konden / moesten sterben. Onse  
vrienden de Jeperies bequamen ontrent 1000 Hoof-  
den der Carios.

De geene / welke van deese Natie ontvlooden  
waren / met haren Obersten Thaberc en andere ha-  
rer Hoofden / baden onsen Hoofdman d'Ayolas om  
genade / en dat haar hare Vrouwen en Kinderen  
weer toegeboegd mogten werden ; soo wildense weer/  
gelijck te horen / onse goede vrienden sijn / en ons  
onderdaniglyk dienen. Hier op beloofde ons Op-  
perhoofd haar Pardon ; en sy hebben vriendschap  
met ons gehouden / ter tyd toe dat ik van daar ver-  
trok. Ander half jaar lang heeft deese Krijg met de  
Carios geduurd / in welken tyd wy niet seker voor  
haar waren. Dit is voorgeballen Anno 1546.

Da deese berrigting begaben wy ons weer na de  
Stad Nuestra Sennora d'Assumcion , en bleven twee  
gantsche jaren in deselve. Ondertusschen quam noch  
Schip noch tijding uyt Spaanje tot ons. Verhalven  
onsen Hoofdman Martino Domingo d'Ayolas 't volk  
voorzog / dat hy / indien 't haar goed dagt / met  
eenige der hare Landwaarts in wou trekken om te  
sien / of'er Goud of Silver te bekomen mogt sijn.  
Gesamentlyk warensel wel hier mee te vreden.

Daar op deed hy van de Spaanjaarden 350 by een  
roepen / haar vragende / of se met hen wilden trek-  
ken ; soo wou hy haar voorsien van alle noodtaen-  
te zoeken.

Ulrich Schmidt,

D

dig-

ren dit  
Vlek, en  
haan veele  
der India-  
nen dood.

Doch  
Vrouwen en  
Kinderen  
gevangen  
genomen.

Eynd des  
Oorlogs  
met de  
Carios,  
door vreedde  
making.

Der Spaan-  
jaarden  
voornemen  
om Land-  
waarts in te  
trekken.

om Goud  
en Silver  
te zoeken.

digheden tot de Kieps / soo van Indianen , Paarden / als klederen. Gantsch gewillig waren se hier toe. Vervolgens beriep hy d' Oversten der Carios , om van haar te vermenen / offe hem met 2000 Man- nen wilden bergeselschappen ; waat toe sy haar geerne wilden laten gebuyken.

Aanvang  
van deese  
Togt.

Twee maanden hier na maakte d' Ayolas sig op / Anno 1548, om sijn bestuyt upt te voeren. Met se- ven Brigantinen en 200 Canoes voer hy de Rivier Pa- raboe opwaarts. 't Volk / 't welk geen plaats kon binden in de gemelde Canoes en Brigantinen , ging te voet / en op 130 Paarden ober 't Land.

Den Berg  
S. Fernan-  
do ;

Doe wy gesamentlijk gekomen waren by eenen ronden hoogen Berg / genoemd S. Fernando , daar de boozheenen gemelde Peijembas woonen / beval d' Ayolas. dat vyf Brigantinen , en de Canoes weer na Nuestr. Sennora d' Assumcion souden keeren. D' obe- rige twee Brigantias liet hy by S. Fernando , met 80 Spaanjaarden ; ober welke hy ten Hoofdman selde eenen Pedro Diez ; latende hem Proviande en ande- re noodwendigheden booz den tijd van twee Jaren. Deese souden hier wagten / tot dat wy weer upt 't Land quamen ; en wel toesten / op dat hem en sijn volk niet mogt bejegenen 't geen den goeden Heer Juan d' Ayolas met de sijne was weerbaren / welke dooz de Peijembas soo sehandelijck om 't leven waren gebragt.

daar eenig  
volk gela-  
ten wierd.

Komen by  
de Nape-  
ries.

Dus trok dan ons Opperhoofd met 300 Christe- nen , 130 Paarden / en 300 Carios agt dagen lang voort / sonder eenige Natie van Indianen te vinden. Op den negenden dag quamen wij'er by een / ge- noemd Naperies. Vadden niet anders t'eeten dan visch en vleesch. 't Is een lang / en sterk Volk / welker Wijven de Schaamte bedecken. Sijn niet schoon. Van den gemelden Berg S. Fernando tot hier toe sijn 36 Mylen.

De Natie  
Maicai , of  
Maije-  
caijes.

Hier vernagteden wy / en trokken weer voort se- ven dagen lang. Doe bevonden wy ons by de Na- tie Maicai ( Maijecaïjes ) bestaande in een groote mee- nigte van Volk. D' Onderdanen moeten booz haar' Oversten 't Alkerwerk verrigten / en Fisch-vangen ;

voort ;

voorts alles doen 't geen haar beboolen werd; ge- Hare leef-  
togt.  
lijk in Duytschland de Boeren d' Edelieden onder-  
woopen sijn. Deese Natic heeft een grooten Door-  
raad van Turksch Kroon / of Mais; ook van Man-  
deocha, Mandepore, Mandoch Parpi, Manduis,  
Bachkeku, en meer andere Wortelen / dienstigh tot  
Spijs. Harten / Indiaansche Schapen / Struys-  
sen / Endvogelen / Gansen / Hoenderen / en meer  
andere soorten van Vogelen / werden by haar ge-  
vonden.

Daarenboven sijn de Boffchen vol Honig / van Overvloed  
van Honig.  
welke een slag van Wijn werd gemaakt: ook ge-  
bryktmens op andere wijfen. Hoe dieper men in  
't Land trekt / hoe bygtaarder men 't selve beblind.  
't Gedagte Turksch Kroon / en de genoemde Wort-  
telen / heeft men 't gantsche jaar door op 't Veld.  
De Schapen / welke wild sijn / doense sig dienen Wilde  
Schapen,  
gebruikt  
in plaats  
van-Paar-  
den, selfs  
om te  
berijden.  
tot haren arbed / en om op te rijden / gelijk wy de  
Paarden. Ik selfs / een verfeering aan mijn eene  
voet bekomen hebbende / ben verder dan 40 mijlen  
weggs op sulck een Schaap gereeden. In Peru ver-  
boerden de Goederen op deese Schapen van d'ee-  
ne Plaats na d' andere.

Deze Maijcaijes sijn lang en regt van Ligchaam / Strijdbaar-  
heyd.  
seer strjdbaar / en op hare wijfe wel geoeffend in  
den Oorlogshandel. Hare Vrouwen sijn seer schoon /  
en bedekken de Schaamte. Sy arbeiden niet op 't  
Veld / maar de Mannen moeten voor 's levens-on-  
derhoud zorgen. In hare Hupsen doense niet anders /  
als Spijnen / en in Cottoen te werken; 't eeten  
te bereyden / en ander Hupswerk te verrigten / of  
te doen 't geen de Mannen van haar begeeren; 't  
welke ook andere goede Gesellen niet weygeren / die  
't van haar verfoelen.

Doe wy tot op een halve myl wegs na by deese Hare Ge-  
schenken  
aan der  
Christenen  
Opper-  
hoofd,  
Natie waren gekomen / giugense ons te gemget.  
Hier was een kleyn Diek. Tot onsen Hoofdman  
sepdense / dat wy dien nacht in 't selve mogten her-  
bergen; sy wilden ons alle nooddruft toebrengen;  
doch dit sprakense ypt schalksheyd: Schonken hem  
(d' Ayolas) vier Silbere Kroonen / diemen op 't  
hoofd

hoofd set. Gaven hem daarenboven ses Silbere Hoofd-cieraden / weder anderhalve Span lang / en een halve Span breed ; welkese ten pronk aan hare voorhoofden binden. Dan noch drie schoone Vrouwspersoonen / die niet oud scheenen.

daar onder  
ook drie  
schoone  
Hoeren  
voor hem.

Terwijl wy in dit Plek waren / verdeelden wy na den eeten de Dagten / om ons veplyg te stellen vooz een oberbal ; en leydden ons neer om te slapen. Ontrent ter middernagt had onsen Hoofdiman de drie Hoeren verlooren / misschien om dat hy / alreeds een Man van 60 jaren / haar alle drie niet had kunnen vergenoegen. Had hy haar onder sijne kneegts gelaten / vermoedlijk soudense niet wegge-  
lopen hebben. Ter deeser oorzak ontstond een grooten Oproer in 't Leger ; en soo haast 't morgenlicht aanbrazk / deed den Opper-hoofdiman bevel / dat weder sig met sijn Geweer vooz sijn Quartier sou laten binden.

De Majje-  
caijes , de  
Christenen  
meenende  
aan te  
vallen ,  
werden  
geslagen.

Hier tegens quamen de Majjecaijes , ober de 20000 sterk / om ons t'obervallen / doch konden niet veel op ons winnen. Want in dit Gevegt bleven ober de 1000 der hare dood ; d'oberige namen de vlugt ; en wy verbolgden haar tot in het Plek ; daar wy noch Vrouwen noch kinderen / noch yet anders vonden. Doe nam onsen Hoofdiman 150 Christenen met Dpertoers / en 2500 Indiaanische Carios tot sich ; trekkende drie dagen en twee nagten de Majjecaijes agter na / sonder eenige rust / als dat wy 's mid-  
dags aten / en 's nagts vier of vijf wyten ons neer-  
leydden.

D'onfchul-  
dige moe-  
ten voor  
de schul-  
dige 't  
gelag be-  
talen.

Op den derden dag vonden wy de Mannen / Vrouwen en kinderen deeser Natie in een Bosch by malkander ; doch 't waren de regte Majjecaijes niet / maar der selver vrienden. Deese hadden gantsch geen vrees / dat wy haar by komen of beleedigen souden ; doch de onfchuldige moesten vooz de schuldige 't gelag betalen. Want by haar gekomen sijnde / soo sloegen wy haar dood / en namen ge-  
vangen ober de 3000 Mannen / Vrouwen en kin-  
deren. Indien 't soo wel dag als nacht getweeft wa-  
re / niet eenen van haar sou 't ontkomen hebben.

In

In deesen Schermutsel bequam ik booz mijn deel Buyt des  
 ten Bupt negentghien persoonen / soo Mannen als Schrijvers.  
 Vrouwten / niet seer oud (want altijd tragtede ik  
 meer na jonge als andere); nevens Indiaansche Wo-  
 telen en andere dingen. Dervolgens trokken wy  
 weer na ons Leger / en bleven daar agt dagen lang  
 leggen / vermits wy hier goed onderhoud vonden.  
 Van den Berg S. Fernando tot deese Natic der Maije-  
 caijes, daar wy de twee Brigantins hadden gelaten / is  
 70 mijlen wegs.

Daar op trokken wy na een Natic, genoemd De Natic  
 Scheuni (Zcheunis), welke sijn onderworpen aan Scheuni  
 de Maijecaijes, gelijk in Duytschland de Boeren hare (Zcheunis).  
 Heeren. Op deesen wey bonden wy veele bebouw-  
 de Velden met Maiz, of Turksch Koozn / Wortelen  
 en andere Druyten / van welke men 't geheele jaar  
 dooz genoeg t'eeten heeft; vermits / wanneer men  
 't eene heeft ingesameld / 't ander al weer ryp is /  
 en weer een ander gezaayd werd.

Wy quamen in een kleyn Dlek / 't welk de Zcheu- Hare vlagt  
 nis toebehoord. Soo haast sy ons gewaar wierden / uyt het  
 bloodense al t'satten weg. Twee dagen bleven wy Vlek.  
 hier / en bonden genoeg t'eeten. 't Legt vier mij-  
 len wegs van de Maijecaijes.

Dan hier trokken wy in twee dagen ses mijlen Thohonnas.  
 voort tot de Natic Thohonnas, ook Onderdanen der  
 Maijecaijes. Hier bonden wy geen volk / maar spijg  
 genoeg.

Ses dagen voort getrokken sijnde / bonden wy Peihones,  
 onderweegen nergens volk / maar quamen op den een Natic.  
 sevendend dag tot de Natic Peihones, en sagen veel  
 volk by malkander. Haren Obersten quam ons  
 met tekenen van vrede te ontmoet. Deese baden on-  
 sen Hoofdman / dat wy doch niet in haar Dlek sou-  
 den trekken / maar daar buyten blijven. Wy ech-  
 ter won hier in niet bewilligen maar trok voort / 't  
 ware haar dan lief of leed / en quamen in haar Dlek;  
 daar wy vleesch genoeg vonden van Hoenderen /  
 Gansen / Harten / Schapen / Struyssen / Pape-  
 gaven / Conynen / &c. behalven noch dat dit Land  
 overbloedig doozsien is van Maiz, of Turksche  
 D 3 Weyt,

Weyt, Wortelen / en Druyten; doch weynig van Water; gantsch niet van Silber of Goud. Wy vzaagden haar ook niet na deese Metallen, om d'andere Natien, verder af woonende / niet te doen vlygten.

Water ge-  
brek.

By deese Peihones bleven wy drie dagen / en onsen Hoofdman vzaaghyde haar na den aart des Lands. Sy leggen 24 mijlen van de Thohonnas. Wy namen eenen der Peihones met ons / om ons den weg te wijzen / op dat wy Water mogten vinden om te drincken / waar van in dit Gewest seer groot gebrek is.

Maijge-  
nas.

Dier mijlen verder quamen wy tot de Natic Maijgonas; daar wy maar eenen dag bleven. Van hier namen wy wederom eenen Wegwijser meede. Deese waren gewillig / en verschaften ons nooddruft.

Marronas.

Na 8 mijlen bevonden wy ons by de Natic Marronas, bestaande in een groote meenigte volks. Sy ontfingen ons seer wel. Bleven twee dagen by haar / en ondersogten de gelegenheid des Lands. Met een Wegwijser trokken wy vier mijlen wegs doort / bindende doe de Natic Parronas. Deese hebben niet veel t'eeten. Sijn ontrent 4000 seijdbare Mannen sterk. Wy bleven eenen dag by haar.

De Natic  
Symannos.

Twaalf mijlen verder quamen wy by de Natic Symannos, seer veel in getal / op een hoog Bergje. Haar Dlek is ombangen van een Dooze Woud / als met een Muur. Sy ontfingen ons met hare Boogen / Pijlen / en Tardes; maar haast moesten se haar Dlek verlaten / doch eerst verbrandense 't selve. Op 't Veld vonden wy genoeg t'eeten. Bleven hier drie dagen / en sogten deese gebloedene Symannos in de Bosschen.

De Natic  
Barchko-  
nas.

Na 24 mijlen in 4 dagen afgelegd te hebben / bevonden wy ons by de Natic Barchkonas. Deese verwagteden onse Aankoomst niet / maar blooden wyt haar Dlek; echter kondense ons niet ontkomen. Wy begeerden Getwaren van haar. Doe vzagtense ons Hoenderen / Gansen / Schapen / Harten / Et.; waar meede wy wel te vzeeden waren. Bleven vier dagen lang by haar.

Dan

Dan hier trokken wy in drie dagen 12 mijlen voort / Zeyhannas.  
 tot de Natie Zeyhannas. Hier was weynig Spijs /  
 wyl de Spinkhanen al hare Drukten hadden af-  
 gegeten. Zeven hier niet langer dan eene nagt.  
 Na 20 mijlen in vier dagen afgelegd te hebben / qua-  
 men wy tot de Natie Karchkonos, daar de Spink- Karchko-  
 hanen ook geweest waren! doch soo veel schade niet nas.  
 gedaan hadden. Rusteden hier eenen dag / en vrag-  
 den haar na de gelegenheid des Lands. Sy sepden  
 ons / dat wy in 30 mijlen wegs geen Water sou-  
 den vinden / booz dat wy quamen by de Natie Sibe-  
 ris. Onaangesien wy van de Karchkonas Water tot  
 onse Keps / gelijk ook twee Indianen tot Wegtwij-  
 fers / meede namen / soo stierden echter onser veele  
 van doofst.

Op deesen Togt bonden wy aan eenige Gorden Water-hou-  
 Wortelen / staande boven d'aarde; met groote bree-  
 de bladeren / waar in 't Regenwater blijft staan /  
 sonder daar upt te konnen: verminderd ook niet.  
 Jeder Wortel kan ontrent een halve Kan Water be-  
 batten.

Ontrent twee upren in de nagt quamen wy by de  
 gemelde Natie der Siberis. Sy wilden met Vrouwen  
 en Kinderen de vlugt nemen / doch onsen Hoofd-  
 man d'Ayolas liet haar dooz een Colk aanseggen /  
 datse in hare Hupsen souden blijven / met verseeke-  
 ring / dat haar geen leed sou geschieden. Deese Natie  
 heeft ook groot gebrek van Water / en niets anders  
 tot haren drank. 't Had nu in drie maanden by haar  
 niet geregend. Verhalven sy upt de Wortel Mandepore  
 een Dogt trokken / deeser wijs. Sy slooten de  
 gemelde Wortel in een Mortier. Deselven Sap  
 heeft de gedaante van Melk. Alsse Water hebben/  
 soo bereydense ook Wijn daar van.

In dit Plek was maar een enige Put. By  
 deselve moestmen een Wagd stellen / om 't Water te  
 bewaren. Onsen Hoofdman bebal my de toefigt /  
 op dat 't Water na een van hem geselde Maat  
 mogt uptgedeeld werden. Want soodanig ontbrak  
 het hier aan / dat wy ter dier tijd noch na Goud /  
 noch na Silber / noch na Spijs vragden / maar  
 D 4 allen

Dertig mij-  
 len sonder  
 water; en  
 veele van  
 dorst ge-  
 storven.

Water-hou-  
 dende  
 Wortel.

De Natie  
 Siberis.

Drank uyt  
 Wortelen,  
 by water,  
 gebrek.

Eenige  
 bysonder-  
 heeden hier  
 ontrent.]

alleen na Water. Ditmaal stond ik by Edele en Oeudele in groote gunst; doch was niet wijs genoeg / om'er mijn voordeel by te doen. Alleenlijk bezorgde ik / dat het my aan geen drank ontbrak. Men vind in dit Gewest geen vlietende Wateren; noch andere / dan 't geen de Regenbakken geben / wanneer 't reegend. Om des Waters wil voeren de Siberis met andere Indiaansche Natien dikmaal Oorlogen.

Verlegen-  
heyd der  
Christenen  
op desen  
Togt, en  
lorwerping.

Wy bleven twee dagen by haar / niet weetende wat ons ter handen stond te batten; of wy agterwaarts of voorwaarts souden gaan. Diepen derhalven 't lot / of wy 't een of 't ander souden doen. Daar na braagde onsen Hoofdman de Siberos na de gelegenheid des Lands. Haar antwoord was / dat wy ses dagreysen hadden voort te trekken / om te komen tot de Natie Peijssennos. Onderwegen souden wy twee Watertjens vinden / om wyt te drinken.

Togt na de  
Natie der  
Peijssennos;

Dus begaben wy ons op de Reys / en namen eenige der Siberos met ons / om ons tot Wegwijfers te dienen. Maar drie dagreysen van haar Dlek gekomen sijnde / vloondense by nacht van ons weg. Doe moesten wy den weg selfs soeken; en quamen eyndlijk tot de Peijssennos; die sig tegens ons te weerielden; doch wy overwonnen haar / en veroverden haar Dlek. Sy namen de vliugt; doch in 't Gebegt hadden wy'er eenige gevangen bekomen; die ons te hemen gaven / datse in haar Dlek drie Spaanjaarden hadden gehad / onder welke den eenen was genoemd Hieronymus, een Trompetter by Pedro de Mendoza. Den Hoofdman Juan d'Ayolas had de gedagte drie Spaanjaarden, wegens swaakheyd / by de Peijssennos agtergelaten.

en tijding  
van drie  
daar gela-  
tene Spaan-  
jaarden,

Drie dagen voor onse aankomst had deese Natie de gemelde drie Spaanjaarden om 't leven gebragt / gehoozd hebbende / dat wy van de Siberos derwaarts in aantogt waren. Doch dit wierd haar nu rijkelijk vergolden: want wy lagen 14 dagen lang in haar Dlek; sogten haar over al / en vonden haar in een Bosch by malkander / doch niet alle. Deese sloegen wy dood / of namen haar gevangen; soo dat'er wep-

door deese  
Natie ver-  
moord.

Op haar  
gewroken.



Wepnige ontquamen. De gevangene openbaarden ons de gelegenheid des Lands. Sepden ook onsen Hoofdmán d'Ayolas, dat wy na vier dagreysen / of 16 mijlen / souden komen by de Natie Maigenos.

Doe wy der selver Blek naderden / stelden se sig te weer / 't selve lag op een Bergje / en was van Natuuren sterk. Echter wierd het van de Christenen en Carios aangegrepen; waar by deselve twaalf der hare / en beele der Carios verloren. Doch als de Maigenos sagen dat wy binnen drongen / stakense 't Blek selfs in brand / en sielden ter vlugt. Die dagen daar na maakten 500 Carios sig heymlijk op / buyten ons weeten; en trokken met hare Wogen en Pijlen twee of drie mijlen van ons Leeger af / na de gebloodene Maigenos. Deese twee Indiaansche Naticen bogten soodanig tegens malkanderen / dat van de Carios meer dan 300, van de Maigenos een groote meenigte dood bleven; wyl derselver getal geweldig groot was. Ondertusschen sonden onse Carios een Post aan onsen Hoofdmán d'Ayolas, bidde / dat men haar te hulp sou komen / wijsse sig bevonden in een Wosch daarse noch voozwaarts nog agterwaarts sig konden keeren / vermitsse van de Maigenos belegerd waren.

De Natie  
Maigenos.

Stellen sig  
te weer.

Doen de  
Christenen  
schaade aan  
hare by-  
standers de  
Carios;

Terstond deed d'Ayolas de Paarden aankomen; 150 Christenen, en 1000 onser Carios by een roepen / latende 't oberige volk tot bewaring van 't Leeger / op dat onse byanden de Maigenos niet daar in mogten vallen. De gemelde Christenen en Indianen trokken dan upt / ter hulp van d'in nood sijnde Carios. Soo haast de Maigenos ons sagen / namen sy de vlugt. Wy vervolgden haar wel / doch konden haar niet agterhalen. Dus quamen wy by de Carios in 't Wosch / bonden beele der haare / maar ook daar tegens een ongelooftijke meenigte harer byanden dood. Doe trokken wy gesamentlijk weer na ons Leeger / daar wy vier dagen bleven / hebben de overbloed van alle nooddruft.

doch tot  
haar eygen  
nadeel.

Vermits wy nu kennis hadden bekomen van de gelegenheid des Lands / soo besooten wy eendragt / onse Reys voozt te setten. Begaven ons der-

Vertrek van  
daar.

halven op weg / in 13 dagen tijds na onse gissing afleggende 72 mijlen wegs. Doe bevonden wy ons dicht by een Natie, Karchkockies genoemd.

Aardbodem  
vol Sout,  
als be-  
ineuwd.

In d'eerste negen dagen onses Togts / quamen wy by een Landstreek van ses mijlen / waar op niet anders gesien wierd dan goed Sout / soo dik op mal-kander / als of 't gesneeuwd had. Dit Sout blijft Winter en Somer in sijn stand. Hier vertoefden wy twee dagen / sonder te weteen / wat weg wy soudeu neemen / om onse Reys te verbolgen.

De Natie  
Karchkoc-  
kies.

't Behaagde God / dat wy den regten troffen / en na vier dagreysen quamen tot de genoemde Natie Karchkockies. Op vier mijlen na haat Dlek gena-derd sijnde / sond onsen Hoofdman 50 Christenen en 500 Carios voor uyt / om ons goede Logementen te bestellen. Deese Natie is sterk in getal ; ja veel sterker als eenige der andere / by welke wy geweeft wa-ren. Dit maakte ons onrustig / derhalven sonden wy eenen der onse weer te rugg' / om onsen Hoofd-man te vertoonen / hoe 't hier gelegen was ; op dat hy ons spoedig te hulp mogt komen.

Komen  
aan by de  
Karchkoc-  
kies,

een seer  
sterke  
Natie,

Dog dien selven nacht maakte hy sig op met al 't Volk ; en was vroege-morgens alreeds by ons ; dog de Karchkockies wisten niet / dat'er meer by ons ge-komen waren : meenden ter dier oorzak / datse ons alreeds meester waren : dog d'aankoomst der andere verneemende / warense seer droevig / en betoonden ons nu alle vriendschap / vreesende vooz haat Dlek / Vrouwen / en kinderen. Bragten ons vleesch van Harten / Gansen / Schapen / Scruyssen / End-vogelen / Conijnen / &c. ; ook Turcksch koozn / Rijs / en Wortelen / waar van dit Land overbloedig vooz-sien is.

welke haat  
echter wel  
onthalen.

Leelijke  
Lip-ciera-  
den.

De Mannen dragen een blauwe ronde Steen in de Lippen. Hare Geweeren en Wapenen sijn Tar-des, Bogen / en Pijlen / nevens Schilden / gemaakt van de Huid des Diers Amida.

Dragt der  
Vrouws-  
perloonen.

Hare Vrouwen hebben een kleyn gat in de Lip-pen / waar in sy een grauw of groen Krijstal dra-gen. Doozse hebbense om 't Lichaam een Diepor, gewerkt van Boontwool / gelijk als een Hemdd / dog sonder

sonder Moutwen. Sijn schoon van gestalte. Doen niet anders dan naapen en op 't Huyswerk te passen. De Vrouwen moeten 't Veld bearbeyden.

Van daar trokken wy na de Machkockies; eenige der Karchkockies met ons neemende / om ons den weg te wijzen; welke na drie dagen van ons weg liepen; echter setteben wy onse reys voort / en quamen aan een blietend Water / dragende den Naam van Machkafies. Heeft de breedte van anderhalve mijl. Hier wisten wy geen Pas, om over 't selve te geraken. Maakten derhalven twee en twee Vlotjens / van Hout en rijs t'saam gesteld / waar mee wy quamen op d'andere zijde der Rivier. In dit overtrekken verdronken vier der onse op een deeser Vlotjens.

Dit Water heeft seer goede Visch. Legt niet verder dan vier mijlen wegs van de Machkockies. Seer veel Eggers sijn hier. Doe wy nu op een mijl wegs na by deese Natie waren gekomen / quamen ons te gemoet / en ontfingen ons seer wel. Begeerden in de Spaansche Taal met ons te spreken. Dit veroorzaakte verbaasdhed in ons. Draagden haar derhalven wiense onderdanig waren? of wat voor een Heer sy hadden? Haar' antwoord was: Onsen Hoofdman en ons; anders behoordense onder een Spaansch Edelman / genoemd Pedro Ansuellis.

Als wy in haar Dlek gekomen waren / vonden wy in 't selve hare kinderen; Ook eenige Mannen en Vrouwen. Deese wierden seer geplaagd van een Ongediert / genoemd d'Indiaansche Vloo. Wanneer 't selve tusschen de teenen / of op eenige andere plaats des Ligchaams kooft / dringt het straks dieper in / en word tot een Worm / gelijk die sijn / welkemen in de Haselnoten bindt. Doch dit quaad kannen ligtlijk voorkomen / wanneer men by tijds daar ontrent beesig is; maar wagtmen te lang / soo breeft deese Worm eyndlijk te teenen af. Deel sou hier van te schryben sijn.

Van de gemelde Stad Nuestra Sennora d'Assumcion tot 't Dlek der Machkockies is een tusschenwyjdt van 372 mijlen wegs te Lande / volgens Almero.

In

Machkockies, een Natie.

Machkafies een Rivier,

Vlotjens.

Aankoomft by de Machkockies.

Werden daar wel ontfangen.

Indiaansche Vloo, een sware plaag voor de Menschen.

Machkockies hoe verr van d'Assumcion.

De Præsident Ga'ca in Peru doet Pizerro, en veel andere, 't hoofd afslaan.

In dit Vlek lagen wy by de 20 dagen stil; en hier quam ons een Brief toe ypt de Stad Lime in Peru, dat des Keyfers Opperste Stadhouder/ geseyt Præsident, anders Licentiaat de Cascha (Galca) den Con-saillo Pizerro 't Hoofd had doen afslaan/ nevens andere Edele en Oneedele persoonen; sommige op de Galepen doen werpen/ wyl den gedagten Pizerro en sijnen aanhang hem (Galca) niet onderdanig willen sijn; maar 't Land tegens de Keyserlijke Majesteit oproetig gemaakt had; derhalven hy hem/ in den Naam des Keyfers/ deesen loon had gegeven.

Ons Keyfigers bedenken hier over.

't Gebeurd wel genoeg / dat niemand sig meer magt in sijn Auyt aanmatigd / als hem besjoord; of meer doet dan hem van sijnen Heer bevolen is: en ik geloof / dat de Keyser Pizerro wel sou 't leven laten behouden hebben / indien hy voor sijne Majesteit selfs gestaan had. 't Deed hem wee / datmen over sijn Goed een Heer stelde; want 't Landschap Peru was volgens Godlijk en Menschlijk regt 't eygendom van Pizerro, wyl hy 't selve met sijne Broederen Margosso en Ernando Pizerro aldereerst had ontdekt en ingenomen.

Rijkdommen van Peru, &c.

Dit Landschap werd billijk genoemd 't Rijke, want de meeste Schatten / die de Keyser heest / komen hem toe ypt Peru, Nova Hispania, en Terra Firma. Dus heeft den armen Pizerro, voor heen als een Koning geweest / sijn leven door 't verlies van sijn hoofd moeten eyndigen.

Bevel aan den Opperhoofdman d'Ayolas;

Den Inhoud des voorigedagten Briefs was / dat onsen Hoofdman Martino Domingo d'Ayolas, op bevel sijner Keyserlijke Majesteit / met sijn Krijgsvolk / op lijf en levens-straf niet sou voort trekken. Maar by de Machtkaties blijven / en daar wagten / op naarder bescheyd.

door den Gouverneur hem toegesonden; en de Reden.

Dit bevel des Præsidents, of Gouverneurs, quam voort ypt sijne vrees / dat wy een Oproet in 't Land tegens hem mogten maken / ons vereenigende met de geene die 't noch in de Bosschen en Bergen ont-komen waren. 't Sou ook buiten twijffel geschied hebben / en wy hadden den Gouverneur gewislijc ypt

uit 't Land weg-gejaagd / indien wy ons by d'an-  
dere hadden kunnen voegen.

Ondertusschen maakte den meergemelden Präsi-  
dent een Verbond met onsen Hoofdinan d'Ayolas,  
en deed den selven groote Geschenken / om hem te  
vreedden te stellen. Dus ontquam hy sijn levens-  
gebaar. Wy Krijgslieden wisten niets met allen  
van dit Complot. Indien wy daar van kennis had-  
den gehad / wy souden ons Opperhoofd handen en  
voeten t'saamgebonden / en na Peru geboerd heb-  
ben; derwaarts onsen Hoofdinan aan den Gouver-  
neur afvaardigde Kapitaïn Nuefle de Schaijeses, Un-  
gnade (Ongenade), Michael de Ruelle, en Abai-  
ze de Rorchua. Deese vier quamen in anderhalve  
maand tijds in Peru aan; eerst tot de Stad Podue-  
fis, daar na tot Ruesca, verholgens te Rio de la  
Plata, en te Lima. Deese vier sijn de vooznaamste  
en rijkste Steeden in Peru.

Houwlijks-  
verbond  
tusschen  
deese bey-  
de.

Voornaam-  
ste en rijkste  
Steeden in  
Peru.

De gemelde vier Afgesondene gekomen sijnde in  
d'eerste Stad Poduefis in Peru, soo bleven twee der  
selve / op den weg siek geworden / te weten / Mi-  
chael de Ruelle, en Abaize (Abaije) de Rorchua,  
daar leggen; wijsse niet verder voort konden. De  
twee andere / namentlijk Nuefle de Schaijeses en  
Ongenade, begaven sig te Post na Lima by den Gou-  
verneur, die haar seer wel ontfing / en sig door haar  
liet berigten / hoe de saken in 't Landschap Rio de  
la Plata gesteld waren. Daar na beval hy / datmen  
haar wel sou onthalen / ook schonk hy aan peder der  
selve 2000 Ducaten.

De Stad  
Poduefis.

Afgeson-  
dene van  
d'Ayolas  
aan den  
Präsident.

Daar na beval hy Nuefle Schaijeses, aan sijnen  
Hoofdinan d'Ayolas te schrijven / dat hy / tot op  
verder bescheyd / by de Machkasies sou blijven; doch  
haar niet beleedigen / noch iets ontnemen / dan  
wat Cerwaren; want wy wisten / dat hy haar  
Silver sijn moest / wijsse Onderdanen van een Spaan-  
jaard waren.

Deselven  
bevel aan  
d'Ayolas.

Doch de Post-rijder des Gouverneurs wierd on-  
derweegen van eenen Parnawuic, sijnde eenen der  
Spaanse Krijgsknegten / om 't leven gebragt / op  
bevel onses Hoofdmans; wijs hy vreesde / dat ee-  
nen

Die den  
Briefdrager  
doet opvat-  
ten, en  
heymlijk

om 't leven  
brengen. nen anderen / om over sijn volk te Commanderen ,  
uyt Peru mogt gevonden werden ; gelijk dan alreeds  
eenen in sijn plaats geordonneerd was. Even hier-  
om had hy Parnawuie den Briefdrager te gemoet  
gevonden / met last / indien hy Vrieten by sig mogt  
hebben / dat hy die met hem tot de Carios sou bren-  
gen / gelijk dan ook geschiedde / op dat wy geen  
kennis daar van mogten krijgen.

Vrugtbaar-  
heyd van 't  
Land der  
Machkafies.

Deesen onsen Hoofdmán bestelden 't soodanig /  
dat wy / wegens gebrek van Proviande , by de Mach-  
kafies niet langer blijven konden. Deese hebben een  
vrugtbarer Land / als ik oopt elders in die Gewest  
gesien heb. Wanneer een Indiaan in 't Bosch gaat /  
en in den eersten Boom / daar hy by koomd / een  
gat houtd / soo loopt'er bys ses Vingelen Honig  
uyt / soo klaar als de Meede. De Byen sijn hier  
seer kleyn / en stecken niet. Deesen Honig / die seer  
goed is / kammn eten met Brood / of in andere  
Suijsen doen. Sy maken'er soo goede Wijn van /  
als by ons de Meede is ; ja is veel beeter te drinken.

Honig-  
Byen.

Togt te  
rugg' na  
de Karch-  
kockies.

Wy trokken dan weer te rugg' na de Karchkockies  
Doe wy by haar Vlek quamen / bevonden wy  
datse al t'samen met Vrouwen en Kinderen daar  
uyt weggeblooden waren. Onsen Hoofdmán sond  
terstond andere Indianen tot haat / en deed haar aan-  
seggen / datse weer in hare Wooningen souden ko-  
men / sonder vooz ons bebreesd te sijn / wyl haar  
geen schade sou weerbaren ; doch sy souden ons tot  
antwoord : Wy souden ons uyt haar Vlek weg ma-  
ken / anders wildense ons met geweld daar uyt  
drijven.

Strijd met  
de selve , en  
overwin-  
ning der  
Spaanjaar-  
den , op  
deselve  
bevogten.

Wy trokken dan op haar aan. Eenige onder  
d'onse evenwel vertoonden onsen Hoofdmán d'Ayo-  
las , dat hy tegens haar niet quaads behoorde vooz  
te nemen ; want hier uyt sou groot gebrek in 't Land  
kommen ontstaan : en indien men dan van Peru na  
Rio de la Plata moest trekken / soo souden wy geen  
levens- middelen vinden. Doch d'Ayolas , en de  
meeste der andere / wilden hier na niet hoozen ;  
maar trokken op de Machkockies aan / die gelce-  
gerd waren onder twee Bergen en Bosschen aan  
beyde

brpde de zijden / om / indiense overwonnen wierden / dieſe te ligter te mogen ontwijken. Doch dit hielp haar weynig. Behalven d'omgebragte Mannen / Vrouwen / en Kinderen / bequamen wy over de 1000 der hare gevangen.

Twee maanden lang bleven wy in haar ſeer groot Meenigten  
Dlek. Begaven ons doe na 't andere / daar wy van gevan-  
voor anderhalf jaar onſe twee Scheepen (Briganti- gene op  
nen) gelaten hadden. Op deefe onſe agtthien deefen  
maandige Reys hadden wy over de 12000 Mannen / Vrouwen en Kinderen gebangen bekomen ;  
't getal van mijn gedeelte was by de vijftig. Togt  
bekomen.

By d'eeene Brigantin gekomen ſijnde / verhaalde ons Diego de  
't Scheepsvolk / dat in ons afweefen tuſſchen ſekker Abriego  
Kapitain , genoemd Diego de Abriego , geboortig en Johan-  
van Sivilien in Spaanje , aan d'eeene zijde / en den nes Franc.  
Hoofdman J. Francisco Manchofſa (Mendoça) , de Mendo-  
van ons Opperhoofd Martino Domingo d'Ayolas za, Hoofd-  
daar gelaten / om 't volk der twee Brigantins te re- lieden.

geeren in ſijne plaats / aan d'andere zijde / een grooten Alarm was ontſtaan ; ſulker wijs / dat de gemelde Diego de Abriego maar alleen 't Comman- do voeren ; Joh. Francisco de Mendoça , als geſtel- den Hoofdman van d'Ayolas , daar in niet bewilligen willende / de Strijd tuſſchen haar aanbing / waar in eyndlijk Diego de Abriego 't veld behield / en J. Francisco de Mendoça 't hoofd deed afſlaan. Strijd ovet-  
Terſtond daar op bragt hy 't Land in Alarm ; om wonnen te  
tegens ons aan te gaan. Eerſt verſterkte hy ſig in hebben.  
de Stad ; voor welke wy quamen met onſen Hoofdman d'Ayolas ; doch hy wou hem niet inlaten / noch de Stad aan hem overgeven ; veel minder hem erkennen voor ſin Heer of Opperhoofd.

Daar op belegerden wy deefe Stad Nueſtra Sen- D'Affum-  
nora d'Affumcion. Het daar binnen ſijnde Kriegs- cion door  
volk den ernſt ſiende / liet den moed ſakken ; en da d'Ayolas  
gelijks quamen eenige van haar tot d'onſe overlo- belegerd ,  
pen ; biddende onſen Hoofdman om genade. D'A- en vero-  
abriego dit bemerkende / en op d'overige ſig niet lan- verd.  
ger vertrouwende ; in vreeſe / dat wy bynagt door  
verraad de Stad ſouden mogen overtompelen / 't  
welk

Welk ook geschied sou sijn / soo nam hy vooz / met  
 sijne beste vrienden / en andere die hem volgen wil-  
 den / de selve te verlaten : 't welk hy dan deed met  
 ontrent 50 Mannen. D'overige gaven de Stad  
 aan onsen Hoofdman op / biddende om Pardon ;  
 't welk hy hen beloofde. D'Abriego was met sijn  
 50 Christenen ontrent 30 mijlen wegs van daar ge-  
 bloden. Daar op voerden deese twee Hoofdlieden  
 met malkander Oorlog / sonder dat wy op Diego  
 de Abriego iets konden winnen ; vermits hy niet  
 aan eene plaats lang bleef ; nu hier / dan daar was ;  
 en niet naliet ons schade te doen / waar hy maar  
 kon. Hoortlijk / wou onsen Hoofdman gerust sijn /  
 soo moest hy met d'Abriego vrede maken ; en sijne  
 beyde Dochteren ten Houwlijk geven aan de twee  
 Neven van den selven.

en vrede.

De Schrij-  
 ver be-  
 koomb  
 Brieven van  
 sijnen  
 Broeder,  
 om na huys  
 te keeren.

Ondertusschen quam een Brief van Christoffel  
 Reiser, Factoor van de Heer Fugger, uyt Sevilla in  
 Spaanje aan my / van Inhoud / dat Sebastiaan  
 Neydhart, uyt bevel van mijnen Broeder Thomas  
 Schmidt Sal. / aan hem had geschreven / datmen  
 my / indien 't mogelijk was / weer na mijn Vader-  
 land sou laten keeren. Hier toe liet het de gemelde  
 Christoffel Keyser aan sijne vlijt niet ontbreken / soo  
 dat ik de Brieven ontving op S. Jacobsdag den 25 Ju-  
 lius Anno 1552.

Bekoomb  
 van den  
 Opper-  
 hoofdman  
 d'Ayolas  
 verlosf ;  
 nevens een  
 Brief aan  
 den Keyser.

Met deese Brieven verhoegde ik my sonder uytstel  
 by onsen Opper-hoofdman d'Ayolas, en verfogt  
 ontslaging. In 't eerst wou hy hier toe niet ver-  
 staan. Cyndlijk evenwel / in aanmerking van mijn-  
 ne langdurige diensten / soo veele jaren sijne Keyser-  
 lijke Majestejt in deese Landen gedaan met alle ge-  
 trouwheyt ; dat ik ook dikmaal mijn leven vooz  
 hem (d'Ayolas) had gewaagd / gaf hy my ver-  
 losf / nevens een Brief aan den Keyser / waar in hy  
 deese Majestejt bekend maakte den staat van 't  
 Landschap Rio de la Plata, en wat sig daar in had  
 toegebragen. Deesen Brief heb ik Keyser Carels Ka-  
 den in Sevilla overgeleverd ; ook haar mondeling be-  
 rigt gegeven van 't gemelde Land.

Bereyd sig

Doel ik nu alles tot mijn vertrek bereyd had / nam  
 ik



ik afscheyd van mijnen Hoofdmán Martino Domin-  
go d'Ayolas, en andere soo goede Vrienden als We-

tot sijnen  
Togt.

kenden; ook tot my 20 Indiaansche Carios, om mij-

ne noodige Bagage te dragen tot sulck een verre Reys.

Agt dagen vooz mijnen Afstogt bragt eenen upt

Brazil de tijding / dat daar een Schip was aange-

En vertrekt  
van Nuestra  
Sennora  
d'Assum-  
cion.

komen van Lisbona in Portugal, behoorende den

Heer Johan van Hulst, Hoopman in de genoemde

Stad / als Factoor van Erasmus Schets t'Antwer-

pen. Als ik nu alle gelegenheden had nagespeurd /

soo begaf ik my op reys den 26 December, sijnde S.

Stevens-dag, Anno 1552; trekkende upt de Stad

Nuestra Sennora d'Assumcion in Rio de la Plata,

met de gemelde 20 Indianen in twee Canoes.

Na 26 mijlen afgelegd te hebben / quamen wy by

't Dlek Jubericha Sabaia; daar twee Spaanjaarden

Koomd te  
Jubericha  
Sabaia.

en twee Portugeezen by my quamen; doch sonder

verlof van den Hoofdmán. Van hier vertrokken

wy gesamentlyk / en bevonden ons na 15 mijlen by

Gabaretha.

't Dlek Gebaretha: na vier dagreysen / in welke

Barcia.

wy 16 mijlen voorderden / by 't Dlek Barcia: ver-

Bareda.

volgens na 54 mijlen in 9 dagen aan 't Dlek Bareda.

Hier bleven wy twee dagen / om Proviande en Ca-

noes te soeken / vermits wy noch 100 mijlen de Rit-

bier Paranau (Parana) op varen moesten. Quamen

daar na by 't Dlek Gienugia, behoorende den Kap-

ter; en is 't Land der Carios.

Gienugia,

Hier begint nu 't Gebied des Konings van Portu-

gal, en 't Land der Tapis; daar wy de Ritbier Pa-

ranau en de Canoes moesten verlaten / en ober Land

trekken na de gemelde Natie, ses weeken lang dooz

Wildernissen / Bergen en Dalen / sonder met vree-

de te kunnen slapen / wegens de wilde Dieren.

Van 't vooz heenen gedagte Dlek Gienugia tot de

Tapis is een weg van 126 mijlen.

Gevaarlijke  
Land reys  
door Wil-  
dernissen.

Deese Tapis sijn Menschen-eeters. Doeren ge-

durig Oorlogh. De vbanden / welkese gevangen

krigen / brengense na hare Dlekken; en alsse deselve

willen slagten / makense een groot Feest, als by

ons een Wyvloft. Terwijl hy gevangen is / ge-

venise hem alles wat hy begeerd; 't sijn Eeten /

De Natie  
Tapis sijn  
Menschen-  
eeters;

Dronkpersoonen / of andere dingen / tee tijd toe datse hem tot hare Spijs maken willen.

een wellustig, Epicureisch volk.

Deese Natie is een feer wellustig volk: breeken en suppen dag en nacht sig vol: Danffen geerne / en boeren een boden maten Epicureisch leuen. Zijn feer trots en hobaardig. Maken Wijn van Torksch Koozn; van welke soe dronken werden / als wy van de beste Wijnen. Tusschen de Spraak van haar en de Carios is gantsch geen onderscheyd.

Hare Wijn.

't Vlek Kariéseba.

Van hier quamen wy tot 't Vlek Kariéseba, welks Inwooners ook Tapis sijn. Doeren Oorlog tegens de Christenen; doch de voozgedagte sijn der selver vrienden.

Twee van onses Reysigers Medgesellen van deese Natie vermoord en gegeeten.

Op Palm-dag bevonden wy ons op vier mylen na 't Vlek; ter welker tijd ik gewaar wierd / dat wy ons vooz de Kariésebers moesten wagten. Wy hadden groot gebrek aan Proviande; derhalven twee onser Reys-gesellen / tegens onse bedreigende vermaningen aan / sig na 't gedagte Vlek begaven. Doch nauwlijks waren se daar in gekomen / of sy wierden vermoord / en daar na gegeeten. Daar op quamen deese Indianen, vijftig sterck / tot ons uyt / en naarderden ons tot op 30 schreden: der Christenen klederen aan hebbende. Hier stonden se stil / en traden met ons in gesprek. 't Is der Indianen gewoonte / wanneer se eenige treden van andere afblijuen / en met deselve spreken / datse niet goeds inden sin hebben.

Die ook d'overige op een gelijke wijs meenden te handelen.

Wy haar vernemende / hielden ons Geueer gereed / en vraagden haar; waar onse Medgesellen waren gebleuen? Haar antwoord was / datse sig in haer Vlek bevonden / en dat wy by haar komen souden; doch wy begeerden niet / wyl wy haer schalksheyd bemerkten. Daar op schooten se met Pijlen uyt hare Boogen op ons; doch haast dreeben wy haar weer na haer Vlek. Maar straks quamen se met meer dan 600 Mannen weer. Wy hadden niets tot onse bescherming / dan een groot Bosch / en vier Dierroers; nebens de 60 Indiaansche Carios uyt de Stad Nueltra Sennora d'Assuncion met ons getrokken.

Dier

Dier dagen en nagten hielden wy ons hier op / in <sup>Wat daar</sup> welke tijd wy gedurig op malkander schooten. <sup>op volgde.</sup> De die de nacht wecken wy heynlyklyk uyt 't Bosch / en trokken weg / vermits wy weynig t'eeten hadden / en deese Indianen ons te steek wierden.

Dan daar trokken wy ses dagreysen agter een dooz <sup>Vervaatlij-</sup> woeste Bosseken ; en dan al mijn leben / schoon ik <sup>ke weg ,</sup> al veere Togten gedaan heb / is my noyt een arger en vreeslijker wegh voorgekomen. Daarenboven hadden wy niets t'eeten. Moesten ons vergenoegen met de Wortelen en Honig / welke wy somtijds <sup>en honger-</sup> vonden. Vermits wy vreesden / dat de vanden <sup>lijding.</sup> ons mogten najagen / soo verfsden wy geen tijd ver- swymen / om na eenig wild Gediert / t'onser Spys / om te sien.

Vervolgens quamen wy tot de Natie Bijessia, <sup>De Natie</sup> daar wy vier dagen bleven / en ons van Proviande <sup>Bijessia.</sup> voorszagen ; doch verfsden niet in 't Vlek komen / wyl wy soo weynig in getal waren.

By deese Natie is een Water / of Bloed / ge- <sup>Water-</sup> noemd Urquaie, waar in wy geweldige Slangen <sup>Slangen van</sup> sagen / in 't Spaansch geheeten Schue Eitba Tucscha. <sup>14 Schre-</sup> Gene der selve is over de 14 Schreeden lang / en <sup>den lengte,</sup> in 't midden twee bademen dik. Aan de badende <sup>en 2 vade-</sup> Menschen / en de Dieren / die uyt dit Water ko- <sup>men dikte ,</sup> men drinken / doense groote schade : slaan haren <sup>seer schaad-</sup> Staart om de selve ; trekense onder 't water / en <sup>lijk.</sup> verfsdense. Altyd stekense 't hoofd boven / om te sien / offe niet eenig Mensch of Dier betrappen kunnen.

Dan hier trokken wy 100 mijlen weghs in een <sup>'t Vlek</sup> maand na malkander voort / en quamen by 't groo- <sup>Schelebe-</sup> te Vlek Schelebethueba ; daar wy / seer vermoeyd <sup>thneba.</sup> sijnde / drie dagen bleven. Hadden weynig t'eeten gehad / want onse meeste Spys was Honig ge- <sup>Groote</sup> weest ; derhalven wy alle seer magtloos waren ; <sup>uytgestanc</sup> waar uyt peder kan afnemen / wat voor gevaren / <sup>ellenden</sup> armoede / en ellende ik op sulck een verren Reys heb moeten uytstaan ; insonderheyd ontrent honger en doozlijding / quade Slaapplaatsen / &c.

't Bed / 't welk elk van ons met sig droeg / woeg <sup>op deese</sup> E 2 vier

Land-togt. vier of vijf pond aan Cottoen. Was gemaakt als een Net / 't welk men aan twee Bomen vast bindt; en dan daar in gaat leggen; in woeste Bosschen onder den openen Hemel. Want ais niet veele Christenen t'samen in Indien te Land vepsen / soo is 't beeter en sekerder / door de Bosschen te trekken / dan door der Indianen Dlekken / of in hare Hupsen te herbergen.

Berigt van  
eenen Jo-  
hannes  
Reinmelle,  
in India,

Du trokken wy na een Dlek / 't welk aan de Christenen behoorde / wiens Oversten was Johannes Reinmelle. Tot ons geluk was hy af wesig. Want dit Dlek was genoegsaam een kroosnest. Somsijds treed hy in verdrag met den Oversten van een ander Dlek / of Steedje / geheeten Vicenda. Byde deese Dlekken sijn den Koning van Portugal onderwoopen / en bevatten t'samen ontrent 800 Christenen. De gemelde Johannes Reinmelle geeft voor / dat sijn Geslagt en hy ober de 400 jaren lang in Indien huys gehouden / geregeerd / geoorlogd / en getriumpheert heeft; derhalven hem billijk voor andere 't Commando toekoomd. Op eenen dag kan hy meer dan 5000 Indianen by een brengen; daar de Koning geen 2000 sou kunnen t'samen trekken. Soo veel Magt en Mansien heeft dien Oversten in dit Land.

en des  
selven  
Soon.

Doc wy in 't gedagte Dlek aangquamen / was de Soon van deseu Reinmelle voorhanden; die ons seer wel ontfing. Doch wy moesten voor hem meer bestommerd sijn als voor d'Indianen. Ebenwel schikte God de saak foodanig / dat ons geen leed bejegende.

S. Vicenda,  
daar een  
Factoor des  
Factoors

S. Vicenda, een Steedje / legt 20 mijlen van 't voorigedagte Dlek. Hier quamen wy op S. Antonis-  
dag den 13 Julius Anno 1553, en vonden hier een Portugeezsch Schip / geladen met Supher / Brazili-  
en-hout, en Cottoen, behoorende Erasmus Schets. Sijnen Factoor te Lisbona is Johan van Hulsen (Hulst), die in Vicenda noch eenen anderen Factoor heeft / geheeten Pieter Rossel.

te Lisbona  
is.

De gemelde twee Heeren / Schetz en Hulsen, of Hulst, hebben in dit Land veele haar toebehoorende Dlekken en Dorpen / waar in 't gantsche jaar door Supher werd gemaakt. De

De gemelde Pieter Rossel ontving ons seer vriend-  
lyk / en betoende my groote Eer. Sprak ook voor  
my by 't Scheepsvolk / op dat ik bevorderd mogt  
worden / en ten eersten voort geraken ; verzoekende /  
dat ik wel getracteert mogt sijn ; 't welk ook de  
Schipper getrouwlyk naquam.

Wp bleven noch elf dagen in de Stad S. Vicen-  
da, in welke tijd wy ons van alle noodwendigheden  
voorzagen / die ons op de Zee noodigh moghten  
sijn. Van de Stad Nuestra Sennora d'Assuncion  
tot de Stad S. Vicenda in Brazil sijn 470 mijlen  
wegs.

Als wy alles gereed hadden gemaakt / boeren wy  
op S. Jans-dag den 24 Junius Anno 1553 van S. Vi-  
cenda af. Dierthien dagen lang waren wy op de  
Zee / sonder opt goede wind te hebben ; in tegen-  
deel gedurig Stormen / en groutwylke Onweeren.  
soo dat wy niet wisten waar wy waren. Ondertus-  
schen brak onse Mast / en wy kreegen veel water in ;  
soo dat wy 't na Land moesten setten ; komende  
dus in een Haven / genoemd Spiritu Santo, gelegen  
in Brazil, en behoorende den Koning van Portugal.  
De Stad werd bewoond van Christenen, welke  
met hare Vrouwen en Kinderen de Supker berey-  
den. Men vind by haar Cottoen, Brazilien-hout,  
en meer andere dingen.

In deese Zee tusschen S. Vicenda en Spiritu San-  
to heestunen de meeste Walbisschen. Alsmen met  
klepne Scheepen van d'eene Haven na d'andere  
vaart / komen deese Walbisschen met hoopen / en  
stryden tegens malkander ; waar door 't dan dik-  
maal gebeurd / datse de Scheepjens 't onderste bo-  
ven werpen / met verdinking van al de daar in sijn-  
de Menschen.

Deese Walbisschen hebben een Bult boven op  
de kop / en op den selven aan elke zijde een Blaas-  
gat ; waar uyt sy op een maal soo veel water in de  
hoogte spuyten / dat het een groot Frankisch Wijn-  
vat sou komen vullen. Deese uytspuyting geschied  
by na peder ogenblik / alsse 't hoofd onder water sie-  
ken / en weer daar boven verheffen / 't welk by dag

Schmidt  
van hem  
wel onfan-  
gen.

Hoe ver  
d'Assun-  
cion van  
Vicenda  
legt.

Afvaart van  
S. Vicenda.

Swaren  
Storm en  
Onweer van  
14 dagen.

Walvis-  
schen, in  
meenigte,  
en schade,  
diese ver-  
oorfaken,

Water-  
uytblasing  
van deselve.

en nacht van haar gedaan werd. Veel andere dingen kommen van deese Walvisschen schryven; doch wijl die bekend genoeg sijn / soo gaan wy deselve hier voorby.

Sonderlinge seldsaamheden, van een geweldige Visc, van de Spaanjaarden geheeten Sumere.

In eben deese Zee sijn noch veel andere seldsame Visschen en Zee-wonderen / welke ik niet eygentlijk sou wooten voor te dragen. Onder deese is een seer groote Visc / op 't Spaansch genoemd Sumere. Van sulck een geweld is hy / dat hy aan sommige Oorden de Scheepen seer groote schade doet. Want als 'er geen wind is / soo dat de gedagte Scheepen moeten stil leggen / sonder voorwaarts of agterwaarts te kommen / soo sfoot deese Visc mer sulck een kragtige onstuymigheid haer tegens / dat alles schuddet en kraakt. Om verder gebaar t'ontgaan / moeten terstond een groot Dat of twee uit 't Schip in de Zee werpen; daar de Visc sig terstond na toe begeeft / en daar meede speeld; verlatende dus 't Schip.

Andere seldsame groote Visschen; een voorreken van onstuymigheid.

Noch een andere groote Visc werd'er gebonden / seer schaadlijk voor andere groote Visschen. Wanneer t'samen kanten / soo schijnd het eben als of men op 't Land twee grimmige Paarden tegens malkander sag begten / 't een tegens 't ander opspringende; 't welck in de Zee een lastige aanschouwing geeft. Maar op deese Visc-strijd volgd gemeenlijk een groote onstuymigheid der Zee.

Andere Visschen voor by gegaan.

Ik ga voorby te spreken van de groote Zaag- of Swaard-visschen / alle andere in 't begten te boven gaande: van de groote Visschen / genoemd Dommigen; van de vliegende Visschen / en meer andere.

't Eyland Tette de Terzero.

Wy hoeren dus vier maanden lang op de Zee / sonder in dien tijd opt Land te sien; voerende Goederen van uit de vermaarde Haven Spiritu Santo. Doe quamen wy by een Eyland / genoemd Tette de Terzero. Hier versorgden wy ons weer van vassche Proviande, Brood / Vleesch / Water / en andere noodwendigheden. Dit gebied behoord aan den Koning van Portugal; en wy bleven hier twee dagen.

Dan

Dan daar quamen wy na veertien dagen / op Aankoomst  
S. Hieronymi dag den 30 September Anno 1553 in de te Lisbona.  
Portugeezsche Hoofdstad Liffcon, of Lisbona, daar  
ik 14 dagen lang my onthield. Hier sterven twee  
mijner Indianen, welke ik met my upt haar Land  
had geboerd.

Dan Lisbona trok ik te post na Sevilla; in ses Sevilla.  
dagen tijds / sijnde een weg van 72 mijlen. Hier ont-  
hield ik my een gantsche maand / binnen welke tijd  
de Scheepen wierden toegerust.

Dan Sevilla trok ik upt ober 't Water / en quam S. Lucas.  
na twee dagen in de Stad S. Lucas, daar ik ober-  
nachtte.

Dan S. Lucas trok ik een dagreys te Land / en Porto S.  
quam in de Stad Porto S. Maria. Wederom een Maria.  
dagreys te Land afgelegd hebbende / en voorts 4  
mijlen te Water / quam ik te Cadiz. Hier lagen ont- Cadiz.  
rent 25 groote Hollandfche Scheepen / genaemd  
Hulken, welke na Nederland wilden.

Onder deese 25 was een groot nieuw Schip / 't Onfen  
welk maar alleen eene Reys had gedaan van Ant- Reyfger  
werpen na Spaanje: De Hooplieden te Cadiz rieden maakt ver-  
my / dat ik my op dit nieuw Schip sou begeven / drag met  
wiens Schipper was genaemd Henrik Schetz, een een Schip-  
eerlijk Man. Ik trad met hem in verdrag ober de per, om  
Dragt / en 't kost-geld op deese geheele Reys. Der hem na  
halven deed ik noch dien selven nacht mijne Bagage, Nederland  
ook de Dapegaten en andere dingen / welke ik upt te voeren;  
Indien had meede gebragt / 't scheep dragen. en laar sijne  
Ik versogt hem / my te waarschoutwen / wanneer hy Bagage te  
gereed sou sijn om af te varen; 't welk hy beloofde / scheep  
getrouwsijk te sullen doen. brengen.

In dien avond dronk de Schipper wat te veel / De Schip-  
soo dat hy my vergat / en my in mijne Berberg liet. per laar  
Twee upren booz 't aanbreeken des dags deed de hem aan  
Stierman d'Ankers op winden / en voer weg. Land; der-  
ik 's morgens na 't Schip omkeek / was 't alreeds halven hy  
meer als een mijl van Land. Ik moest ter dier in een an-  
oorzaak omsien na een ander Schip / en accordeerde der Schip  
met eenen anderen Schipper / booz eben sulka een ging.  
als met den voorigen.

Een groote onfluymigheid op Zee doct de Scheepen weer te rugg' keeren.

Met ons 24 Scheepen in Compagnie voeren wy dus van Cadiz af; en hadden d'eerste drie dagen een goede Wind; doch doe wierd ons deselve soodanig tegen / dat wy onse kens niet konden boorz fetten. Vijf dagen lang sukkelden wy in seer groote gebaren / in hoop van beeterschap. Ondertusschen wierd de Zee hoe langer hoe onstuipniger / soo dat wy ons niet langer op deselve derfden vertrouwen / maar weer te rugge keerden na de Plaats / van waar wy waren uytgebaren.

Admiraal schap maken.

't Is de gewoonte op Zee / wanneer eenige Scheepen t'samen afvaren / datse onder haar een Opperhoofd maken / op 't Spaansch Admirant, by ons Admiraal genoemd. Deesen regeerd al d'andere Scheepen / en 't geen hy beveeld moet peder volgen. Ook moeten de Schippers en Scheepslieden hem sweeren / datse niet van de Compagnie sullen afwijken. Want de Keyser heeft geboden / dat niet minder dan 20 Scheepen van Spaanje na de Nederlanden mogen varen / ter oorsaak van den Oorlog tusschen hem en den Koning van Frankrijk.

Andere Zee-gewoonten.

Ook is 't een gebruik op Zee / dat 't eene Schip niet boven een mijl wegs van 't andere mag afgesonderd sijn. Als de Son op en onder gaat moeten de Scheepen by een komen / en de Schippers den Admiraal begroeten met drie of vier schooten / peder dag tweemaal. Hier tegens vertoefde den Admiraal de Schippers peder avond wat cours hy wil houden; op dat / indien een Storm of Onweer ontstond / sy wisten / wat boorz een streek den Admiraal hield / om malkander niet mis te varen. Ook moet hy op sijn Schip agter twee Lantaarnen voeren / en de gehele nacht dooz brandende houden / op dat d'andere Scheepen hem konden volgen.

Te rugkoomst voor Cadiz.

Terwijl wy nu weer te rugg' keerden / was 't Schip van Henrik Schetz, waar in ik al mijne Bagage had gedaan / en die my bergeeten had te waarschouwen / 't alderagterste van al d'andere Scheepen. En doe wy op een mijl wegs na by de Stad Cadiz waren genaarderd / was 't alreeds duyster; derhalven den Admiraal sijne Lantaarnen uytstak / om



om d'andere te wijfen waarse baren moesten. Dooz Cadiz gekomen sijnde / wierp peder Schipper 't Anker wpt / en den Admiraal trok sijne Lantaarnen in.

Ondertuffchen maaktemen wyer op 't Land by 't Schip, een Molen / ontrent een Musquet schoot wegs van waar in de Stad Cadiz. Henrik Schetz voer regt daar op aan / Schmidt fig eerst meenende dat het de Lantaarn des Admiraals was ; bestaant had, doch met sijn Schip digt ontrent 't wyer gekomen ; doch aan sijnde / stiet hy met alle geweld op de Klippen / wel Land gelaten was, ke hier in de Zee leggen ; soo dat 't Schip in duysend plotflijk vergaant. stulken brak. Binnen een half vierendeel wyz tijds waren Menschen en Goederen verdzonken. 't Getal der verongelukte perfoonen was twee-en-twintig.

Alleen de Schipper en Stierman quam'er af / op een grooten Boom. Behalven al de Goederen van Kroopliden en andere / fonken hier na den afgrond ses Kisten met Goud en Silber / toebehoerende sijne Keyserlijke Majestept Carel de V.

Dus is 't versuynt des Schippers / om my te 't Versuynt des Schippers, onse Reyfigers geluk. waarschoutwen / 't'scheep te komen / mijn geluk / en de behoudenis mijns levens geweest / waar voor ik verpligt ben / God den Almagtigen gedurig dank te seggen ; de saak / 't mijner bescherming / foodanig bestierende / dat ik in dit Schip niet ben gekomen.

Twee dagen lang lagen wy te Cadiz weer stil ; en op S. Andries-dag voeren wy op nieuws af na Antwerpen. Wederom hadden wy op desen Togt groot Onweer en grouwlijke Stormwinden ; sulker wijs / dat de Schippers betuygden / in twintig jaren tijds / of soo lang als se de Zee bebaren hadden / geen en soo verbaarfliken Storm vernomen te hebben / van sulke een langdurighepd.

Doe wy nu eynlyk in Engelland , en de Haben / Komen, onder 't uytterste gevaar, in Engelland. genoemd Wigt, aanquamen / hadden wy noch Dlaggen / noch Zeplen / noch Masten meer. In dien onse Keps noch maar een weynig langer had geduurd / niet een van al de vier-en-twintig Schepen sou den ondergang ontgaan sijn ; ten ware de Heere onse God op een ongemeene wijs deselve had willen behouden.

Boven dit alles sijn op Nieuwjaars , en op Drie- Agt Schee-  
E 5 Konin-

pen ver-  
gaan.

Koningendag agt Scheepen met Menschen en Goederen erbarmlyk na de diepte gesonken: 't welk waarlyk een jammerlyke aanschouwing gaf; te meer / om dat niet een enig Mensch met 't leven daar van quam. Dit is voorgeballen tusschen Frankrijk en Engelland.

Arnemuyden.

Vier dagen lang bleven wy leggen in de gemelde Engelsche Haven Wigt. Van daar voeren wy na Brabant. Quamen na vier dagen t' Arnhemuyden in Zeeland aan / daar de groote Scheepen leggen. Is van 't Epland Wigt vier-en-tsedentig mijlen weegs.


Antwerpen.

Van hier begaven wy ons na Antwerpen; sijnde een tusschen-wyldte van vier-en-twintig mijlen; daar wy aanquamen op den 26 Januarius Anno 1554. De Heere sy in eeuwigheyd geloofd en gedankt / die wy op mijne gevaarlyke Reysen soo genadig bewaard / en soo gelukkig weer t' hups gebracht heeft.

E Y N D E.

## R E G I S T E R

van d'aanmerklykste Saken in deese Reysbeschrijving verhandeld.

<p><b>A.</b></p> <p> <i>Ardbodem</i>, meer dan ses Mijlen wyldte, niet anders dan Zout, 58</p> <p><i>Achkere</i>, een Oversten der Indianen, door den Spaanschen Oversten Alvaro Nunnez Cabeça doen hangen, 31</p> <p>Desfelven Broeder Dabere sogt dit te wreeken. Oorlog daar over ontstaan. Hoe geeyndigd, 31. 32.</p>	<p><i>Achkeres</i>, een Indiaansche Natie in Zuyd-America, 31</p> <p>Der Spanjaarden Orlóg met deselve, en waarom Vreede. Sie op <i>Achkere</i>.</p> <p>Sijn van een ongemeene lengte, 35</p> <p><i>Achkerus</i>, een Zuyd-Americaansche Visch. Sonderlingheden van deselve, 35</p> <p><i>Admiraalschap</i> op Zee maken, wat het is, 72</p> <p><i>Alvares Nunnez de Cabeça</i>, Opperhoofd der Spaansche in Rio de</p>
---	---

R E G I S T E R.

de la Plata , wil een Spaan-  
fchen Hoofdman doen han-  
gen, 40  
— Oproer des Volks hier  
over ontstaan. Hoe noch be-  
vreedigd. *ibid.*  
*Veel andere handelingen van*  
*dezen Opper-Hoofdman ,*  
*en des zelve eynde , zijn te*  
*wijdlopig , om op deefe kor-*  
*te Liijft te brengen.*  
*Amazooenen-Land , geroemd van*  
*feer groote Rijkdommen , 37*  
— Dit maakt de Spaanjaar-  
den begeerig , om derwaarts  
te trekken , 37. 38  
— Haren ellendigen Togt  
door 't Water tot haar midden  
toe , 38  
— Veelerley fware rampen :  
alles te vergeefs , 38. 39. 40  
*Aygais , een Natie in Zuyd-*  
*America. Der Spaanjaarden ge-*  
*vegt met defelve , 15*  
— Hare feer fware Neerla-  
gen , 19

B.

**B***Achacheis , een Natie der Wil-*  
*den. Haar Spijs , en Wape-*  
*nen. Hoefe ftrijden , 44*  
— Hoefe d'overwonnene vy-  
anden behendigh 't Hoofd af-  
fnijden , en waar mede , 45  
*Bachereos , een Zuyd-Americaan-*  
*fche Natie. Befitten een wijd-*  
*uytgestrekt Land , 33*  
*Balenen , of Walviffchen , 4. Sie*  
*op Walviffchen.*  
*Barchkonas , een Natie in Zuyd-*  
*America , 54*  
*Brandpijlen der Indianen , welke*  
*aangeftoken en uytgefchooren*  
*finde , niet gebluscht kunnen*  
*werdea. Waar van gemaakt , 9*

*Buenos Aires , een Stad in Rio de*  
*la Plata , van de Spaanjaarden*  
*gebouwd ; berekend foo veel*  
*als goede Wind , 5*  
— De Wilden vallen de  
Spaanjaarden in defelve aan ,  
en verbranddenfe tot de grond  
toe , 9. *Dikmaal werd van*  
*deefe Stad in dit Werkje gewag*  
*gemaakt.*  
*Byen in Zuyd-America , feer kleyn ,*  
*en sonder te fteken. Maken*  
*goeden Honig , &c. 62.*

**C***Arcareis , een Natie der Wil-*  
*den , 33*  
*Carendies , anders Cherandies.*  
*Sie op Cherandies.*  
*Carios , een Zuyd-Americaanfche*  
*Natie. Hebben feer groote*  
*Schapen , 12*  
— Grootte van haar Land.  
Leelijk-Cieraad , 16  
— De Vaders verkopen hare  
Dochteren , de Mannen hare  
Wijven. Waar voor , *ibid.*  
— Eeten Menfchen-vleefch ,  
en andere sonderlingheden , 16  
— Zijn goede Soldaten. Har-  
re lift , tot verfterking harer  
Stad Lambere. 17  
— Gevegt tuffchen de Spaan-  
jaarden en de Carios. Hare  
fchrik over 't loffen der Vyer-  
roers , 17. 18  
— Onderwerpen fig de  
Spaanjaarden , 18.  
— Haren Aanflag tegensde-  
felve. Hare Wapenen , Hoe-  
fe ftrijden , 44  
— Hoefe d'overwonnene  
vyanden 't hoofd affnijden , 45  
*Veelerley andere byzonderhe-*  
*den van de Carios vind-*  
*men*

## R E G I S T E R.

- men hier en gintsch in 't*  
*Werk.*
- C**herandies, of Carandies, een Natie der Wilden. Aanmerklijkheden ontrent deselve. Bestenbloed voor den dorst gedronken, 5
- Van de Spaanjaarden besprongen, verweeren sig dappermoedig, *ibid.*
- Hare Wapenen. Sonderlinge Steene Kogelen, 6
- C**ueremagbas, een Zuyd-Americaansche Natie, Hare gestalte, en Leelijk-moey, 15
- C**urandas, een Natie der Wilden. Gestalte en Kleeding, 12
- Peltwerk van veelerley slag by haar, 13
- D.
- D**abere, Broeder van Achkere, een Oversten der Indianen. Sie op *Dabere*.
- D**ans van Mannen en Vrouwen onder de Wilden over de Maaltijst van haren Koning, seer wonderlijk, 36. 37
- F.
- F**ernando (San), een Berg in Zuyd-America, 33. 50, en op meer andere plaatsen.
- F**roemiliere, een Vlek der Zuyd-Americaansche Wilden, 46
- G.
- G**ulgaisen, een Natie der Americaansche Wilden, woonende in een Meir, 13
- Maken Starretjens van Steentjens aan elke zijde van haren Neus, *ibid.*
- H.
- H**ongersnood onder de Spaanjaarden in America; soo datse de Gehangene van de Galg namen, en aten. Andere onnatuurlijkheden. 7. 8
- H**ongersnood seer geweldig onder een Natie der Wilden, en daar uyt ontstane groote sterfte. Waar door veroorzaakt, 39 8 &c.
- H**onig-Byen, en der selver Honig. Sie op *Byen*.
- H**out van een sekere soort, gebruykt tot Brand-pijlen van een Natie der Wilden, welke uytgeschooten sijnde; Huysen en Scheepen aan brand steken, sonder 't Vyer te kunnen bluffschen, 9
- I.
- I**ndianen belegeren de Spaanjaarden in de van haar gebouwde Stad Buenos Aires, en verbranden deselve tot de grond, 8. 9
- Desgelijks vier Scheepen der Spaanjaarden, 9
- I**ndiaansche Vloot, een seer svare Plaag voor de Menschen; en hoedanig, 59
- J.
- J**ago (San), een Eyland en Stad, drie honderd mijlen van 't Eyland Palma, 3
- J**epedi, een Rivier, of vlietend Water, 16
- J**eperies, een Natie der Wilden, dappere Liedten soo te Land als te Water, 44
- Hare Wapenen; en felsaamheyd daar ontrent. Hoedanig sy strijden, *ibid.*
- Hoese haar' overwonnenen vyanden sonderling behendig 't hoofd affnijden, 45
- J**ubericha Sabaija, een Vlek van der Indianen Oversten eenen, ge-

R E G I S T E R.

genoemd Thabere 47  
 — Door de Spaanjaarden  
 veroverd; en wat sig daar ont-  
 trent toedroeg, 48.49

**K** *Arcareis*, een Natie. Sie op  
*Carcareis*.

*Karchkaraïso*, een Natie der Wil-  
 den in Zuyd-America, 20

*Karchkockies*, een Natie der Wil-  
 den, seer sterk in getal, 58

— Leelijke lip-cieraaden der  
 Mannen, van haar voor seer  
 mooy geagt, 58

— Dragt der Vrouwsp-  
 foonen, *ibid.*

— Strijd der Spaanjaarden  
 met deselve, en Neerlaag der  
 Karchkockies, 62

*Karchkonas*, een Natie der Wil-  
 den, in een Waterloos Land  
 van dertig mijlen, 55

*Karieba*, een Vlek der Kariebas,  
 sijnde een Natie der Wilden,  
 46

— Van de Spaanjaarden be-  
 legerd. Wat sig hier ontrent  
 toedroeg, 47

**L** *Amdere*, een Stad, of Vlek,  
 der Wilden, genoemd Ca-  
 rios, 16

— Der selver sonderlinge  
 list, tot versterking deeser Stad,  
 17

— Echter van de Spaanjaar-  
 den veroverd, 18

*Leelijk-mooy* der Natie Cueremag-  
 bas, 15

— Der Natie Carios, 16

— Seldsaam-leelijk lippen-  
 cieraad der Karchkockies, 58.

*Sie ook* 33  
*Lip-cieraaden*. Sie op *Leelijk-mooy*.

M.

**M** *Achkasies*, een Rivier in  
 Zuyd-America, 59

*Machkockies*, een Natie der Wil-  
 den, 59

— Werden seer geplaagd  
 van een Ongediert, genoemd  
 d'Indiaansche Vloo, *ibid.*

— Hoe verr' de Machkockies  
 woonen van de Stad Nuefra  
 Sennora d'Assumcion, 60

— Vruchtbaarheid van haar  
 Land, 62

— Honig-Byen, en aan-  
 merklijkheyd, 62

*Machkuerendas*, een wilde Na-  
 tie, 13

— De Mannen seer wel ge-  
 steld; de Vrouwen ongemeen  
 leelijk, 13

*Maicais*, of *Maijekaies*, een Na-  
 tie der Wilden, 50

— Hare leefstogt. Overvloed  
 van Honig. Wilde Schapen,  
 gebruykt in plaats van Paar-  
 den. Strijdbaarheid deeses  
 Volks, 52

— Vrouwen, en derselver  
 werk, 51

— Deese Natie, meenende  
 op de Christenen aan te val-  
 len, werd geslagen, 52

*Naijekaies*. Sie op *Maicais*.

*Maigenos*, een Natie der Wilden.  
 Gevegt tusschen haar en de  
 Spaanjaarden, 57

*Mantels*, seer konstig gemaakt  
 van de Vrouwen der Schervis,  
 37

*Mapennis*, een Natie der Wil-  
 den, ontfangen de Spaanjaar-  
 den vyandlijk, en wat sig daar  
 by toedroeg, 14

*Marronas*, een Natie der Wil-  
 den,

R E G I S T E R.

den, 54  
 Muggen-plaag, feer ellendig, 38

N.

**N**aperis, een Natie der Wilden, brengen veele Spaanjaarden met haren Oversten jammerlijk om 't leven, 22

— Van welke gestalte, 50

**Nuestra Señora d' Assumcion**, een Stad van de Spaanjaarden tegens de Spaanjaarden belegerd en véroverd, 63

O.

**O**nweer, en Storm, feer swaar, en langdurende, 69

*Andere Onweeren en Stormen hier en ginsch door 't werk.*

**Orthuesses**, een Natie der Wilden. Geweldigden Hongersnood onder haar, 39

— Geschenken van haren Oversten aan den Spaanschen Hoofdman, *ibid.*

P.

**P**alma, een der Canarische Eylanden, 2. Schaking door eenen der Reyfigers op 't selve gepleegd, en wat daar uyt ontstond. Sie op *Schaaking*.

**Paranau Wassiu**, of Parana, een soete Rivier in Rio de la Plata, 4 en op *veele andere plaatsen*.

**Peru**, genoemd 't Rijke Landschap. Heeft feer groote Schat- ten uytgeleverd, 60

**Peijembás**, een Natie der Wilden, 19

— Den Spaanschen Hoofdman d'Ayolas met al sijne by hem hebbende Christenen van haar vermoord, 22

— Wraak hier over genomen, en twee gevangene Peijembás levendig verbrand, 23

**Peijessennas**, of Peyssennas, een wilde Americaansche Natie, 22

— Vermoorden drie by haar gelatene Spaanjaarden, 56

— Wraak, daar over genomen, 56. 57

**Peyhones**, of Peihones, een Natie der Wilden in America. Overvloed en gebrek by defel- ve, 53

**Pixerro**, met sijnen Broeder eer- sten ontdekker en Heer van Peru, door den Spaanschen Li- centiaat Gasca 't hoofd doen afslaan met eenige andere, 60 R.

**R**io de Janere, 4, en op *veel andere plaatsen deeses werks.*

**Rio de la Plata**, 4. Van deese ver- maarde Rivier en 't daar om ge- legene Land, *nevens de daar ontrent woonende Volkeren, werd door 't geheele Werk gesproken.*

**Rijkdommen van Peru**, magtig groot geweest. Sie op *Peru*.

S.

**S**chaaking eener Dochter op 't Eyland Palma door Georg de Mendoza, veroorzaakt een grooten Oproer onder d'Inwo- ners van 't genoemde Eyland, 2

— Alles door een Houwlijk gestild; 3

**Schapen** by d'Americaansche Ri- vier Paranaw soo groot, als by ons de Muyl-Ezelen, 12

— Wilde Schapen, van de Wilden gebruykt tot haren atbeyd, in plaats van Paarden. Werden ook van de Menschen bereeden, 51

**Scheepen**, minder als twintig in getal, pleegen onder Keyser Carel de V. niet uyt Spanje na

# R R G I S T E R.

na de Nederlanden te mogen varen; en waarom niet, 72  
*Schervis*, een Natie der Wilden.  
 Wonderlijke cieraaden, een regt Leelijk-mooy, 35  
 — Konstige beschildering harer naakte Ligchamen, 36  
 — Andere *Schervis*, en der selver Koning, die de Christenen seer pragtig en vriendlijk ontfing, *ibid.*  
 — Wonderlijken Dans van Mannen en Vrouwen over sijne Maaltijd, 37  
 — Hare Vrouwen maken konstige Mantels, waar toe, 37  
 — Geschenken des Konings aan der Christenen Hoofdman. *ibid.*  
*Scheumi*. Sie op *Zcheunis*.  
*Schipbreuk*, seer ellendig, 28, en op andere plaatsen.  
*Schmidt*, onsen Reyfiger & sijn yertrek van Antwerpen na Cadix, 1  
 — Lijd seer sware hongersnood. Aanmerklijk geval, 7  
 — Ellendige *Schipbreuk*, en hoe noch met 't leven daar afgekomen, 28  
 — Moet honderd mijlen te voet gaan, in groot gebrek, 29  
 — Lang door 't water gegaan hebbende, werd sick, 43  
 — Bekoomd Brieven van sijnmen Broeder, om weer t'huys te keeren, 64  
 — Vertrekt van Nuestra Senora d'Assumcion, 65  
 — Ellendige Landreys op gevaarlijke en vervaarlijke wegen; met groote hongerlijding, 67  
 — Aankoomst te *Lisbona*, 68

— Moet een Onweer van veerthien dagen uytslaan, 69  
 — Koomd te *Cadix*. Maakt verdrag met een Schipper; om meede te varen na *Nederland*; doch versuynd hem te waarschouwen, doe hy vertrok, tot sijn geluk, 71  
 — Koomd t'*Antwerpen*, 74  
*Veelerley andere gevallen van hem bier en gintsch door 't gantsche Werk.*  
*Seldsaam* cieraad der *Natie Surukufes*, 33. Sie ook op *Leelijk-mooy*, en *Lip-cieraaden*.  
*Siberis*, een Natie der Wilden, 38. Van deselve werd veel gesproken door 't *gantsche Werk*.  
*Siberis*, een Natie der Wilden. Haren drank uyt Wortelen, by gebrek van water, 55  
*Slang* van vijf-en-twintig voeten lengte, doodgeschooten, 13. Sie ook op *Water-slangen*.  
*Sumere*, een wonderlijke *Visch*. Sie op *Visch*.  
*Surukusa*, een Eyland in *America*. Seer ongesond, 42  
*Surukufes*, *Natie der Wilden*, 31  
 — *Seldsaam* cieraad, 33  
 — Moord der *Spaanjaarden*, onder deselye aangeregt, 42  
*Symannos*, een *Natie der Americaansche Wilden*, 54  
 T.  
**T** *Apis*, een *Natie der Wilden* in *America*. Sijn *Menschen-eeters*, 65  
 — Sijn een *Epicureisch* volk. Vreeten en Suypen dag en nagt. Haren *Wijn*, van welke seer dronken werden, 66  
*Toppis*, een *Natie* in *America*, 4  
*Thobonnas*, een *Natie der Wilden*, den,

R E G I S T E R.

den,	53	<i>Volkloos</i> Eyland, maar vol van	
<i>Tyembus</i> , een Natie der Wilden		tam Gevogelte,	3
in America. Der felfvergestalte,		W.	
en fonderlinge Schuyten,	10	<b>W</b> <i>Alviffchen</i> . Sie op <i>Balenen</i> .	
— Hoefe de Chriftenen ont-		— <i>Walviffchen</i> in mee-	
fingen,	12	nigten, en fchade, diefe fom-	
— Grouwlijke Moord, van de		tijsds veroorfaken,	69
Spaanjaarden onder haar aan-		<i>Water-Slangen</i> , van veerthien	
geregt,	24	fchreeden lengte, en in 't mid-	
V.		den twee vademen dik,	67
<b>V</b> <i>Allen</i> van Yfer, feer groot,		— Schade, welke Men-	
van de Wilden bedagt, om		fchen en Dieren veroorfaken,	
de Spaanjaarden daar onder te		<i>ibid.</i>	
verpletteren,	47	<i>Wortel</i> in een gantsch waterloos	
<i>Vifch</i> , van de Spaanjaarden ge-		Land, in welker Bladeren 't	
noemd Sumere, foo geweldig,		Regenwater blijfeftaan,	55
dat hy fomtijds de Scheepen		— <i>Wortel</i> Mandepore. Drank,	
grootte fchade doet,	70	en ook <i>Wijn</i> uyt defelve ge-	
— Sonderlinge feldfaam-		maakt,	55
heyd; om hem van de Scheepen		Z.	
af te houden,	<i>ibid.</i>	<b>Z</b> <i>Chemias Salnaifche</i> , een Na-	
— Andere feldfame groote		tie der Wilden. Hare geftal-	
Viffchen in d'Americaanfche		te. Gaan t'eenemaal naakt,	14
Zee.,	<i>ibid.</i> 69. 70	<i>Zeheunis</i> , Natie der Wilden,	53
— Vliegende Viffchen, en		<i>Zechurias</i> , een Vlek der Wilden	
andere van fonderlinge aan-		en een Natie van dien felfen	
merkelijkheden,	3. 4	Naam,	5
<i>Vloo</i> (Indiaanfche) van een feld-		<i>Zee-gewoonten</i> , onder de Schee-	
fame fchaadlijkheyd. Sie op		pen, welke in Admiraaifchap	
<i>Indiaanfche Vloo.</i>		varen,	72

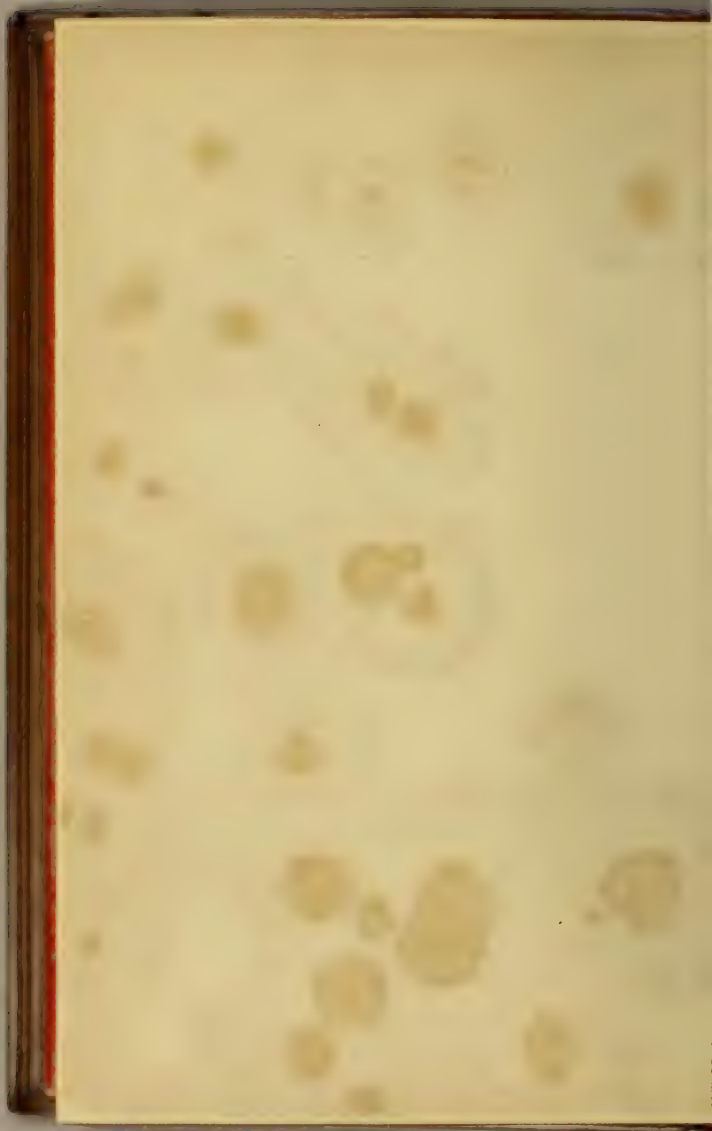
E Y N D E.

Berigt aanden Boekbinder, waar hy de volgende Platen moet ftellen.

a 1	Op Pagina	7
a 2	- - -	23
a 3	- - -	37







~~F 406~~  
~~A 1112~~  
~~v. 14~~

F 707  
N 111 V  
v. 14





